

## **Mi Banga Vinavatei E Luka a nga vataro**

### *Mi nama vavakatsep*

<sup>1</sup> Ka leong Tiopilus.

Palan mi kulou gi nga konon nia vavataor vuturungie ian bu kepineits gi ta nga tsorubeit tuktuk i kinorutugei. <sup>2</sup> Mi kulou ese gi ta nga pare ine bu kepineits ngan bu katsomatagie ma mi kulou vavatei ngan mi namanien e Raban, gi nga me vateie gei ngan ine bu kepineits. Arie mo gi nga vavataor vemusurie. <sup>3</sup> Io, eou buer o nga menise vititirie ine bu kepineits kokouk ta nga tsorubeit vakaek si man vakavakaek, ma o vodon buer va ta kalei sien va o ta vavataor petan ine bu kepineits rakot sevoi, Tiopilus mi ka leong, <sup>4</sup> terengien va e ta mang telekire vititirie ine bu nama gi ta nga vateie no ngan, va a tuktuk rovoriu.

### *Ken kienakav e Ioanes mi ka ni sinusuruiv*

<sup>5</sup> Sibū avareit e Erot ta nga muomuo i Iudea, mi prist a nga mon. Mi asan e Sakaria. Eie mi prist simi tietie se Abia ma ken vevien, mi asan e Elisabet. Eie simi tietie se Aron. <sup>6</sup> Keguur tino a nga dokei i matan e Raban. Guor nga vemusurie vititirie bu vuna vinuor ma mi saran mi tino simi Nguts. <sup>7</sup> Eiekesen guor kap nga suvu nout, simi vunan e Elisabet a kap nga oit nia porpor madar, ma guor te nga komois.

<sup>8</sup> Simi ra mene sien mi gargar se Sakaria gi ta nga tsatsang prist, ine mi ra va eie e Sakaria ta nga tsatsang prist sien i matan e Raban, <sup>9</sup> simi vunan gi te nga vile vemusurie mi saran mi tsinatsangagie bu prist va ta nga rubukien simi vona rengeir simi Nguts nia ra tunie mi buliebuliet saien sosong. <sup>10</sup> Ian simi poko ra ta nga tunie mi buliebuliet saien sosong, mi bineit leong gi ta nga mon i marar, gi nga no.

<sup>11</sup> Samo ken angelo mi Nguts a nga beit sien ma a nga tuir simi bienengeiv suv simi korot nia tu buliebuliet saien sosong. <sup>12</sup> Sien e Sakaria ta nga pare mi angelo, a nga kudier tsak ma a nga motou. <sup>13</sup> Eiekesen mi angelo a nga oeng sien, “Sakaria, kian va e ta motou. E Raban a te rongomie ke sar no. Ke vevien, e Elisabet, ta kava mi madar tamat. Ma e ta so tour asan ngan e Ioanes. <sup>14</sup> E ta so vous ngan mi nires leong ma palan bu mei gi ta res meie no sien va e kinan ta kava, <sup>15</sup> simi vunan, eie ta suvu as leong i matan mi Nguts. Eie ta kap un dangi vain ma da ngeisngeis. Ma sien ta ngas mon i aron e kinan, ta vous ngan mi Moromoruo Tamat. <sup>16</sup> Eie ta kir muerngan palan bu Israel rakot simi Nguts magi Raban. <sup>17</sup> Eie ta suvuon mi moromoruo ma mi ngeisngeis malan se Eliia ma ta muo ngan mi Nguts. Eie ta vurisan bu arogie bu tam nia aor kes meie bu natugie, ma ta vurisan kegi tino mi kulou rong tsak va gi ta mang tino vemusurie mi sinavien mi kulou duis. Ine arie vasa eie ta tsang rorois venengan mi kulou nia rosie mi Nguts.”

<sup>18</sup> E Sakaria a nga vereie mi angelo, “Vasa o ta telekire venengan va ine mi nama a tuktuk? O

te komois ma kong vevien buer a te labatevien.”

<sup>19</sup> Mi angelo a nga kuil nama, “Eou e Gabriel. O ko munu mon i matan e Raban. Ma a nga tura iou nia me vateie no ngan ine mi banga vinavatei.

<sup>20</sup> Rorong. Ine e ta ngong, ma e ta kap oit nia vakokoit tuir oit simi ra va ine bu kepineits gi ta tsorubeit tuktuk, simi vunan e kap vodovodon tuktuk ine si kong sar nama ian va gi ta tsorubeit tuktuk si magi sar keipkepe ra duis.”

<sup>21</sup> Sien ine mi kepineits ta nga tsorubeit, mi kulou gi nga rosie e Sakaria, ma gi nga vodovodon palan surie a te nga mon pilang te i aron mi vona rengeir simi Nguts. <sup>22</sup> Sien ta nga rovotsour, a kap nga oit nia vakokoit segie. Ma gi nga telekiran va a nga pare ka baidendeng i aron mi vona rengeir, sien tate nga tsana mi vinakokoit ngan mo ba riman rakot segie surie a te nga ngong.

<sup>23</sup> Sien ken tsientsang tate nga voto, a nga muerengei rakot si ken vonuo. <sup>24</sup> I murien ine, ken vevien e Elisabet a te nga kour. Ma a nga mon mo simi vonuo ba vura mi napaririem, ma a nga pevien, <sup>25</sup> “Sibu ra ine, mi Nguts a pernge iou. Ma a te tsang rivie kong mienengeir i matan mi kulou.”

### *Ken kienakav e Iesu*

<sup>26</sup> Sien tate nga napaririem potsu kes bu vura e Elisabet tate nga tian sien, e Raban a nga turan e Gabriel mi angelo rakot simi taon i aron i Galili gi nga vuotongie ngan i Nasaret. <sup>27</sup> Io, e Gabriel a nga ra vorotan mi vevien vour ese gi tate nga vouo ngan mi ka mi asan e Iosep. E Iosep eie mi ka simi tietie se Davit. Mi asan ine mi vevien

vour e Maria. <sup>28</sup> Ma a nga beit sien nge pevien, “Mi molu ta mon meie no. E Raban a resmata no! Mi Nguts a mon meie no.”

<sup>29</sup> E Maria a nga rongomie ine mi nama ma a nga kudier nge vodon, “Mi sana nama ine?” Mi aron e Maria a nga bakiet surie ken sar nama ine mi angelo ma a nga vodovodon palan va mi sana man vuevue ine mi vinakokoit. <sup>30</sup> Mi angelo a nga oeng sien, “Maria! Kian va e ta motou. E Raban a te lalaro vatamase no. E Raban a resmata no. <sup>31</sup> Rorong! E ta so tian nge kava mi madar tamat. Ma e ta so tourasan ngan e Iesu. <sup>32</sup> Eie ta suvuon mi as leong, ma gi ta vuotongie ngan e Natuon e Raban ese ta tsiroup. Mi Nguts e Raban ta terie sien ken mogomogos ni nguts e Davit e tubuon. <sup>33</sup> Ma eie ta vuortie mi tietie se Iakop sibu ra bu ra, ma ken vinuor ta kap voto.”

<sup>34</sup> Ma e Maria a nga vereie mi angelo, “Eou o kap ngas telekire ka. Vasa ine mi kepineits ta tsorubeit ven?”

<sup>35</sup> Mi angelo a nga kuil nama, “Mi Moromoruo Tamat ta nemei sevoi ma mi ngesengesien e Raban ese ta tsiroup ta kuva no. Arie mi vunan, ine mi madar ken tino ta tamat ma gi ta vuotongie va e Natuon e Raban. <sup>36</sup> Rorong! E patsa, e Elisabet, misasien a te labatevien, a te tian ngan mi madar tamat. Gi nga ko pevien va eie mi vevien a kap ko porpor madar, eiekesen a te tian sibu vura mi napoririem potsu kes. <sup>37</sup> Surie a kap ka kepineits a mavev se Raban.”

<sup>38</sup> Ma e Maria a nga pevien, “A kalei, eou ken petspets mi Nguts. Mi sana kepineits e tate oeng

ngan seou, ta tsorubeit malan.” Samo mi angelo a nga sorvekenan.

*E Maria a nga ra pare e Elisabet*

<sup>39</sup> I murien ine, e Maria a nga tamtuir lalapus rakot simi taon simi enamon i popon bu kuitskuits i Iudea. <sup>40</sup> A nga rubukien i aron ken vonuo e Sakaria ma a nga oeng vatamase e Elisabet. <sup>41</sup> Sien e Elisabet ta nga rongomie ken nama e Maria, mi madar i aron a nga kolueits ma mi Moromoruo Tamat a nga vovosuo e Elisabet. <sup>42</sup> Ma a nga oeng leong malan ne, “Ken vatavatamse e Raban a leong sevoi i kotubuon mi langei kokouk. E Raban ta vatamase ian mi natu madar va e ta kava! <sup>43</sup> Surie misa ine mi kepineits ta tsorubeit seou va e kinan mong Nguts ta me iro iou? <sup>44</sup> Pare! Sien o ta rongomie mi ina, mi madar i aroung a kolueits ngan mi nires. <sup>45</sup> E Raban ta vatamase no, simi vunan evoi e vodovodon tuktuk simi sana nama mi Nguts ta vokokotie sevoi va ta tsorubeit tuktuk!”

*Ken pak e Maria nia puongan e Raban*

<sup>46</sup> E Maria a nga pevien;

“Mi aroung a puongan mi Nguts.

<sup>47</sup> Ma mi morumoruong a resmatan e Raban kong vavato,

<sup>48</sup> surie a te nga vodonomie iou misasien eou ken petspets tuvuon mo.

Rorong! Vakaek ine ma i muir, mi kulou kokouk gi ta so pevien va a te nga vatamase iou,

<sup>49</sup> simi vunan eie ese ta ngeisngeis beitsak, a te nga tsana bu kepineits leong surie iou,

- ma mi asan a tamat.
- <sup>50</sup> Ma ta vasangan ken aor molous segie ese gi ta mangaran,  
si kegi sar tietie sibu kienakav kokouk.
- <sup>51</sup> A te nga tsana bu tsientsang ngeisngeis ngan mi riman.  
Ma a te nga sunura gie mi kulou gi ta vodon sibu arogie va egie gi asna.
- <sup>52</sup> A te nga pop terie gie i keim bu muomuo ni vuor si kegi sar mogomogos ni vuor,  
ma a nga tsuok terie i kur egie ese gi ta nga vilikitie gie kesegie.
- <sup>53</sup> A te nga vetingie mi kulou gi ta nga vitor ngan bu banga kepineits,  
ma egie ese gi ta nga suvuram a nga ture muernga gie ngan bu riem kapasen.
- <sup>54</sup> A te nga kulie i Israel ken petspets,  
surie a nga vodonomie va ta aor molous nge gie,
- <sup>55</sup> e Abaraam ma bu natuon sibu ra bu ra,  
malan ta nga pangan sibu tubugiet.”

<sup>56</sup> E Maria a nga mon meie e Elisabet siba vura tour ma i muir, a nga muerengei rakot si ken enamon.

*Ken kienakav e Ioanes mi ka ni sinusuruiv*

<sup>57</sup> Io, mi ra nia por madar a te nga beit se Elisabet, ma a nga kava mi madar tamat. <sup>58</sup> Bu palapalan ma bu patsan gi nga rongovan va mi Nguts a te nga vasangan ken aor molous leong sien, ma gi nga res meie.

<sup>59</sup> Simi ra ta nga napaririem potsu tourngan, gi nga me varapuo, ma gi te nga lalaro tourasan

ngan e Sakaria vemusurie e taman. <sup>60</sup> Eiekesen e kinan a nga pevien, “A kap! Mi asan gi ta vuotongie ngan e Ioanes.”

<sup>61</sup> Gi nga oeng sien, “Eiekesen kap ka mei sibu patsa a nga suvuon ine mi as!” <sup>62</sup> Samo, gi nga teik matan e taman nia telekiran vasa ken lalaron surie mi asan.

<sup>63</sup> A nga revie gie ngan ka napa ei ma a nga vavataor, “Mi asan e Ioanes.” Ma egie kokouk gi nga kudier tsak. <sup>64</sup> Ian ngas te, mi ngutsuon ma mi karamen a nangba nga ketseketseng. Ma a nga tsuok vakaek nge vakokoit ma a nga puongan e Raban. <sup>65</sup> Bu palapalan gi ta nga mon vatvatta, bu arogie a nga vous ngan mi mientou. Ma sibu enamon i popon bu kuitskuits kokouk i Iudea, mi kulou gi nga vor ve vokovokokotie ine bu kepineits kokouk. <sup>66</sup> Mi kulou kokouk ese gi ta nga rongomie ine, gi nga vodovodon palan nge virei, “Ine mi madar, vasa ta so tsorubeit ven vevemuir?” Simi vunan mi ngesengesien mi Nguts a te mon meie.

*Ken vinakokoit peteteir e Sakaria*

<sup>67</sup> E taman e Ioanes, e Sakaria a nga vous ngan mi Moromoruo Tamat ma a nga vokokotie mi nama peteteir malan ne;

<sup>68</sup> “Giet ta puongan e Raban mi Nguts sibu Israel, simi vunan a nga nemei nge vara ketseketseng ngan mi kuoluon.

<sup>69</sup> A nga terie segiet mi ka ni vavato ese ta ngeisngeis beitsak,  
kuvu simi tietie se Davit, ken petspets,

- 70 malan tate nga vakokoit i ngutsugie ken sar propet muomuo te  
71 va ta vatoa giet si magiet sar matakorot, ma i riman bu mei kokouk gi ta nga ko karto giet.
- 72 A nga pevien va ta vasangan ken aor molous sibu tubugiet, ma a nga vodonomie ken kinubuits ian ta tamat,
- 73 mi kinubuits ta nga tsana se tubugiet e Abaraam.  
74 A te nga vatoa giet i riman magiet sar matakorot, terengien giet ta kap motou ma giet ta mang tsatsang sien,
- 75 simi sinavei ta tamat ma ta duis i matan sibu ra kokouk si kegiet sar tino.”
- 76 “Evoi, e natung, gi ta vuotongie no ngan ken propet e Raban ese ta tsiroup, surie e ta muo ngan mi Nguts nia rorois ngan mi rosaran,
- 77 terengien va mi kuoluon gi ta mang telekiran va ta vodon rivie kegi sar sinavei tsokor nge vatoa gie.
- 78 E Raban a nga tsana malan ne, simi vunan ken aor molous a leong beitsak.  
Ma surie ine, a tsana va mi matanias ta rar tsour i popogiet kuvu simi rangit,  
79 terengien va ta mang rarangie mi kulou gi ta mon simi ngingi ma simi minoruvien mi miensei, ma nia vavasie kegiet vineis rubukien simi saran mi molu.”



<sup>80</sup> Io, ine mi natu madar, a nga vor ve leongleong ma ken tino simi moromoruo a nga tsorubeit ngeisngeis. Ma a nga mon simi beir tuir oit simi ra ta nangba nga tsorubeit vasvas simi kulou i Israel.

## 2

### *Ken kienakav e Iesu (Mataio 1:18-25)*

<sup>1</sup> Ian sibu ra, e Kaesar Augustas a nga terie mi nama ngeisngeis va gi ta nga ra por asan bu mei kokouk i aron bu enamon bu Roma gi ta nga naneie. <sup>2</sup> Sien ine mi por as vourvour ta nga tsorubeit, e Kurenio a nga vuor i Siria. <sup>3</sup> Ma egie keskes gi nga rakot si kegi sar taon kesegie nia ra teir as.

<sup>4</sup> Io, e Iosep buer a nga kien kovuni i Galili, simi taon i Nasaret rakot i Iudea, simi taon se Davit gi nga vuotongie va i Betilem, simi vunan eie kovuni simi tietie se Davit. <sup>5</sup> Eie a nga rakot ian en nia ra teir as meie e Maria, ese gi tate nga kubutsie va ta nga reie. Ian sibu ra e Maria a te nga tian. <sup>6</sup> Sien guor tate nga mon ian en, mi keipkepeide ra a te nga beit va e Maria tate nga por madar. <sup>7</sup> Ma a nga kava ken muariem, mi madar tamat. A nga ovutie nge poko lavlav ma a nga vuturungie i aron magi ngongou bu vinavinar, simi vunan kap te ka niagituo simi vonuo mutumutur.

### *Mi Kulou nennei sipsip ma bu angelo*

<sup>8</sup> Mi kulou nennei sipsip gi nga mon si kegi sar korot i uot nge naneie kegi sar sipsip ian sikati. <sup>9</sup> Samo ken angelo mi Nguts, a nga beit segie, ma

man matvinavaso mi Nguts a nga rar viririsie gie. Ma gi nga motou beitsak. <sup>10</sup> Eiekesen mi angelo a nga oeng segie, “Kian va nga ta motou! Nga rorong! O nemei nia vateie nga ngan mi banga vinavatei nian mi nires leong va ken mi kulou kokouk. <sup>11</sup> Nevere, i aron mi taon se Davit, mi Ka ni vavato gi te kava. Eie mi Karisito mi Nguts. <sup>12</sup> Nga ta so deng kielala malan ine. Nga ta so vorotan mi natunatu madar gi ta ovutie nge poko lavlav ma a mutur i aron magi ngongou bu vinavinar.”

<sup>13</sup> Ma puk kam lalapus, mi gargar angelo leong simi rangit gi nga tsorubeit vorotan ian mi angelo, ma gi nga puongan e Raban malan ne,

<sup>14</sup> “Mi matvinavaso rakot se Raban die i kur beitsak,  
ma simi kaber, mi molu ta kuva gie ese e Raban ta resmata gie.”

<sup>15</sup> Sien bu angelo gi tate nga sorvekena gie kien i kur simi rangit, mi kulou nennei sipsip gi nga veveoeng i kotubugie, “Giet ma. Giet tate rakot i Betilem nge dengarie ine mi kepineits ian ta tsorubeit, ivie mi Nguts tate oeng ngan segiet.”

<sup>16</sup> Io, gi nga lalapus rakot ma gi nga so vorotan e Maria meie e Iosep, ma mi natunatu madar ta nga mutur i aron magi ngongou bu vinavinar.

<sup>17</sup> Ma sien gi tate nga dengarie, gi nga pouts ngan ine mi nama mi angelo ta nga vokokotie surie ine mi natu madar. <sup>18</sup> Ma egie kokouk ese gi ta nga rongomie ine, gi nga kudier tsak surie mi sana mi kulou nennei sipsip gi ta nga

pengan segie. <sup>19</sup> Eiekesen e Maria a nga rong toungan ine bu nama kokouk i aron ma a nga ko vodonomie gie. <sup>20</sup> Io, mi kulou nennei sipsip gi nga muerengei. Gi nga keveir nge puongan e Raban surie bu kepineits kokouk gi tate nga rongomie nge dengarie malan ngas te mi angelo ta nga pengan segie.

*Gi nga terie e Iesu rakot se Raban*

<sup>21</sup> I murien bu ra mi napparierem pouts tour, gi te nga varapuo ine mi natu madar ma gi nga tourasan ngan e Iesu. Ine mi as, mi angelo a nga terie sien, sien ta kap ngas nga vou i aron e kinan.

<sup>22</sup> Sien keguor keipkepide ra nia tsorubait melemelen vemusurie mi Vinuor se Moses tate nga voto, e Iosep meie e Maria guor te nga kerie ine mi natu madar rakot i Ierusalem nia ra vasangan va eie simi Nguts. <sup>23</sup> Guor nga tsana ine malan gi tate nga vataro i aron mi Vinuor simi Nguts malan ne, “Mi muariem tamat, gi ta ngas vuotongie va eie mi natu vavaku simi Nguts.” <sup>24</sup> Ma buer guor nga ra terie mi tienebeir ni varam vemusurie mi Vinuor simi Nguts ian ta pevien, “Ka ba buen luo o, ka ba natu bour luo.”

<sup>25</sup> Io, mi ka a nga mon i Ierusalem, mi asan e Simeon. Eie mi ka duis ma a nga mangaran e Raban. Eie a nga rorois surie man vavaman i Israel, ma mi Moromoruo Tamat a nga mon meie. <sup>26</sup> Ma mi Moromoruo Tamat a te nga vakatsepa va ta kap nga maet tuir oit va ta nga dengarie ken Messia mi Nguts. <sup>27</sup> Mi Moromoruo

a nga vavasie ma a nga rubukien i mararan mi Vona renger leong. Sien e Maria ma e Iosep guor tate nga sor rubukien ngan mi madar e Iesu nia tsana sien mi sana mi Vinuor ta vokokotie, <sup>28</sup> e Simeon a nga tserie ine mi madar ma a nga puongan e Raban nge pevien,

<sup>29</sup> “Mi Nguts! Vere e tate vavasie ke petspets ngan mi molu,  
vemusurie ke nama.

<sup>30</sup> Ba matoung guor te dengarie ine mi Ka ni vavato,

<sup>31</sup> ian e tate nga rorois ngan i matan mi kulou kokouk.

<sup>32</sup> Eie mi berber ni vavakatsep ngan e Raban rakot sibu Kibang  
ma eie man matvinavaso ke kulou i Israel.”

<sup>33</sup> E taman meie e kinan guor nga kudier tsak ngan misa ta nga vokokotie surie ine mi madar.

<sup>34</sup> Io, e Simeon a nga vatamase gituo ma a nga pevien ne se Maria, e kinan mi madar, “Rorong! Ine mi madar, e Raban a te vile nia tsana palan mi kulou i Israel gi ta kor ma palan gi ta tamtuir, ma eie mi totourlekier kovuni se Raban ian va palan mi kulou gi ta so oge, <sup>35</sup> terengien, bu vinavinadologie bu mei palan ta mang mon simi kientsep. Ma ka kuor simi vinevineken ta tsoka buer mi ate.”

<sup>36</sup> Mi propet vevien a nga mon buer. Mi asan e Ana, e natuon vevien e Panuel, simi matabu Aser. Eie a te nga labatevien tsak te. Eguor ken labeit guor nga rei sibu avareit mi napaririem pouts luo ma ken labeit a te nga maet vekeenan. <sup>37</sup> Ma

a nga mon naor tuir oit ken sar avareit a nga oit bu sinangavur mi napaririem pouts tour ma voveit (84). E Ana a kap nga ko sorvekenan mi vona rengeir, ma a nga ko tsatsang se Raban ma a nga ko vorvor nge no sibu rokati ma bu rosiat. <sup>38</sup> Io, ian ngas te, a nga veis kien seguor, ma a nga vakaek nge puongan e Raban. Ma a nga vakokoit surie ine mi madar rakot segie kokouk ese gi ta nga rorrois va e Raban ta nga vara ketseketseng ngan i Ierusalem.

<sup>39</sup> Sien e Iosep meie e Maria guor tate nga tsang vaotie bu kepineits kokouk vemusurie mi Vinuor simi Nguts, gituo nga muer rakot i Galili, si kegitulo taon i Nasaret. <sup>40</sup> Ma mi madar a nga vor ve leongleong ma mi kurikurien a nga tsorubeit ngeisngeis. Ma a nga vous ngan mi banga vienviendon, ma ken tentoiv e Raban a nga kuva.

### *Mi madar e Iesu simi Vona rengeir leong*

<sup>41</sup> Sibu avareit kokouk, e taman meie e kinan, guor nga ko rakot i Ierusalem simi Nginu Pasova.

<sup>42</sup> Sien tate nga sinangavur kes ma luo ken sar avareit e Iesu, gituo nga rakot te buer ian simi Nginou malan gi ta nga ko tsana. <sup>43</sup> I murien mi Nginou tate nga voto, mi kulou gi te nga muerengei, eiekesen mi madar e Iesu a ngas nga mon i Ierusalem. Ma e kinan ma e taman guor kap nga telekiran. <sup>44</sup> Guor si nga vodon va eie a nga veis meie gie ian bu mei gi te nga veis muerengei. Io, guor nga veis muer mi ra pu. Samo guor nga vakaek nge nesie i kotubuon bu patsaguor ma bu palapaguor. <sup>45</sup> Sien guor ta

kap nga vorotan, guor nga muerengei rakot i Ierusalem nia ra nesie. <sup>46</sup> I murien ba ra tour, guor nangba nga ra deng vorotan i aron mi Vona renger leong. A nga mogos i kotubuon bu vavvasengei nge rorong segie ma a nga ververeie gie ngan bu virevirei. <sup>47</sup> Egie kokouk ian gi ta nga rongomie e Iesu, gi nga kudier tsak si ken banga teletelekirei ma si ken sar nama kuilkuil sibu vinirei. <sup>48</sup> Sien e taman meie e kinan, guor ta nga vorotan, guor nga kudier tsak, ma e kinan a nga pevien sien, “Natung, surie misa e ta tsang malan ngan ine segor? Egor e tama, gor te pilang neisneis sevoi.”

<sup>49</sup> E Iesu a nga virei, “Surie misa ngado ta nesie iou? Ngado kap telekiran va o ta ngas mon i aron ken vonuo e Tamoung?” <sup>50</sup> Eiekesen guor kap nga katsep simi sa ta nga vokokotie seguor.

<sup>51</sup> E Iesu a nga muerengei rakot i Nasaret meie guor, ma a nga ko mangara guor. Eiekesen e kinan a nga perngan ine bu nama kokouk i aron. <sup>52</sup> Ma e Iesu a nga vor ve leongleong meie ngan mi banga vienviendon. Ma buer e Raban ma mi kulou gi nga resmatan beitsak.

### 3

*Ken vinavatei vavakatsep e Ioanes mi ka ni sinusuruiv*

*(Mataio 3:1-12; Marko 1:1-8; Ioanes 1:19-28)*

<sup>1</sup> Io, simi avareit ta nga sinangavur kes ma mi napaririem ngan e Tiberius Kaesar ta nga vuor sien, e Pontio Pilato a nga gavana i Iudea. Ian simi avareit, e Erot a nga vuortie i Galili. Ma e Pilipo e kasien e Erot a nga vuortie i Ituria ma i

Trakonitis. Ma e Lisantias a nga vuortie i Abilene.  
<sup>2</sup> Ma, sien e Annas ma e Kaiapas guor ta nga mon kovan bu prist, ken nama e Raban a nga beit se Ioanes e natuon e Sakaria sien ta nga mon simi beir. <sup>3</sup> Io, e Ioanes a nga rakot sibu korot kokouk vatvatta mi da i Ioridan nge vavatei simi kulou gi ta nga beit ian en va gi ta nga vodon vuris vekenan kegi sar sinavei tsokor nge por sinusuruiv, terengien va e Raban ta mang vodon rivie kegi sar sinavei tsokor. <sup>4</sup> A nga vavatei vemusurie bu vinavataor ta mon simi Pakpak Leong e Isaia mi propet ta nga vataro, ven ne,

“Mi inan mi ka a koupkoup pevien simi beir,

‘Tsang rorois ngan ken rosar mi Nguts.

Tsang vodusie ken sar baiveisveis.

<sup>5</sup> Vovosuo bu korot gi ta kopiekopien kokouk,  
 ma tsoup pepekutsie bu pout ma bu kuit-  
 skuits kokouk,  
 ma vodusie bu rosar vilvilguo,  
 ma tsang vakalaie bu rosar gi ta tsonget-  
 songe.

<sup>6</sup> Terengien mi kulou kokouk gi ta mang telekire surie ken vavato e Raban.’ ”

<sup>7</sup> Mi bineit gi nga nemei se Ioanes va gi ta nga me por sinusuruiv. Ma a nga pevien segie, “Enga bu natuon mi tsotsoi tsak! Ese a nga oeng senga va nga ta oit nia vi ngan ken aor rarap e Raban ian va ta nemei? <sup>8</sup> Nga ta ngas vua ngan bu banga vuovuo nia vara tuktuk ngan va nga te vodon vuris. Kian va nga ta konon nia pevien ne senga

kesenga, ‘E Abaraam, eie e tamagiet.’ O oeng senga. E Raban a oit nia tsana ine bu vunavout va gi ta tsorubeit bu natuon e Abaraam. <sup>9</sup> Mi matou a te mon rorois i vunan bu ei, ma bu ei kokouk gi ta kap vua ngan kavo banga vuovuo, gi ta tara gie nge tomekan simi leing.”

<sup>10</sup> Io, mi bineit gi nga vosuoreie, “Mi sana gei ta ngas tsana?”

<sup>11</sup> E Ioanes a nga kuil nama, “Sien va ka mei man kaba kuirkuir luo, eie ta ngas terie ka mei si ka mei kap man ka kuirkuir, ma sien va ka mei ken kavo nginonginou eie buer ta ngas tsana malan mo.”

<sup>12</sup> Bu ka porpor takis buer gi nga nemei nge me por sinusuruiv, ma gi nga vosuoreie, “Vavvasengei, mi sana kepineits gei ta ngas tsana?”

<sup>13</sup> A nga kuil nama, “Kian va nga ta por lakep rio misa mi vinuor ta pengan.”

<sup>14</sup> Samo mi kulou ni minakiur gi nga vosuoreie, “Mi sana gei ta ngas tsana?”

Ma a nga kuil nama, “Kian va nga ta teie tsana tuvuo ngan kegi sar kepineits bu mei mene nge vepitsie gie ngan kavo namani binit. Nga ta ngas vodon surie va kenga sar voirvoir eie a te oit.”

<sup>15</sup> Mi kulou gi nga vor ve rorois surie mi Messia va ta nga beit ma i arogie gi nga vodon va e Ioanes arie eie mi Messia. <sup>16</sup> Ma e Ioanes a nga kuil nama segie kokouk, “O tsana mi sinusuruiv senga ngan mi da. Eiekesen mi ka eie ese ta ngeisngeis rio iou, ta nemei, ma o kap kalei oit va o ta ruobatie man ba poppop. Eie ta tsana mi sinusuruiv senga ngan mi Moromoruo Tamat ma mi leing. <sup>17</sup> Mi napa sosos a te mon siba riman.



Eie ta so vitseir rivie mi biror sibu nginonginou, ma ta teir kakakuon bu banga nginonginou i aron ken vonuo teteir nginonginou, eiekesen ta tunie bu biror simi leing ian ta kap oit nia maet.”

<sup>18</sup> Io, e Ioanes a nga vavatei ngan mi Banga Vinavatei simi kulou nia vangasie gie ngan bu suada rosar palan.

<sup>19</sup> E Ioanes a nga oeng matan e Erot mi kovakova ka leong, surie mi sinavei tsokor ta nga tsana se Erodias ken vevien e kasien ma surie palan bu sinavei tsokor ta nga tsana buer.

<sup>20</sup> Samo e Erot a te buer nga tsana mi sinavei tsokor mene, sien ta nga terie e Ioanes simi vona vinatoreis.

*Ken sinusuruiv e Iesu  
(Mataio 3:13-17; Marko 1:9-11)*

<sup>21</sup> Io, sien mi kulou kokouk gi tate nga por sinusuruiv, e Iesu buer a nga por sinusuruiv. Ma sien ta nga vor ve nono, mi rangit a nga katsep. <sup>22</sup> Ma mi Moromoruo Tamat a nga tsour peuk seie malan mi buen, ma mi ien kovuni simi rangit a nga vakokoit malan ne, “Evoi e natung mi ateung. Ma o resmata no beitsak.”

<sup>23</sup> Sien e Iesu tate nga tsuok vakake ken tsientsang, ken sar avareit a te nga oit malan va ba sinangavur tour. Ma bu mei gi nga telekiran va eie e Natuon e Iosep.

E Iosep e natuon e Eli.

<sup>24</sup> E Eli e natuon e Matat.

E Matat e natuon e Levi.

E Levi e natuon e Melki.

E Melki e natuon e Ianai.

E Ianai e natuon e Iosep.  
<sup>25</sup> E Iosep e natuon e Matatias.  
E Matatias e natuon e Amos.  
E Amos e natuon e Naum.  
E Naum e natuon e Esli.  
E Esli e natuon e Nagai.  
<sup>26</sup> E Nagai e natuon e Mat.  
E Mat e natuon e Matatias.  
E Matatias e natuon e Semein.  
E Semein e natuon e Iosek.  
E Iosek e natuon e Ioda.  
<sup>27</sup> E Ioda e natuon e Ioanan.  
E Ioanan e natuon e Resa.  
E Resa e natuon e Serubabel.  
E Serubabel e natuon e Salatiel.  
E Salatiel e natuon e Neri.  
<sup>28</sup> E Neri e natuon e Melki.  
E Melki e natuon e Adi.  
E Adi e natuon e Kosam.  
E Kosam e natuon e Elmadam.  
E Elmadam e natuon e Er.  
<sup>29</sup> E Er e natuon e Iosua.  
E Iosua e natuon e Elieser.  
E Elieser e natuon e Iorim.  
E Iorim e natuon e Matat.  
E Matat e natuon e Levi.  
<sup>30</sup> E Levi e natuon e Simeon.  
E Simeon e natuon e Iuda.  
E Iuda e natuon e Iosep.  
E Iosep e natuon e Ionam.  
E Ionam e natuon e Eliakim.  
<sup>31</sup> E Eliakim e natuon e Melea.  
E Melea e natuon e Mena.  
E Mena e natuon e Matata.  
E Matata e natuon e Natan.  
E Natan e natuon e Davit.  
<sup>32</sup> E Davit e natuon e Iesi.  
E Iesse e natuon e Obet.

E Obet e natuon e Boas.  
E Boas e natuon e Salmon.  
E Salmon e natuon e Nason.  
<sup>33</sup> E Nason e natuon e Aminadap.  
E Aminadap e natuon e Atmin.  
E Atmin e natuon e Ram.  
E Ram e natuon e Esron.  
E Esron e natuon e Peres.  
E Peres e natuon e Iuda.  
<sup>34</sup> E Iuda e natuon e Iakop.  
E Iakop e natuon e Isak.  
E Isak e natuon e Abaraam.  
E Abaraam e natuon e Tera.  
E Tera e natuon e Naor.  
<sup>35</sup> E Naor e natuon e Seruk.  
E Seruk e natuon e Reu.  
E Reu e natuon e Pelek.  
E Pelek e natuon e Eber.  
E Eber e natuon e Sela.  
<sup>36</sup> E Sela e natuon e Kainan.  
E Kainan e natuon e Arpaksat.  
E Arpaksat e natuon e Sem.  
E Sem e natuon e Noa.  
E Noa e natuon e Lamek.  
<sup>37</sup> E Lamek e natuon e Matusela.  
E Matusela e natuon e Enok.  
E Enok e natuon e Iaret.  
E Iaret e natuon e Maalalel.  
E Maalalel e natuon e Kainan.  
<sup>38</sup> E Kainan e natuon e Inos.  
E Inos e natuon e Set.  
E Set e natuon e Adam.  
E Adam e natuon e Raban.

## 4

*E Satan a nga konon e Iesu  
(Mataio 4:1-11; Marko 1:12,13)*

<sup>1</sup> E Iesu a nga vous ngan mi Moromoruo Tamat nge muerengei kovuni i Ioridan. Ma mi Moromoruo Tamat a nga muongan rakot simi korot beir. <sup>2</sup> Ian en, e Satan a nga konon sibu ra ba sinangavur voveit. E Iesu a kap nga ngou i aron ine bu ra. I murien ian bu ra, e Iesu a nangba nga vitor.

<sup>3</sup> Ma e Satan a nga oeng sien, “Sien va evoi e Natuon e Raban, oeng ngeisngeis ine sibu vout va gi ta tsorubeit tsoik.”

<sup>4</sup> E Iesu a nga kuil nama sien ven ne, “Mi Pakpak Leong a pevien ne, ‘Mi ka a kap oit nia tino ngan mi tsoik mo.’”

<sup>5</sup> Ma e Satan a nga kerie e Iesu kien simi korot i kur ma ian ngas te, a nga vasangan se Iesu bu mangmagoso nguts kokouk simi kabir. <sup>6</sup> Ma a nga oeng sien, “O ta terie kegi sar ngeisngeis kokouk nia vuor ma magi sar matvinavaso sevoi, simi vunan o te suvuon ine bu kepineits, ma a oit va o ta terie seie ese o ta lalaron. <sup>7</sup> Io, o ta terie sevoi ine bu kepineits kokouk sien va e ta renger nemei seou.”

<sup>8</sup> E Iesu a nga kuil nama sien, “Mi Pakpak Leong a pevien, ‘E ta ngas rangarie mi Nguts ma Raban ma e ta ngas tsatsang seie mo.’”

<sup>9</sup> Samo e Satan a nga kerie rakot i Ierusalem ma a nga ra voturie simi korot ta nga tsiroup simi Vona renger leong. Ma a nga oeng sien, “Sien va evoi e Natuon e Raban, tsibour peuk i keim, <sup>10</sup> simi vunan mi Pakpak Leong a pevien,

“E Raban ta turan ken sar angelo nia pernge no.

11 Gi ta sor terie no i kur ngan bu rimagie terengien va e ta kap mang duorngan mi kame si ka vout.’ ”

12 E Iesu a nga kuil nama, “Ken nama e Raban a pevien, ‘Kian va e ta konon mi Nguts, ma Raban.’ ”

13 I murien e Satan tate nga vaton ken sar konokonon kokouk, a nga sorvekenan oit ka ra mene va ta ba buer nga me konon.

*E Iesu a nga tsuok vakake ken tsientsang i Galili*

*(Mataio 4:12-17; Marko 1:14,15)*

14 Io, e Iesu a nga vous ngan mi Moromoruo Tamat ma a nga muer rakot i Galili. Ma man vinavatei e Iesu a nga puorkan bu enamon kokouk ververiris i Galili. 15 Io, a nga vakaek nge vavasengei i aron bu vona renger sibu Iuda. Ma bu mei kokouk gi nga puongan.

*Gi nga sunuran e Iesu i Nasaret*

*(Mataio 13:53-58; Marko 6:1-6)*

16 Io, e Iesu a nga rakot i Nasaret ivie ta nga leong en. Ma simi Rangi Minaes, a nga rubukien simi vona renger sibu Iuda malan ta nga ko tsana. Ma a nga tamtuir nia ase mi Pakpak Leong. 17 Gi nga terie sien mi Pakpak Leong e Isaia mi propet ta nga vataro. Ma a nga pakate ine mi Pakpak Leong nge vorotan mi korot ta nga vavataor ven ne,

18 “Mi Morumoruan mi Nguts a kuva iou,

simi vunan a te nga vokunie iou va o ta  
vavatei ngan mi Banga Vinavatei sibu  
sinaortsak.  
A te nga tura iou va o ta vakokoit katsep segie  
gi ta mon simi vinatoreis va gi ta mon  
ketseketseng,  
ma segie gi ta kael va gi ta buer dedeng,  
ma a nga tura iou va o ta ra vara ketseketseng  
ngan mi kulou gi ta mon simi putu leong.  
<sup>19</sup> Ma a nga tura iou va o ta vakokoit katsep  
ngan mi rito  
mi Nguts va ta vatoa mi kuoluon sien.”

<sup>20</sup> Io, e Iesu a nga pomutie mi Pakpak Leong  
ma a nga teir muerngan simi ka nennei Pakpak  
Leong ma a nga ra mogos. Mi kulou kokouk i  
aron mi vona rengeir gi nga aan ngan. <sup>21</sup> Ma a  
nga pevien segie, “Nevere mi namanien e Raban  
a te tsorubeit tuktuk si kenga bairorrong.”

<sup>22</sup> Egie kokouk gi nga tienengan ma gi nga  
kudier ngan ken sar banga nama ta nga  
vokokotie. Ma gi nga pevien, “Vasa! Kap va eie e  
natuon e Iosep?”

<sup>23</sup> E Iesu a nga oeng segie, “A tuktuk, nga ta  
vokokotie ine mi namani vinavanou terie seou,  
‘Porpor oiv! Vatoa no kese. Tsana ine si ke vuna  
enamon mi sana gei ta nga rongomie va e nga  
tsana i Kapernaum.’”

<sup>24</sup> Ma a nga pevien, “O oeng tuktuk senga.  
Kap ka propet a suvu minangarei si ken vuna  
enamon. <sup>25</sup> Si man tuktuk, o oeng senga, sibu  
avareit se Eliia, palan bu vevien naor gi tate

nga mamaet labeit, gi nga mon i Israel. Ma siba avareit a tour ma mi kapien a kap nga uos sien, ma mi se leong a nga betingie mi enamon kokouk. <sup>26</sup> E Raban a kap nga turan e Eliia rakot si ka kangie Israel ngas te, eiekesen a nga turan rakot simi vevien naor tate nga mamaet labeit i Sarepta i aron mi enamon leong i Sidon. <sup>27</sup> Ma sibu avareit se Elisa mi propet, palan mi kulou i Israel gi nga suvuon mi mienarouk lepra. E Raban a kap nga vatoa gie si magi sar mienarouk, eiekesen e Naaman kesen mo mi kangie Siria.”

<sup>28</sup> Bu mei kokouk gi ta nga mon i aron mi vona renger, gi nga aor rarap veie e Iesu sien gi ta nga rongomie ine mi nama. <sup>29</sup> Gi nga tamtuir ma gi nga veis babate vorotsoruo sorvekenan ine mi taon. Ma gi nga kerie e Iesu rakot i popon mi vam ivie ian gi ta nga tsana ine mi taon en, simi vunan gi nga lalaron va gi ta nga ra duo tomekan e Iesu en. <sup>30</sup> Eiekesen a nga veis muer duis ka i aron mi vintuir nge sorvekena gie.

*Mi ka mi tsaka moromoruo ta nga tsegerie  
(Marko 1:21-28)*

<sup>31</sup> Io, e Iesu a nga rakot i Kapernaum mi taon i Galili, ma a nga vavasengei simi kulou i aron mi vona renger sibu Iuda simi Rangi Minaes. <sup>32</sup> Ma gi nga kudier si ken vinasengei simi vunan mi namanien a nga suvu ngeisngeis.

<sup>33</sup> I aron mi vona renger, mi ka a nga mon mi tsaka moromoruo ta nga tsegerie. A nga koupkoup leong. <sup>34</sup> “Tsupuk rivie gei! Ke sana tsientsang meie gei, Iesu kuvu i Nasaret? E

nemei nia me voguersa gei? O telekiran va evoi ese. Evoi ken Ka Tamat e Raban!”

<sup>35</sup> E Iesu a nga patsarie nge pevien, “Bong! Rovotsour sorvekenan ine mi ka!” Samo, ine mi tsaka moromoruo a nga tomeke vuturungie i keim i matagie kokouk nge tsour sorvekenan ine mi ka ma a kap nga tsana ka tsienakor i kurikurien.

<sup>36</sup> Mi kulou kokouk gi nga kudier tsak nge vevirei nge gie, “Mi sana suada nama ine? Ine mi ka a tuturei ngan mi duis ma mi ngeisngeis sibu tsaka moromoruo ma gi rovotsour!” <sup>37</sup> Ma mi nama surie e Iesu a nga puorkan bu korot ververiris ine simi enamon.

*E Iesu a nga vatoa palan bu tamat mienarouk  
(Mataio 8:14-17; Marko 1:29-34)*

<sup>38</sup> Io, e Iesu a nga sorvekenan mi vona renger ma a nga rakot si ken vonuo e Simon. Ken koko e Simon a nga morouk, mi kurikurien a nga rarap. Ma gi nga nongie e Iesu va ta nga me kulie. <sup>39</sup> E Iesu a nga ra tuir i babaren nge kareir rivie mi mienarouk kuirkuir rarap. Io, ian ngas te mi kuirkuir rarap a nga sorvekenan ma ine mi vevien a nga tamtuir nge tsang nginonginou niagie.

<sup>40</sup> Sien mi matanias tate nga nane man mat, mi kulou gi nga kir nemei ngan se Iesu egie gi ta nga suvuon bu suasua mienarouk. Ma a nga soburo nge vatoa gie kokouk si magi sar mienarouk.

<sup>41</sup> Bu tsaka moromoruo buer gi nga rovotsour sorvekenan bu mei palan nge koupkoup pevien, “Evoi e Natuon e Raban!”



Eiekesen e Iesu a nga patsarie bu tsaka moro-moruo va gi ta kap nga vakokoit, simi vunan gi nga telekiran va eie mi Messia.

<sup>42</sup> Tsourvovo mokuopkuop, e Iesu a nga veis rakot simi korot a nga menemenen. Mi kulou gi nga nesie e Iesu ma sien gi tate nga me vorotan, gi nga konon nia rutie va ta kap nga veis sorvekena gie. <sup>43</sup> Eiekesen a nga pevien, “O ta ngas vavatei sibu taon mene buer ngan mi Banga Vinavatei surie ken mangmagoso Nguts e Raban. Ine arie mi vunan e Raban ta nga tura iou surie.” <sup>44</sup> Ma a nga ra vavatei ververiris i Iudea si kegi sar vona rengeir bu Iuda.

## 5

*E Iesu a nga kukuo ba madar tovtov vourvour  
(Mataio 4:18-22; Marko 1:16-20)*

<sup>1</sup> Simi ra mene, e Iesu a nga tuir i gegen mi barateis i Genesaret, ma mi bineit gi nga tuir gonie nge rongomie mi namanien e Raban. <sup>2</sup> E Iesu a nga pare ba galeu leong luu. Bu ka vongovongon gi nga vogosongie i bourbournga koen, ma gi nga suruvie kegi sar ben. <sup>3</sup> A nga ka simi galeu se Simon, ma a nga oeng se Simon va ta nga tsure terie i rou lili. E Iesu a nga mogos i popon ine mi galeu ma a nga vavasengei simi bineit.

<sup>4</sup> I murien tate nga vavasengei voto, a nga oeng se Simon, “Vuruos peuk simi raman nge vululusie kenga sar ben.”

<sup>5</sup> E Simon a nga kuil nama, “Ka leong, gei te pilang vongovongon simi rokati pu. Eiekesen, sien e ta oeng malan, o ta vululusie ine bu ben.”

<sup>6</sup> Sien gi tate nga tsana malan, gi nga sovie bu ie palan, ma bu ben gi nga vakaek nge kabem.

<sup>7</sup> Io, gi nga revie bu turagie ka vongovongon simi galeu mene va gi ta nga me kulie gie. Ma gi nga me vakaek nge vovosuo ine ba galeu kokouk, ma guor te nga vatvatta luluis.

<sup>8</sup> Sien e Simon Petro ta nga pare mi sana kepineits ine ta nga tsorubeit, a nga sege pukupukukaek i matan e Iesu, ma a nga pevien, “Sorvekena iou, mi Nguts. Eou mi ka tsokor!” <sup>9</sup> A nga tsana malan ine simi vunan e Petro ma bu turan ka vongovongon gi nga kudier tsak ngan ine bu ie palan beitsak gi ta nga sovie. <sup>10</sup> E Iakobo ma e Ioanes, ba natuon e Sebedi, eguor ba turan ka vongovongon e Simon, guor nga kudier tsak buer.

Io, e Iesu a nga oeng se Simon, “Kian va e ta motou. Vakaek ine, e tate vangoda mi kulou.”

<sup>11</sup> Gi nga teie terie i kur magi ba galeu, ma gi nga sorvekenan bu kepineits kokouk nge vemusurie e Iesu.

*E Iesu a nga vatoa mi ka ta nga suvuon mi mienarouk lepra*

*(Mataio 8:1-4; Marko 1:40-45)*

<sup>12</sup> Simi ra mene, e Iesu a nga mon simi meinmenien ine bu taon. Ian en, mi ka ta nga suvuon mi mienarouk lepra i kurikurien kokouk, a nga nemei. Sien ta nga pare e Iesu, a nga sege pukupukukaek nge matan i keim ma a nga no

masitinoiv, “Mi Nguts, sien va e ta sunuir, e oit nia vara melemelen nge iou.”

<sup>13</sup> E Iesu a nga tsotsokan mi riman nge soburo ine mi tamat mienarouk, ma a nga pevien, “O sunuir. E ta melemelen!” Ma ian ngas te, man mienarouk a nga voto.

<sup>14</sup> E Iesu a nga oeng ngeisngeis ian simi ka, “Kian va e ta pangan sibu mei mene eiekesen rakot nge vasanga no simi prist. Ma terie ke tienebeir malan e Moses ta nga oeng ngan senga, simi vunan e te tsorubeit melemelen. Ma ian ta vara tuktuk ngan sibu mei mene va ma mienarouk a te voto.”

<sup>15</sup> Eiekesen mi vinavatei surie e Iesu a te nga puorkan bu enamon ian en ma bu enamon i pek buer. Io, palan mi kulou gi nga ra nemei seie nia rorong, ma gi nga nemei seie surie va ta mang nga vatoa gie si magi sar mienarouk buer.

<sup>16</sup> Eiekesen e Iesu a nga sorvekena gie nge rakot simi beir nge ra no.

*E Iesu a nga vatoa mi muru*

*(Mataio 9:1-8; Marko 2:1-12)*

<sup>17</sup> Simi ra mene, sien e Iesu ta nga vavasengei simi kulou, bu Parisaio ma bu vavvasengei sibu vinuor se Moses buer gi nga mogos. Gi nga kovuni sibu kato enamon keskes i aron i Galili, i Iudea ma i Ierusalem. Ma mi ngesengesien mi Nguts a nga mon meie nia vatoa bu tamat mienarouk. <sup>18</sup> Io, ba ka gituo nga sorokie mi muru ngan mi tsur nemei, ma gituo nga lalaro sor terie mi muru i ruom simi vonuo nia ra vuturungie i matan e Iesu. <sup>19</sup> Gituo kap nga oit nia vorotan ka kientsep nia rubukien surie mi

bineit a nga beitsak. Io, gituo nga sorvavane i pungan mi vonuo, ma gituo nga bemvaran nge vunurie i kinorotuon mi kulou, duis peuk i matan e Iesu.

<sup>20</sup> E Iesu a te nga telekiran kegi vodovodon tuktuk, ma a nga pevien, “Palapala, o te vodon rivie ke sar sinavei tsokor.”

<sup>21</sup> Ma bu vavvasengei sibu vinuor se Moses ma bu Parisaio, gi nga ngungu lili i kotubugie kesegie ven ne, “Nge kia va eie ese ine mi ka ta oeng balapoik ngan e Raban? Ese mei a oit nia vodon rivie mi sinavei tsokor? Ine mi tsientsang, se Raban kesen mo.”

<sup>22</sup> E Iesu a te nga telekiran kegi sar vienviendon, ma a nga virei, “Surie misa nga ta suvuon bu suasuada vienviendon sibu aronga? <sup>23</sup> Mi sana nama a molous nia vokokotie? ‘Ke sar sinavei tsokor o te vodon rivie.’ o, ‘Tsuok tamtuir nge veis.’? <sup>24</sup> Io, o ta vakatsepa senga va e Natuon mi Ka a suvuon mi duis i popon mi kabere nia vodon rivie bu sinavei tsokor.”

E Iesu a nga oeng simi muru, “O oeng sevoi. Tsuok tamtuir. Sorokie ke tsur nge rakot si ke enamon.”

<sup>25</sup> Ian ngas te, ine mi ka a nga tsuok tamtuir i matagie nge tsuokopie ken tsur ta nga ko mutur ngan ma a nga veis rakot si ken enamon ma a nga puongan e Raban. <sup>26</sup> Mi kulou kokouk gi nga kudier tsak nge puongan e Raban. Gi nga vous ngan mi mientou nge pevien, “Giet te pare mi kepineits a kekineits rovoriu nevere.”

*E Iesu a nga kukuo e Levi  
(Mataio 9:9-13; Marko 2:13-17)*

<sup>27</sup> I murien ine, e Iesu a nga rovotsour ma a nga pare mi ka porpor takis ta nga mogos simi vona porpor takis. Mi asan ine mi ka e Levi. Ma e Iesu a nga kukuo, “Vemusurie iou.” <sup>28</sup> Io, e Levi a nga tamtuir nge sorvekenan bu kepineits kokouk nge vemusurie.

<sup>29</sup> Samo e Levi a nga tsana mi nginou leong si ken vonuo nian e Iesu. Palan mi kulou porpor takis ma palan bu mei mene buer gi nga mogos nge ngou meie guor. <sup>30</sup> Ma bu Parisaio ma bu vavvasengei sibu vinuor se Moses, gi nga nama palan veie ken sar madar tovtov e Iesu nge pevien, “Surie misa nga ta ngou ma un meie bu ka porpor takis ma mi kulou tsokor?”

<sup>31</sup> E Iesu a nga kuil nama, “Mi kulou gi ta tino kalei gi kap pinat surie ka porpor oiv, eiekesen bu tamat mienarouk mo. <sup>32</sup> O nga nemei nia kukuo mi kulou tsokor va gi ta mang vodon vuris, a kap va mi kulou duis.”

*Mi vinirei surie mi vorvor  
(Mataio 9:14-17; Marko 2:18-22)*

<sup>33</sup> Ma gi nga oeng se Iesu, “Sibu ra palan ken sar madar tovtov e Ioanes gi ko vorvor nge nono. Ma bu madar tovtov sibu Parisaio buer gi ko tsana malan, eiekesen ke sar madar tovtov gi ko tsatsang ngan mo mi ngou ma mi un.”

<sup>34</sup> E Iesu a nga oeng segie, “Vasa, nga oit nia oeng sibu vasier va gi ta vorvor sien va mi ka rei vour a ngas mon meie gie? <sup>35</sup> Eiekesen mi ra ta beit va gi ta kir tsana ine mi ka rei vour segie. Ian sibu ra gi ta nangba so vorvor.”

<sup>36</sup> Ma e Iesu a nga vokokotie mi nama puppuo buer segie. A nga pevien, “A kap ka mei a ko derikie ka poko lavlav simi lavlav vour nge dekitie meie ngan mi lavlav kebeir. Sien va ta tsang malan ngan ine, eie ta tsang vatsakatie ine mi lavlav vour. Ma ian mi poko lavlav vour ta kap venvenioit meie mi lavlav kebeir. <sup>37</sup> Ma a kap ka mei a ko soe teir dangi vain vour i aron bu utut kebeir gi ta tsana nge pipiriri vinavinar. Sien va ta tsang malan ngan ine, mi dangi vain vour ta tsana bu utut kebeir va gi ta puor kapot. Ma mi dangi vain tate puos ririv, ma bu utut buer tate tsak. <sup>38</sup> Io, gi ta ngas utuvie mi dangi vain vour simi utut vour. <sup>39</sup> Ma eie ese ta unumie mi dangi vain kebeir, ta kap ba lalaron mi dangi vain vour. Eie ta pevien, ‘Mi dangi vain kebeir eie a kalei.’ ”

## 6

### *Man Nguts mi Rangi Minaes (Mataio 12:1-8; Marko 2:23-28)*

<sup>1</sup> Simi Rangi Minaes, e Iesu meie ken sar madar tovtov gi nga veis i aron bu tau wit. Ma ken sar madar tovtov gi nga do tsana bu kievkiev wit, ma gi nga gosaran sibu rimagie nge nganie bu pi wit. <sup>2</sup> Bu meinmenien bu Parisaio gi nga oeng se Iesu, “Surie misa nga ta tsana mi sinavei ian ta kap vemusurie man vinuor mi Rangi Minaes?”

<sup>3</sup> E Iesu a nga kuil nama, “Nga kap ngas nga ase misa e Davit ta nga tsana sien eie ma bu palapalan gi ta nga vitor? <sup>4</sup> A nga rubukien si ken vonuo e Raban, ma a nga poro mi tsoik tamat, ma a nga nganie. Vemusurie mi vinuor, ine mi tsoik

kap ka mene a oit nia nganie eiekesen bu prist mo. Ma a nga tabarie ngan buer bu palapalan.”  
<sup>5</sup> Samo a nga oeng segie, “E Natuon mi Ka eie man Nguts mi Rangi Minaes.”

*Mi ka riem maet  
 (Mataio 12:9-14; Marko 3:1-6)*

<sup>6</sup> Ma simi Rangi Minaes mene e Iesu a nga rubukien i aron mi vona rengeir sibu Iuda nge vavasengei, ma mi ka a nga mon ian en, mi riman suv a nga maet. <sup>7</sup> Bu vavvasengei sibu vinuor ma bu Parisaio gi nga moun ngan nia dengarie va ta nga vatoa ka tamat mienarouk simi Rangi Minaes, terengien va gi ta mang nga vepitsie. <sup>8</sup> Eiekesen e Iesu a te nga muna telekiran kegi sar vienviendon ma a nga oeng ian simi ka riem maet, “Tamtuir nge me tuir i matan mi lobaram.” Io, a nga tsuok tamtuir nge me tuir.

<sup>9</sup> Samo e Iesu a nga oeng segie, “O ta vereie nga, mi sana a duis i matan mi vinuor nia tsana simi Rangi Minaes? Nia tsana mi kienelei, o, nia tsana mi tsienakor? Nia vatoa mi mei, o, nia voguersan?”

<sup>10</sup> E Iesu a nga dedeng veriris segie kokouk, ma samo a nga oeng ian simi ka, “Kadosan mi rima.” Io, a nga tsana malan, ma mi riman a te buer nga kalei. <sup>11</sup> Eiekesen gi nga ngengeir nge vakaek nge vevuor surie mi sana va gi ta nga oit nia tsana se Iesu.

*E Iesu a nga viel tsana bu Aposol  
 (Mataio 10:1-4; Marko 3:13-19)*

<sup>12</sup> Ian simi ra, e Iesu a nga veis kien simi pout nia ra no ma a nga nono rakot se Raban ian simi

rokati. <sup>13</sup> Ma sivovo sien, a nga kuk nemei ngan ken sar madar tovtov ma a nga me viel tsana mi sinangavur kes ma luo segie, ma a nga vuotongie gie va bu aposol. <sup>14</sup> Arie egie ine. E Simon (ese ta nga vuotongie ngan e Petro), e Andre e kasien, e Iakobo, e Ioanes, e Pilipo, e Bartolomeu, <sup>15</sup> e Mataio, e Tomas, e Iakobo e natuon e Alpeo, e Simon ese gi ta nga vuotongie ngan mi Silot, <sup>16</sup> e Iudas e natuon e Iakobo, ma e Iudas Iskariot, ese ta nga tsorubeit mi ka nia roev terie e Iesu.

*E Iesu a nga vavasengei ma a nga tsatsang vavato*

*(Mataio 4:23-25)*

<sup>17</sup> E Iesu a nga tsotsour peuk meie gie nge tuir simi kato kaberdus. Mi gargar leong si ken sar madar tovtov gi nga mon ian en meie mi bineit leong beitsak kovuni sibu korot kokouk i Iudea, kovuni i Ierusalem, ma kovuni sibu enamon i koen i Turos ma i Sidon. <sup>18</sup> Gi nga nemei nia rongomie e Iesu terengien va ta mang nga vatoa gie si magi sar mienarouk. Ma egie ese bu tsaka moromoruo ta nga vikikinie gie, gi nga kalei. <sup>19</sup> Ma mi kulou kokouk gi nga konon nia tobelie e Iesu, simi vunan mi ngeisngeis a nga kovuni seie ma a nga vatoa gie kokouk.

<sup>20</sup> E Iesu a nga dedeng rakot si ken sar madar tovtov nge pevien,

“Mi nires leong ta mon senga ese nga ta deng kielala va nga pinat sibu morumoruanga, simi vunan nga ta so suvuon mi vavatamaes kovuni si ken mangmagoso Nguts e Raban.



21 Mi nires leong ta mon senga ese nga ta vitor  
ine,  
simi vunan e Raban ta so vitingie nga.

Mi nires leong ta mon senga ese nga ta ta ine,  
simi vunan nga ta so ngiets.

22 Mi nires leong senga sien gi ta karto nga nge  
purusie nga, ma gi ta vavangiets nge nga,  
nge tsang vatsakatie bu asanga surie e  
Natuon mi Ka.

23 “Nga ta ngas res ian simi ra nge kolueits ngan  
mi nires, simi vunan kenga voirvoir ta leong die  
i kur simi rangit. Ine simi sinavei kes mo, bu  
tubugie gi nga tsana sibu propet.

24 “Eiekesen mi tsienakor leong ta monongie nga  
ese nga ta suvuram,  
simi vunan nga te suvuon mi tino ta molous.

25 Mi tsienakor leong ta monongie nga ese nga ta  
ngou kalei ine,  
simi vunan nga ta so vitor.

Mi tsienakor leong ta monongie nga ese nga ta  
ngiets ine,  
simi vunan nga ta so masitinoiv nge ta.

26 Mi tsienakor leong ta monongie nga sien mi  
kulou kokouk gi ta vakokoit tienenge nga,  
surie malan ian, bu tubugie gi nga tsana sibu  
propet bitbit.

*Nga ta ngas aor molous ngan manga sar  
matakorot  
(Mataio 5:38-48; 7:12a)*

27 “Eiekesen o oeng senga ese nga ta rorong  
seou. Nga ta ngas tovie manga sar matakorot,

nge kalei ngan egie ese gi ta karto nga. <sup>28</sup> Nga ta ngas vatamase gie ese gi ta oeng subira nga. Ma no surie egie ese gi ta tsak nge nga. <sup>29</sup> Sien va ka mei ta pantsie ke peir kes, vuris terie sien ke peir ka ie buer. Sien va ka mei a poro ma kuirkuir ka i marar, kian va e ta vangenge va ta poro ma kuirkuir ka i ruom buer. <sup>30</sup> Tabarie bu mei kokouk gi ta nongie no, ma sien va ka mei a poro misa va sevoi, kian va e ta no muerngan. <sup>31</sup> Tsana sibu mei mene malan nga ta lalaron va gi ta tsana senga.

<sup>32</sup> “Sien va nga ta tovie mo egie ian ese gi ta tovie nga, vasa nga ta suvuon ven ka vavatamaes? Miasien bu ka tsokor, gi ko tovie egie ese gi ta tovie gie. <sup>33</sup> Ma sien va nga ta tsana mi kepineits ta kalei segie ese gi ta muna tsana mi kienelei senga, vasa nga ta suvuon ven ka vavatamaes? Miasien bu ka tsokor, gi ko tsana malan buer. <sup>34</sup> Ma sien va nga ta vavatsir segie ese nga ta vodon va nga ta poro man venemuer, vasa nga ta suvuon ven ka vavatamaes? Miasien bu ka tsokor, gi vavatsir buer rakot sibu ka tsokor meie ngan kegi vienviendon nia por muerngan man voirvoir pu. <sup>35</sup> Eiekesen nga ta ngas tovie manga sar matakorot. Tsana mi kienelei segie, ma nga ta vavatsir segie nge kap vodon nia por muerngan ka kepineits segie. Ma kenga voirvoir ta so leong, ma nga ta so tsorubeit bu natuon e Raban ese ta tsiroup, simi vunan eie a kalei ngan egie gi ta kap ko vuot kalei sien ma bu tsaka mei. <sup>36</sup> Nga ta ngas vous ngan mi aor molous, malan mo e Tamanga ta vous ngan mi aor molous.

*Kian va nga ta vuortie ka mei  
(Mataio 7:1-5)*

<sup>37</sup> “Ma kian va nga ta vuortie ka mei mene, terengien e Raban ta kap mang vuortie nga. Kian va nga ta votorosie ka mei mene, terengien e Raban ta kap mang votorosie nga. Nga vodon rivie kegi sar sinavei tsokor, terengien e Raban ta mang vodon rivie kenga sar sinavei tsokor. <sup>38</sup> Tabetabeir, terengien e Raban ta mang tabarie nga. E Raban ta vovosuo ma ta vous puospuos vunie nga. A tuktuk, mi sana puppuo nga ta pupuo ngan, e Raban ta tsang malan ngan mo senga.”

<sup>39</sup> E Iesu a nga pengan segie buer ine mi nama puppuo, “Ka kael a kap oit nia muongan ka turan kael, va gerek? Vasa, guor ta kap so kor rubukien i aron ka mat? <sup>40</sup> Ka madar tovtov a kap tsiroup si man vavvasengei, eiekesen eie ese man vavvasengei ta vavasengei kalei sien, ta so tsorubeit malan man vavvasengei.

<sup>41</sup> “Surie misa e ta dengarie mi kato tsop i matan e kasi ma e kap vodon surie mi poko ei i mata kese? <sup>42</sup> Vasa ta oit ven va e ta oeng se kasi nge kia, ‘Kasi, o ta tsang rivie mi tsop ian i mata,’ eiekesen evoi e kap oit nia dengarie mi poko ei i mata kese? Evoi mi malamala ka duis. Vourvour, e ta muna tsang rivie mi poko ei i mata, ma samo e ta nangba oit nia dedeng kalei nia tsang rivie mi tsop i matan e kasi.

*Mi ei ma mi vuovuan  
(Mataio 7:16-20; 12:33-35)*

<sup>43</sup> “Kap ka banga ei a vua ngan ka tsaka vuovuo, o, ka tsaka ei ta vua ngan ka banga

vuovuo. <sup>44</sup> Mi ei keskes a kilakilal nan simi vuovuan kesen. Bu mei gi kap dikitie mi vuavua ta o, mi vuavua bereu simi suo tsotso. <sup>45</sup> Mi banga ka a vorotsoruo bu banga kepineits sibu banga kepineits ta noutngan i aron, ma mi tsaka ka a vorotsoruo bu tsaka kepineits sibu tsaka kepineits ta noutngan i aron. Mi kulou gi ko vokokotie mi sana ta vous i arogie.

*Mi ka sievei ma mi ka be  
(Mataio 7:24-27)*

<sup>46</sup> “Surie misa nga vuotongie iou va, ‘Mi Nguts, mi Nguts,’ ma nga kap tsana misa o ta pengan?  
<sup>47</sup> O ta vasangan senga vasa ta ven eie ese ta nemei seou nge rongomie kong sar nama nge tsang vemusurie. <sup>48</sup> Eie a malan mi ka ta nga tsana mi vonuo ese ta nga reiv peuk beitsak i keim nge voturie man arir mi vonuo i popon mi ropoil. Mi taev a nga nemei nge soraran ian mi vonuo eiekesen a kap nga oit nia une, simi vunan a nga tsang vititirie. <sup>49</sup> Eiekesen mi mei ese ta rongomie kong sar nama ma a kap tsang vemusurie, eie a malan mi mei ese ta nga tsana mi vonuo i popon mi pier a kap ka poil en. Sien mi taev leong ta nga soraran ian mi vonuo, a nga katsoup kor nge sereir ruruvei.”

## 7

*Ken vodovodon tuktuk mi muomuo simi kulou ni minakiur*

<sup>1</sup> Sien e Iesu tate nga vavasengei voto ngan ine bu kepineits simi kulou, a nga veis beit i Kapernaum. <sup>2</sup> Ian en, ken petspets mi muomuo simi kulou ni minakiur a nga mon, ma man

muomuo a nga ko lalargon beitsak. Eiekesen a nga morouk nge vatvatta mesei. <sup>3</sup> Mi muomuo simi kulou ni minakiur a nga rongovan e Iesu ma a nga turan bu meinmenien bu muomuo sibu Iuda rakot sien nia ra vereie va ta nga nemei nge me vatoa ken petspets. <sup>4</sup> Sien gi ta nga nemei se Iesu, gi nga me no masitinoiv sien malan ne, “Ine mi ka, a oit ngas va e ta kulie, <sup>5</sup> simi vunan eie a tovie gei bu Iuda ma a te nga voturie kegei vona renger.” <sup>6</sup> Io, e Iesu a nga nomeie gie.

Sien tate nga so beit vatavatat simi vonuo, mi muomuo simi kulou ni minakiur a nga turan bu palapalan nia ra oeng sien malan ne, “Mi Nguts, kian va e ta voruruit beitsak, simi vunan o kap kalei oit nia tor va e ta nemei si kong vonuo. <sup>7</sup> Ine arie mi vunan o kap vodon buer va o kalei oit nia nemei sevoi. Eiekesen, vuotongie mo ka nama, ma kong petspets ta kalei. <sup>8</sup> Eou buer o mon i pakien mi vinuor, ma buer mi kulou ni minakiur gi mon i pakien kong vinuor. O ta oeng seie ine, ‘Veis,’ ma eie ta veis, ma seie nikot o ta oeng sien, ‘nemei,’ ma eie ta nemei. O oeng si kong petspets, ‘Tsana ine,’ ma eie ta tsana.”

<sup>9</sup> Sien e Iesu ta nga rongomie ine, a nga kudier beitsak surie mi namanien ine mi ka, ma a nga vuvuris teteir simi bineit gi ta nga vemusurie nge pevien, “O oeng senga, o kap ngas nga vorotan ka suada vodovodon tuktuk ta leong malan ine, misasien i Israel buer.” <sup>10</sup> Samo mi kulou ian mi muomuo ta nga tura gie, gi nga muer rakot si ken vonuo ma gi nga so vorotan ine mi petspets tate nga kalei.

*E Iesu a nga vatoa e natuon tamat mi vevien naor*

<sup>11</sup> I muir sien, e Iesu a nga rakot simi taon i Nain. Ma ken sar madar tovtov meie mi bineit leong gi nga nomeie. <sup>12</sup> Ma sien tate nga so beit simi rumrubukien simi taon, mi kuoluon ine mi taon gi nga sor vorotsoruo mi mei maet, eie e natuon kes mo mi vevien naor tate nge mamaet labeit. Ma mi bineit leong simi taon gi nga nomeie. <sup>13</sup> Sien mi Nguts ta nga pare ine mi vevien, a nga tovie beitsak nge pevien, “Kian va e ta ta.”

<sup>14</sup> Samo a nga veis rakot nge soburo mi tsur gi ta nga sorokie ngan mi tonuo, ma egie ian gi ta nga sorokie, gi nga tuir vendir. Ma a nga pevien, “Ka vour, o oeng sevoi. Tsuok tamtuir!” <sup>15</sup> Mi ka ese ta nga mesei a nga mogos ma a nga vakaek nge vakokoit, ma e Iesu a nga teir muerngan se kinan.

<sup>16</sup> Egie kokouk gi nga vous ngan mi mientou ma gi nga puongan e Raban nge pevien, “Mi propet ngeisngeis a te tsorubeit i kotubugiet. E Raban a te nemei nia kulie ken kulou.” <sup>17</sup> Ine mi vinavatei surie e Iesu a nga puorkan kokouk i Iudea ma bu enamon ververiris.

*E Iesu meie e Ioanes mi ka ni sinusuruiv  
(Mataio 11:2-19)*

<sup>18</sup> Ken sar madar tovtov e Ioanes gi nga pengan sien ine bu kepineits kokouk. Io, e Ioanes a nga kuk nemei ngan ba mei luo segie. <sup>19</sup> Ma a nga tura guor rakot simi Nguts nia ra vereie malan ne, “Arie evoi te ian mi ka va ta ba beit, o, gei ta ngas rosie ka mei mene?”

<sup>20</sup> Sien ba ka guor tate nga nemei se Iesu, guor nga pevien, “E Ioanes mi ka ni sinusuruiv a tura gor nemei sevoi nia me virei malan ne, ‘Arie evoi te ian mi ka va ta ba beit, o, gei ta ngas rosie ka mei mene?’ ”

<sup>21</sup> Ian simi keipkevide ra e Iesu a nga vatoa palan egie ese gi ta nga suvuon bu suada mienarouk ma egie ese bu tsaka moromoruo ta nga tsegerie gie. Ma a nga vatoa palan bu kael. <sup>22</sup> Io, e Iesu a nga kuil nama siba ka guor ta nga veis teie mi nama, “Ngado muer nge so pengan se Ioanes mi sana ngado tate pare nge rongomie. Bu kael gi te dedeng, bu peong gi te veis, egie ese gi ta suvuon mi mienarouk lepra gi te ketseketseng, bu pi gi te rorong, bu mei maet gi te to muerengei simi miensei ma bu sinaortsak gi te rongomie mi Banga Vinavatei. <sup>23</sup> Mi nires leong ta mon seie ese ken vodovodon tuktuk seou ta kap kor.”

<sup>24</sup> I murien ine ba ka e Ioanes ta nga turan guor tate nga veis, e Iesu a nga vakaek nge vakokoit rakot simi bineit surie e Ioanes. “Sien nga ta nga rakot simi beir, misa nga nga visi ra pare? Mi rir mi mour ta uvie? <sup>25</sup> Sien va a kap, mi sana nga nga ra dengarie? Mi ka a vavaso ngan bu banga tsetstseik? A kap, egie ese gi ta vavaso ngan bu tsetstseik ta matmatot ma gi ta ko mon simi sinavei nia pinike tuvuo ngan kegi lakep leong nia varese mo kegi tino simi pirpir, gi mon i aron bu vonuo sibu kovakova ka leong. <sup>26</sup> Eiekesen, surie misa nga ta nga rakot en? Nia ra pare mi propet? A tuktuk, o oeng senga, nga te nga pare mi ka mi tsinatsangan ta rio mi propet.

27 Ine arie mi ka ese gi ta nga vavataor surie simi Pakpak Leong:

“ ‘O ta turan kong ka ni vavatei muo sevoi,  
ese ta rorois ngan ke rosar i muo sevoi.’

28 O oeng senga, i kotubugie ese ian mi langei gi ta nga kava gie, a kap ka mei a leong rio e Ioanes, eiekesen mi mei ese ta lili i aron ken mangmagoso Nguts e Raban, eie a leong rio e Ioanes.”

29 (Mi kulou kokouk ma mi kulou porpor takis buer, sien gi ta nga rongomie ken sar nama e Iesu, gi nangba nga teorbeten va mi sinavien e Raban a nga duis, simi vunan gi te nga por sinusuruiv se Ioanes. 30 Eiekesen bu Parisaio ma bu vavvasengei sibu vinuor se Moses gi nga purusie ken vienviendon e Raban surie egie kesegie, simi vunan gi kap nga por sinusuruiv se Ioanes.)

31 Samo e Iesu a te buer nga vakokoit, “Mi sana o ta oit nia pua meie mi kuoluon ine bu ra? Gi mala sa? 32 Egie gi malan bu madar gi ta mogos simi korot nia verikuil nge lakep ma gi koupkoup vunie egie ka ie.

“ ‘Gei kuvie bu pak ngan bu poko veos va nga ta sieng,  
eiekesen nga kap sieng,  
gie kavarie mi pak nian mi miensei,  
eiekesen nga kap ta.’



<sup>33</sup> O pengan senga ine surie e Ioanes mi ka ni sinusuruiv tate nga nemei. A kap nga me ngou tsoik, ma un dangi vain, ma nga ko pevien va eie a suvuon mi tsaka moromoruo. <sup>34</sup> E Natuon mi Ka a nga nemei ma a nga ngou nge un, ma nga ko pevien, ‘Pare! Eie mi ka ngangeis ma mi ka unun, ma e palapalan mi kulou porpor takis meie mi kulou tsokor!’ <sup>35</sup> Eiekesen mi kulou ese gi ta tino ngan mi banga vienviendon se Raban, gi vara tuktuk ngan va ine mi banga vienviendon a duis.”

*Mi vevien tsokor a nga soan mi da sosong se Iesu*

<sup>36</sup> Mi meinmenien bu Parisaio a nga nongie e Iesu va ta nga ra ngou meie. Io, e Iesu a nga rakot si ken vonuo ian mi Parisaio ma a nga so mogos meie gie i bingan mi tsur ngongou. <sup>37</sup> Mi vevien ian simi taon mi sinavien a nga tsokor, a nga vakierngie va e Iesu a nga ngou si ken vonuo ine mi Parisaio. Io, a nga por nemei ngan mi utut mi da sosong i aron. <sup>38</sup> Ma a nga me tuir i murien e Iesu, ma a nga sege pukupukukaek siba kamen nge ta. Ma a nga vakaek nge pupuluka ba kamen ngan ken sar dunutina. Samo a nga dou vopura ngan bu vuruvuru kovan, ma a nga ngungurie ba kamen nge soan mi da sosong i popon ba kamen.

<sup>39</sup> Sien mi Parisaio ese ta nga nongie nemei ngan e Iesu ta nga dengarie ine, a nga oeng veie mi aron, “Sien va eie mi propet, a oit nia telekiran mi sana suada vevien ine a tobelie, surie eie mi vevien tsokor.”

<sup>40</sup> E Iesu a nga kuil nama, “Simon, o lalaro pengan sevoi mi kepineits.”

E Simon a nga pevien, “Pengan seou, Vavvasengei.”

<sup>41</sup> “Ba ka luo, guor nga por lakep nia kuil muerngan simi ka. Mi mei a nga poro bu sinangavur mi napaririem koboit (500) bu lakep denari ma mi mei mene bu sinangavur napaririem (50) bu silva lakep. <sup>42</sup> A kap ka mei seguor a nga suvu lakep oit nia kuil muerngan ine simi ka. Io, ngan mi aor molous, a nga vodon tsupuk rivie seguor. Ma ine, e vodon ese seguor ta lalaron beitsak ine mi ka?”

<sup>43</sup> E Simon a nga kuil nama, “O vodon va ian mi mei ta nga poro ta palan ma va ta kap ba kuil muerngan.”

E Iesu a nga pevien, “A duis ke nama.”

<sup>44</sup> Samo a nga vuvuris rakot simi vevien ma a nga pevien se Simon, “E pare ine mi vevien? O nemei i aron ke vonuo. Evoi e kap terie seou ka da nian ba kameung, eiekesen eie a pupuluka ba kameung ngan ken sar dunutina ma a dou vopura ba kameung ngan mi vuruvuru kovan.

<sup>45</sup> E kap ngungurie iou, eiekesen ine mi vevien, vakaek o ta rubukien, a kap matpomaer nia ngungurie ba kameung. <sup>46</sup> E kap soe teir oel i kovoung, eiekesen eie a soan mi da sosong siba kameung. <sup>47</sup> Io, o oeng sevoi, ken lalaron ine mi vevien nemei seou a leong beitsak, simi vunan o te vodon rivie palan ken sar sinavei tsokor. Eiekesen eie ese o ta vodon rivie ken sar sinavei tsokor ta kap palan, ken lalaron nemei seou ta lili.”

---

**7:41** denari - mi namani Grik ma man putu ine mi lakep a oit man voirvoir ka mei ta tsatsang simi ra kes.

<sup>48</sup> E Iesu a nga oeng simi vevien, “Ke sar sinavei tsokor o te vodon rivie.”

<sup>49</sup> Bu vasier ka ie, gi nga vakaek nge vevuor i kotubugie kesegie, “Nge kia va eie ese ine mi ka? Bu sinavei tsokor buer a vodon rivie gie.”

<sup>50</sup> E Iesu a nga oeng simi vevien, “Ke vodovodon tuktuk a te vatoa no. Veis ngan mi molu.”

## 8

### *Mi langei gi ta nga nomeie e Iesu*

<sup>1</sup> I murien ine, e Iesu a nga veisngie bu taon ma bu enamon keskes, ma a nga vavatei katsep simi kulou ngan mi Banga Vinavatei surie ken mangmagoso Nguts e Raban. Mi sinangavur kes ma luo bu madar tovtov gi nga nomeie.

<sup>2</sup> Bu vevien mene e Iesu ta nga kareir rivie bu tsaka moromoruo segie nge vatoa gie si magi sar mienarouk, egie buer gie nga nomeie. Mi meinmenigie, e Maria kovuni i Magadala ese e Iesu ta nga kareir rivie mi napaririem potsu luo bu tsaka moromoruo sien, <sup>3</sup> ma ba meinmenien mene, e Ioana ken vevien e Kusa mi ka nennei si ken vonuo e Erot, a, e Susana, ma palan bu mei mene gi nga nomeie. Ine bu vevien gi nga kulie e Iesu meie ken sar madar tovtov ngan kegi sar kepineits kesegie.

### *Man nama puppuo bu pei (Mataio 13:1-9; Marko 4:1-9)*

<sup>4</sup> Sien mi kulou gi ta nga vor ve beitbeit kovuni sibu taon kokouk nge vorotan e Iesu, a nga vokokotie mi nama puppuo segie.

<sup>5</sup> “Mi ka tsuotstsuor a nga ra rivie ken sar pi ei. Sien ta nga rivie bu pi ei, bu pei mene gi nga kor i popon mi baiveisveis. Mi kulou gi nga popoporie ma bu ma gi nga nganie gie. <sup>6</sup> Bu pei mene gi nga kor simi popopeliets. Gi nga tsutsuleik rovotsour eiekesen gi nga bukuk nge maet simi vunan kap ka da simi pier. <sup>7</sup> Bu pei mene gi nga kor i kinorotuo bu suo tsotso. Ine bu suo tsotso gi nga to leong meie bu ei tsuotstsuor ma gi nga pipitsie bu ei tsuotstsuor. <sup>8</sup> Ma bu pei mene, gi nga kor simi banga pier ma gi nga to leong nge vua nge vuovuo. Bu pei keskes gi nga vua ngan bu vuovuo a nga oit mi sinangavur kes koboit (100) rio misa gi ta nga tsuorkie.”

Sien e Iesu ta nga vaton ken nama puppuo, a nga oeng leong, “Eie ese ta suvu taterieng nia rorong, ta ngas rorong.”

*Man vuevue ine mi nama puppuo  
(Mataio 13:10-17; Marko 4:10-12)*

<sup>9</sup> Ken sar madar tovtov gi nga vereie e Iesu ngan man vuevue ine mi nama puppuo. <sup>10</sup> Io, a nga pevien, “E Raban a te nga terie senga mi sinavei nia telekiran bu kepineits mumuningei surie ken mangmagoso Nguts. Eiekesen sibu mei mene, o vakokoit surie ine ngan mi nama puppuo. Terengien,

“va gi ta kap mang dedeng kilal misasien gi ta dedeng nge dedeng,  
va gi ta kap mang telekiran misasien gi ta rorong nge rorong.’

11 “Man papapleis ine mi nama puppuo a malan ne. Ine mi pi ei, eie ken nama e Raban. 12 Bu pei gi ta nga kor simi baiveisveis, egie gi malan bu mei gi ta rongomie mi nama. I murien ine, e Satan a nemei ma a tsang rivie ine mi nama sibu arogie, terengien va gi ta kap mang vodovodon tuktuk ma e Raban ta kap mang vatoa gie. 13 Bu pei mene gi ta nga kor simi korot bu vout en, egie gi malan bu mei gi ta rong poro mi nama ngan mi nires. Eiekesen kap kavo uvigie. Kegi vodovodon tuktuk ta to lili mo, ma gi ta kor sien va ka konokonon ta beit. 14 Bu pei gi ta nga kor i kinorotuon bu suo tsotso, egie gi malan bu mei gi ta rongomie mi nama, eiekesen si kegi minon, bu suasua vienviendon aor tsak, mi sinsuv ma bu nires simi tino, gi ta pipitsie ma bu vuovuan gi kap oit nia komois. 15 Eiekesen bu pei gi ta nga kor simi banga pier, gi malan bu mei gi ta rongomie mi nama ngan mi banga aor nge rong toungan si kegi sar tino ma gi tuir ngeisngeis nge vua nge vuovuo.

*Mi bember i pakien mi koi*  
(Marko 4:21-25)

16 “Kap ka mei a ko vakartie ka bember nge kuva ngan mi koi o, a ko terie i pakien mi tsur. Eiekesen a ko poro nge vogosongie si man mogomogos, terengien egie ese gi ta rubukien gi ta mang pare mi berber. 17 Bu kepineits kokouk gi ta mon mumuningei, gi ta beit simi taparang, ma bu kepineits kokouk gi ta mon kokoiv, bu mei gi ta telekiran o, gi ta beit simi kientsep. 18 Io, nga ta ngas vedidir surie kenga sar bairorong. Segie

ese gi ta tor surie kong sar vinasengei, e Raban ta buer veleongtie kegi sinavei. Eiekesen segie ese gi ta kap lalaron, misasien misa gi ta vodon va gi suvuon, e Raban ta por tsana segie.”

*E kinan ma bu kasien e Iesu  
(Mataio 12:46-50; Marko 3:31-35)*

<sup>19</sup> Samo e kinan ma bu kasien e Iesu gi nga nemei nia me pare. Eiekesen gi kap nga oit va gi ta nga pare surie mi bineit a nga kitipan. <sup>20</sup> Mi ka mene a nga pangan se Iesu, “E kina ma bu kasi, die gi tuir i marar, ma gi lalaro pare no.”

<sup>21</sup> A nga kuil nama, “Mi kulou gi ta rongomie mi namanien e Raban nge vemusurie, arie egie bu kinoung ma bu kasiung.”

*E Iesu a nga vara tiko ngan mi lon  
(Mataio 8:23-27; Marko 4:35-41)*

<sup>22</sup> Simi ra mene, e Iesu a nga ka simi galeu leong meie ken sar madar tovtov ma a nga oeng segie, “Giet ta rakot simi bienengeiv ka nikot simi barateis.” Ma gi nga tsuk. <sup>23</sup> Simi poko ra mi galeu ta nga soer, e Iesu a te nga muang. Ma mi lon a nga tsorongie gie i rou. A, mi naov gi nga vakaek nge kopo vovoi simi galeu. Ma gi nga vatvatta lului.

<sup>24</sup> Ken sar madar tovtov gi nga vapada nge oeng sien, “Ka leong, Ka leong, giet te vatvatta lului!”

Ma a nga tamtuir nge oeng ngeisngeis veie mi mour ma bu peiv. Ma a nga tiko. <sup>25</sup> Ma a nga vereie ken sar madar tovtov, “Iva kenga vodovodon tuktuk?”

Gi nga motou nge kudier tsak ma gi nga vevuor i kinorutugie malan ne, “Mi sana suada ka ine? Misasien mi mour ma bu peiv, a oeng ngeisngeis segie ma gi rorong sien.”

*E Iesu a nga vatoa mi ka mi tsaka moromoruo ta nga tsegerie*

*(Mataio 8:28-34; Marko 5:1-20)*

<sup>26</sup> Samo gi nga soer rakot i Gerasa, mi enamon simi bienengeiv ta matan veie i Galili. <sup>27</sup> Sien e Iesu ta nga tsour vataer simi galeu, mi ka kovuni ian simi taon bu tsaka moromoruo gi ta nga tsegerie, a nga veis samsuoeie. A te nga potaram te, ine mi ka a kap nga ko lavlav ma a kap nga ko mon si ka vonuo, eiekese a nga ko mon sibu rie tetteir tonuo. <sup>28</sup> Sien ta nga pare e Iesu, a nga koup nge tsibour mutur i matan e Iesu nge koupkoup pevien, “Iesu, evoi e Natuon e Raban ese ta tsiroup. Ke sana baitutuir meie iou? O no masitinoiv. Kian va e ta votorosie iou!” <sup>29</sup> A nga koup malan ine simi vunan e Iesu a nga oeng ven va mi tsaka moromoruo ta nga sorvekenan ine mi ka. Mi tsaka moromoruo a nga ko tsegerie. Misasien va bu mei gi ta nga rorotsie nge tsen ba riman ma ba kamen nge tuir karie, a nga ko motukie bu tsen. Ma mi tsaka moromoruo a nga ko tsal ngan rakot sibu korot kap kavo mei en.

<sup>30</sup> E Iesu a nga vereie, “Ese mi asa?”

A nga kuil nama, “e Gargarleong,” simi vunan bu tsaka moromoruo palan gi nga tsegerie. <sup>31</sup> Ma bu tsaka moromoruo gi nga no masitinoiv rakot se Iesu va ta kap nga sunura gie rakot simi Mat kap ka vunan.

<sup>32</sup> Ian en, mi varin bor leong gi nga vivieir simi kuitskuits. Bu tsaka moromoruo gi nga nongie e Iesu va ta nga ture vurukude gie i aron bu bor. Ma e Iesu a nga sunuir terie gie. <sup>33</sup> Ma bu tsaka moromoruo gi nga sorvekenan ine mi ka rakot ine sibu bor. Ine mi varin gi nga soer peuk simi malamala tsetseir ma gi nga tsibour nge kong maet i rou.

<sup>34</sup> Sien bu ka nennei bor, gi ta nga pare ine mi kepineits ta nga tsorubeit, gi nga vi nge soer rakot nge ra vavatei ngan simi taon ma sibu enamon. <sup>35</sup> Ma mi kulou gi nga me pare ine mi kepineits ta nga tsorubeit. Sien gi tate nga me beit se Iesu, gi nga vorotan ine mi ka bu tsaka moromoruo gi tate nga tsour sorvekenan, a nangba nga lavlav ma a te nga tsorubeit muerengei nangba ken vienviendon. Ma a nga mogos i babaren ba kamen e Iesu. Io, gi nga motou. <sup>36</sup> Mi kulou gi ta nga pare ine mi kepineits, gi nga pouts ngan sibu mei mene vasa ine mi ka bu tsaka moromoruo gi ta be nga tsegerie, a nga ketseketseng ven. <sup>37</sup> Samo mi kulou kokouk sibu enamon ververiris i Gerasa gi nga nongie e Iesu va ta nga sorvekena gie simi vunan mi mientou leong a te nga vara sigosigong ngan mi enamon. Ma e Iesu a nga ka simi galeu nge tsuk sorvekena gie.

<sup>38</sup> Ine mi ka bu tsaka moromoruo gi tate nga tsour sorvekenan, a nga no masitinoiv se Iesu va ta nga nomeie. Eiekesen e Iesu a nga ture muerngan ma a nga oeng sien, <sup>39</sup> “Muerengei rakot si ke enamon nge ra oeng katsep ngan mi sana banga tsientsang leong e Raban a te tsana



sevoi.” Io, ine mi ka a nga veis nge ra vavatei ngan bu banga tsientsang leong e Iesu ta nga tsana sien, simi kulou kokouk simi taon.

*E natuon vevien e Iairo ma mi vevien ta nga tobelie ken lavlav e Iesu*

*(Mataio 9:18-26; Marko 5:21-43)*

<sup>40</sup> Si ken minuer e Iesu, mi bineit gi nga res suoie, simi vunan gi nga vor ve rosierosie.

<sup>41</sup> Samo, mi ka mi asan e Iairo a nga nemei, eie mi muomuo simi vona rengeir sibu Iuda. A nga me sege pukupukukaek i matan e Iesu. Ma a nga no masitinoiv va e Iesu ta nga nomeie rakot si ken vonuo, <sup>42</sup> simi vunan e natuon vevien mi kav kes, ese ken sar avareit tate nga sinangavur kes ma luo, a te nga vatvatta mesei.

Sien e Iesu tate nga veis rakot, mi bineit gi nga vususungie. <sup>43</sup> Io, mi vevien a nga mon i kotubugie. Ine mi vevien a nga suvuon mi mienarouk nia kavakava mi dar sibu avareit mi sinangavur kes ma luo, eiekesen kap ka mei a nga oit nia vatoa si man mienarouk. <sup>44</sup> A nga ka i murien e Iesu nge tobelie mi tangatson ken lavlav. Ma ian ngas te, a kap nga kava te mi dar.

<sup>45</sup> Ma e Iesu a nga virei, “Ese a tobelie iou?”

Egie kokouk gi nga pevien va gi kap nga telekiran. E Petro a nga pevien, “Ka leong, bu mei palan beitsak ine, gi vususungie no.”

<sup>46</sup> Eiekesen e Iesu a nga pevien, “Mi mei ngas te a tobelie iou. O rongmetsikien va mi ngeisngeis a te tsour sorvekana iou.”

<sup>47</sup> Sien ine mi vevien tate nga telekiran va a kap ba nga oit nia mumuningei, a nga dedeir nge veis rakot se Iesu. Ma a nga sege pukupukukaek

i matan. I matan ine mi vintuir, a nga pangan se Iesu mi vunan ta nga tobelie ma vasa man mienarouk a nga voto lalapus ven. <sup>48</sup> E Iesu a nga oeng ine simi vevien, “Natung vevien. Ke vodovodon tuktuk a te vatoa no si ma mienarouk. Veis ngan mi molu.”

<sup>49</sup> Sien e Iesu ta ngas nga vor ve vakvakokoit, mi ka kuvu si ken vonuo ian mi muomuo simi vona rengeir sibu Iuda a nga ra nemei nge oeng simi muomuo, “E natu a te maet. Misasien. Kia nge vururutie te mi vavvasengei.”

<sup>50</sup> Eiekesen e Iesu a nga rongomie ine, ma a nga oeng se Iairo, “Kian va e ta motou. Vodovodon tuktuk mo ma e natu vevien ta to.”

<sup>51</sup> Sien e Iesu tate nga beit si ken vonuo mi muomuo, a kap nga sunuir va kavo mei gi ta nga vemusurie rubukien i ruom, eiekesen a nga kerie mo e Petro, e Ioanes, e Iakobo, ma e taman meie e kinan ian mi tetsikevien. <sup>52</sup> Mi kulou gi nga aor tsak nge tengisie ian mi tetsikevien, ma e Iesu a nga oeng segie malan ne, “Kian va nga ta ta, simi vunan a kap maet, a muang be mo.”

<sup>53</sup> Gi nga ngitsan e Iesu simi vunan gi nga telekiran va a te nga maet. <sup>54</sup> Eiekesen e Iesu a nga popor i riman nge pevien, “Tsuok tamtuir, natung!” <sup>55</sup> Samo, mi morumoruan a nga muerengei, ma ian ngas te, a nga tsuok tamtuir. Ma e Iesu a nga tura gie va gi ta nga tabarie ngan man ka puk nginginou. <sup>56</sup> E taman meie e kinan, guor nga kudier tsak, eiekesen e Iesu a nga oeng ngeisngeis seguor va guor ta kap nga vateie ka mei ngan ine mi kepineits ta nga tsorubeit.

## 9

### *E Iesu a nga ture vavasie bu madar tovtov (Mataio 10:5-15; Marko 6:7-13)*

<sup>1</sup> E Iesu a nga kuk kakuon mi sinangavur kes ma luu ken sar madar tovtov nemei sien ma a nga teir ngeisngéis ma duis segie nia kareir rivie bu tsaka moromoruo kokouk ma nia vatoa bu tamat mienarouk. <sup>2</sup> Ma a nga ture vavasie gie nia ra vavatei ngan mi sinavien e Raban nia vuor ma nia vatoa bu tamat mienarouk. <sup>3</sup> A nga oeng segie, “Kian va nga ta poro ka kepineits nian mi vineis. Kian va nga ta poro ka vaong, ka vovvoi, ka tsoik, kavu lakep, ma kavu vevveleis. <sup>4</sup> Mi sana vonuo gi ta marangata nga en, nga mon ian en oit nga ta sorvekenan ine mi taon. <sup>5</sup> Sien va mi kulou gi ta kap marangata nga, sorvekenan kegi sar taon nge titike riv puit sibu kamenga nia vakatsepa segie va egie mo te meie e Raban.”

<sup>6</sup> Io, bu madar tovtov gi nga sorvekenan nge veis ka i aron bu enamon keskes, ma gi nga vavatei ngan mi Banga Vinavatei nge vatoa bu tamat mienarouk sibu enamon kokouk.

### *E Erot a nga basbaslieng (Mataio 14:1-12; Marko 6:14-29)*

<sup>7</sup> Sien e Erot, mi kovakova ka leong simi enamon i Galili, ta nga rongomie bu nama surie misa ta nga tsorubeit, a nga basbaslieng beitsak simi vunani mi kulou mene gi nga pevien va e Ioanes mi ka ni sinusuruiv a te nga to muerengei simi miensei. <sup>8</sup> Bu mei mene gi nga pevien va e Eliia a te nga beit vasvas, ma bu mei mene buer gi nga pevien va eie mi meinmenien bu

propet muomuo ngan te, a nga to muerengei. <sup>9</sup> E Erot a nga pevien, “O nga tuturei nia kitip tsana mi kovan e Ioanes. Eiekesen ese ine mi ka o rongomie man sar vinavatei?” Ma a nga konon nia dengarie e Iesu.

*E Iesu a nga tabarie mi kulou a oit mi 5,000  
(Mataio 14:13-21; Marko 6:30-44; Ioanes 6:1-14)*

<sup>10</sup> Sien ken sar aposol gi tate nga muerengei, gi nga me pangan se Iesu bu kepineits kokouk gi ta nga tsana. Io, e Iesu a nga kerie bu madar tovtov rakot simi taon mi asan i Betsaida ivie gi nga oit nia ra mon egie kesegie en. <sup>11</sup> Sien mi bineit gi ta nga telekiran ivie e Iesu ta nga rakot en, gi nga vemusurie. Ma e Iesu a nga res suoie gie nge vakokoit surie mi sinavien e Raban nia vuor ma a nga vatoa bu tamat mienarouk gi ta nga pinat surie mi vavato.

<sup>12</sup> Sien tate nga vor reivreiv, mi sinangavur kes ma luu bu madar tovtov gi nga me oeng se Iesu, “Ture vavasie mi bineit, terengien gi ta mang veis rakot sibu enamon ma sibu korot tsangtsang tau gi ta mon viririsie giet nge vorotan bu vonuo mutumutur ma magi kavo nginonginou, simi vunan ine mi korot a mon peken bu enamon.”

<sup>13</sup> Eiekesen e Iesu a nga oeng segie, “Enga ngas te, nga tabarie gie.”

Gi nga kuil nama, “Gei suvuon mo ba tsoik a napaririem ma ba ie meses luu. Sien va gei ta kap veis nge ra voir magi nginonginou ine mi bineit kokouk, gei kap oit nia tabarie gie.” <sup>14</sup> Gi nga pevien malan ine, simi vunan mi aesaes sibu

ka a nga oit bu sinangavur mi napaririem soloba (5,000).

Eiekesen a nga oeng si ken sar madar tovtov, “Oeng segie mi bineit va gi ta mogos a oit ba sinangavur mi napaririem simi gargar keskes.”

<sup>15</sup> Bu madar tovtov gi nga tsana malan, ma egie kokouk gi nga mogos. <sup>16</sup> E Iesu a nga poro mi napaririem bu tsoik ma ba ie meses luo ma a nga dedeng kien i kur simi rangit nge vatamase gie. Ma a nga vor ve potpot terie bu tsoik sibu madar tovtov nia tabarie mi bineit. <sup>17</sup> Egie kokouk gi nga ngou nge ti, ma bu madar tovtov gi nga tsuokopie bu kapekapien nge votie mi sinangavur kes ma luo bu leke.

*Ken vinakokoit katsep e Petro surie mi Karisito (Mataio 16:13-19; Marko 8:27-29)*

<sup>18</sup> Simi ra mene sien e Iesu ta nga ra no eie kesen, ken sar madar tovtov gi nga me vorotan, ma a nga vosuoreie gie, “Mi kulou gi ko pevien va eou ese?”

<sup>19</sup> Gi nga kuil nama, “Bu mei mene gi pevien va evoi e Ioanes mi ka ni sinusuruiv, a, bu mei mene gi pevien va evoi e Eliia, ma bu mei mene buer gi pevien va evoi mi propet muomuo ngan e to muerengei.”

<sup>20</sup> E Iesu a nga vosuoreie gie, “Ma enga vasa? Nga pevien va eou ese?”

E Petro a nga kuil nama, “Evoi mi Messia se Raban.”

<sup>21</sup> E Iesu a nga vangenge gie ken sar madar tovtov va gi ta kap nga vateie ngan ka mei mene ine mi kepineits. <sup>22</sup> Ma a nga pevien, “E Natuon mi Ka ta ngas suvu vinekikin palan, ma

bu muomuo, bu prist leong ma bu vavvasengei sibu vinuor se Moses gi ta sunuran. Ma gi ta kenvamate ma simi ra a tourngan, ta to muerengei.”

<sup>23</sup> Samo a nga pevien segie kokouk, “Sien va ka mei ta lalaro vemusurie iou, eie ta ngas vodon rivie ken sar lalaron surie eie kesen ma ta ngas tsuok sorokie man koitskoits sibu ra kokouk nge vemusurie iou. <sup>24</sup> Eie ese ta ruit ngan ken tino, ta rivie ken tino. Eiekesen eie ese ta tsupuk rivie ken tino surie iou, ta so suvuon mi tino. <sup>25</sup> Mi sana man kienelei, sien va ka mei ta suvuon mi kabere kokouk eiekesen eie ta rivie ken tino kesen? <sup>26</sup> Sien va ka mei a mengemengeir rivie iou ma mi namaniung, e Natuon mi Ka buer ta so mengemengeir rivie, sien va eie ta nemei meie ngan man matvinavaso ma man matvinavaso mi Tam ma magi matvinavaso ken sar angelo e Raban. <sup>27</sup> O oeng tuktuk senga, kavo mei senga gi ta tuir ine, gi ta kap so maet i muan va gi ta pare e Raban ta so vuor simi mangmagoso enaenamon.”

*Ken baidendeng e Iesu a nga tsorubeit kekineits  
(Mataio 17:1-8; Marko 9:2-8)*

<sup>28</sup> I murien ne, a nga malan va bu ra mi napaririem potsu tour tate nga rovoriu sien e Iesu tate nga vakokoit vaton ine ken sar nama, a nga kerie e Petro, a, e Ioanes ma e Iakobo nge kien simi pout nia ra no. <sup>29</sup> Sien e Iesu ta nga no, mi matan a nga tsorubeit kekineits si kegituo baidendeng ma man sar tsetstseik a nga tsorubeit puneits malan mi busobuso naov. <sup>30-31</sup> Ma ian ngas te, ba ka luo, e Moses ma e Eliia,

guor nga tsorubeit vasvas ngan mi matvinavaso nge vakokoit meie e Iesu. Gituo nga vakokoit surie ken minaet e Iesu, ian tate nga vatavatat va ta nga tsang vaotie i Ierusalem. <sup>32</sup> E Petro ma ba turan madar tovtov gituo nga mat mumuang nge muang, eiekesen sien gituo ta nga ra pan, gituo nga pare man matvinavaso e Iesu ma ba ka luo guor ta nga tuir meie. <sup>33</sup> Sien ba ka guor tate nga sorvekenan e Iesu, e Petro a nga oeng sien, “Ka leong, a kalei va giet ta mon en ne. Giet ta tsana kaba papael tour, ke ka mene, a, ken ka mene e Moses, ma ken ka mene e Eliia.” Eie a kap nga telekiran misa a nga pengan.

<sup>34</sup> Sien e Petro ta ngas nga vor ve vakvakokoit, mi balbal a nga tsorubeit nge kuva gituo. Ma gituo nga motou sien gituo ta nga mon i aron mi balbal. <sup>35</sup> Ma mi ien kovuni simi balbal a nga pevien ne, “Ine arie e Natung ese o ta nga vile. Nga rorong sien!” <sup>36</sup> Sien ine mi ien tate nga vakokoit voto, gituo nga dengarie e Iesu kesen mo te. Ba madar tovtov gituo nga toungan ine mi kepineits sibu arogie ma gituo kap nga pengan si ka mei ian sibu ra misa gituo ta nga pare.

*E Iesu a nga vatoa mi madar ta nga suvuon mi tsaka moromoruo*

*(Mataio 17:14-18; Marko 9:14-27)*

<sup>37</sup> Simi ra vemusurie, sien gi tate nga muerengei peuk kovuni simi pout, mi bineit leong gi nga samsuoieie. <sup>38</sup> Io, mi ka a nga mon i aron mi bineit a nga koup pevien, “Vavvasengei, o lalaron va e ta tovie e natung tamat kes. <sup>39</sup> Rorong! Mi tsaka moromoruo a ko tsegerie ma

a ko koupkoup, ma a ko vedederie nge tomekan i keim ma a ko kat nge guruos mi ngutsuon. Ma a te tsang vatsakatie ma a kap lalaro sorvekenan. <sup>40</sup> O nongie ke sar madar tovtov nia kareir rivie ine mi tsaka moromoruo, eiekesen gi kap oit nia tsang vaotie.”

<sup>41</sup> E Iesu a nga kuil nama, “Enga mi kuoluon ine bu ra, kap kenga ka vodovodon tuktuk ma mi sinavinga a tsokor. Ese a ba nga pare o ta nga mon meie nga? Ma ese a ba nga pare o ta nga sorokie kenga sar putu? Kerie nemei ngan e natu ine.”

<sup>42</sup> Sien ine mi madar ta nga veis nemei, mi tsaka moromoruo a nga tomeke vuturungie i keim simi kabere nge vadotso. Eiekesen e Iesu a nga patsarie mi tsaka moromoruo nge vatoa ine mi madar. Ma a nga teir muerngan se taman. <sup>43</sup> Ma egie kokouk gi nga kudier tsak simi ngesengesien e Raban.

Sien mi kulou kokouk gi ta nga vor ve vodovodon surie bu kepineits kokouk e Iesu ta nga tsana, a nga pevien si ken sar madar tovtov, <sup>44</sup> “Nga rorong kalei simi sana o lalaro pengan senga. E Natuon mi Ka gi ta roev terie i riman mi kulou.” <sup>45</sup> Eiekesen gi kap nga katsep si man vevue ine ken nama. A te nga mumuningei segie, terengien va gi ta kap mang nga telekiran. Ma gi nga motou nia vosuoreie ngan ine ken vinakokoit.

*Ese a tsiroup?  
(Mataio 18:1-5; Marko 9:33-37)*



<sup>46</sup> Mi vinetei a nga beiti i kotubuon bu madar tovtov va ese segie a tsiroup i kotubugie. <sup>47</sup> E Iesu a nga telekiran kegi sar vienviendon, io a nga kerie mi natu madar ma a nga voturie i bingan. <sup>48</sup> Ma a nga oeng segie, “Eie ese ta suguo ine mi natu madar simi asoung a suguo iou, ma eie ese ta suguo iou, eie a suguo ian eie ese ta nga tura iou. Eie ese ta lili i kotubunga eie a tsiroup senga.”

*Eie ese ta kap matakoro nge nga, eie senga  
(Marko 9:38-40)*

<sup>49</sup> E Ioanes a nga pevien, “Ka leong, gei nga pare mi ka a kareir rivie bu tsaka moromoruon ngan mi asa ma gei nga konon nia vangenge simi vunan a kap va eie mi meinmenigiet.”

<sup>50</sup> E Iesu a nga kuil nama, “Kian va nga ta vangenge, simi vunan eie ese ta kap matakoro nge nga, eie senga.”

*Mi kulou i Samaria gi kap nga laloron e Iesu*

<sup>51</sup> Sien mi keipkepeide ra tate nga vatavatat va e Iesu ta nga kien i kur simi rangit, a nga tsana ken vienviendon va ta nga rakot i Ierusalem. <sup>52</sup> Ma a nga ture muongan ba ka ni tinuturi va gituo ta nga rakot simi enamon sibu Samaria nia ra rorois ngan bu kepineits surie eie. <sup>53</sup> Eiekesen mi kulou ian en, gi kap nga laloron nia suguo simi vunan a nga tsana ken vienviendon va ta nga rakot i Ierusalem. <sup>54</sup> Sien ba madar tovtov e Iakobo ma e Ioanes guor ta nga rongomie ine, guor nga pevien, “Mi Nguts, e laloron va gor ta kukuo mi leing kovuni i kur simi rangit va ta voguorsa gie?” <sup>55</sup> Eiekesen e Iesu a nga

vuvuris nge nasara guor [nge pevien, “Ngado kap telekiran engado simi sana suada moromoru. E Natuon mi Ka a kap nga nemei nia voguersan kegi tino mi kulou, eiekesen a nga nemei nia vatoa gie.”] <sup>56</sup> ma gi nga rakot simi enamon mene.

*Mi piner nia vemusurie e Iesu*  
(Mataio 8:19-22)

<sup>57</sup> Sien gi ta nga vor ve veisveis i sar, mi ka a nga oeng se Iesu, “O ta vemusurie no sibu korot kokouk ivie va e ta rakot en.”

<sup>58</sup> E Iesu a nga kuil nama sien, “Bu kopuen tso gi suvuon magi sar mat ma bu ma gi suvuon magi sar tou, eiekesen e Natuon mi Ka a kap suvuon ken ka korot nia vuturungie mi kovan.”

<sup>59</sup> E Iesu a nga oeng simi ka mene, “Vemusurie iou.”

Eiekesen a nga kuil nama, “Mi Nguts. E ta sunuir va o ta be ra muna puonongie e tamoung.”

<sup>60</sup> E Iesu a nga oeng sien, “Tsupuk rivie bu tamat miensei gi ta puonongie bu turagie mien-sei, eiekesen evoi, ra vavatei ngan ken mangmagoso Nguts e Raban sibu enamon kokouk.”

<sup>61</sup> Mi ka mene buer a nga pevien, “O ta vemusurie no mi Nguts, eiekesen e ta muna sunuir nge iou va o ta be ra tsekireriem meie kong tietie.”

<sup>62</sup> E Iesu a nga kuil nama, “Mi ka ese ta tsatsang ngan ba bulumakau nia tsuopuo mi kaber ma a munu ermuer, eie a kap kalei oit nian mi tsientsang si ken mangmagoso Nguts e Raban.”

# 10

## *E Iesu a nga ture vavasie bu madar tovtov*

<sup>1</sup> I murien ine, mi Nguts a nga vile bu sinan-gavur napaririem potsu luo ma luo bu mei ma a nga ture luoluo nge gie muo sien rakot sibu taon keskes ma bu enamon keskes ivie va ta nga rakot en. <sup>2</sup> A nga oeng segie, “Mi nginonginou tate komois a palan, eiekesen mi kulou nia kakarie mi tau a kap palan. Io, nga ta nongie man Nguts mi tau ian tate komois va ta turan mi kulou nia kakarie mi tau. <sup>3</sup> Veis! O tura nga malan bu natu sipsip gi ta rakot i kotubuon bu kopuen tso. <sup>4</sup> Kian va nga ta sorokie ka lapa o, ka vovvoi o, ka poppop ma kian va nga ta so valalaem meie ka mei i sar.

<sup>5</sup> “Sien va nga ta so rubukien si ka vonuo, nga muna pevien, ‘Mi molu ta mon ine simi vonuo.’

<sup>6</sup> Sien va ka ka simi molu a mon ian, kenga molu ta kor kuva. Sien va kap, kenga molu ta muerengei nemei senga. <sup>7</sup> Mon ian simi vonuo ma nganie nge unumie mi sana gi ta tabarie nga ngan, simi vunan mi ka ni tsientsang ta ngas suvuon ken voirvoir. Kian va nga ta totop matavanuo.

<sup>8</sup> “Sien va nga ta beit simi taon ma gi suguo nga, nga ta nganie mi sana nginonginou gi ta tabarie nga ngan. <sup>9</sup> Ma nga ta vatoa bu tamat mienarouk gi ta mon ian en, ma nga ta oeng segie, ‘Mi ra va e Raban ta vuor, a te vatavatat.’ <sup>10</sup> Eiekesen sien va nga ta beit si ka taon ma gi kap suguo nga, veisngie kegi sar rosar nge pevien, <sup>11</sup> ‘Misasien mi puit si kenga taon ian ta tsok sibu kamegei, gei titike veie nge nga ngan. Eiekesen nga ta ngas

katsep sien ine. Mi ra va e Raban ta vuor a te vatavatat.’ <sup>12</sup> O oeng senga, simi rangi vinuor, ian mi taon ta so suvuon mi tsienakor leong rio i Sodom.”

*Ba taon guor ta kap nga vodovodon tuktuk  
(Mataio 11:20-24)*

<sup>13</sup> “Mi tsienakor leong sevoi i Korasin! Ma mi tsienakor leong sevoi i Betsaida! Sien va ine bu kepineits ni vovokudier gi ta nga tsana sengado va gi nga tsana i Turos ma i Sidon, kebeir ngas te va gi nga vodon vuris nge tseik tsetstseik bita ma soute puit i popogie.” <sup>14</sup> Eiekesen simi rangi vinuor, ngado ta so suvuon mi tsienakor leong rio bu Turos ma bu Sidon. <sup>15</sup> Ma evoi i Kapernaum, vasa, e ta tsuok terie no kese i kur kien simi rangit? A kap, e ta so peuk i keim i Ades.

<sup>16</sup> “Eie ese ta rorong senga, a rorong seou. Eie ese ta mekitsa nga, a mekitsa iou, ma eie ese ta mekitsa iou, a mekitsan eie ese ta nga tura iou.”

<sup>17</sup> Bu sinangavur napaririem potsu luo ma luo bu madar tovtov gi nga muer ngan mi nires ma gi nga pevien, “Mi Nguts, bu tsaka moromoruo buer gi nga rorong segei sien gei ta nga oeng ngeisngeis segie ngan mi asa.”

<sup>18</sup> E Iesu a nga kuil nama, “O te pare e Satan a kor malan mi kutsukutsuleip kovuni i kur simi rangit. <sup>19</sup> Rorong! O te terie senga mi ngeisngeis nia veis i popon bu tsotsoi ma bu novuot ma nia tseiptseiprio bu ngesengesien mi matakorot, ma ta kap ka kepineits ta vabasa nga. <sup>20</sup> Eiekesen,

---

**10:15** Ades - mi namani Grik ma man vuevue va mi korot sibu miensei.

kian va nga ta res va bu tsaka moromoruo gi rorong senga, eiekesen nga ta res simi vunan e Raban a te vataro bu asanga die i kur simi rangit.”

<sup>21</sup> Ian simi ra, mi Moromoruo Tamat a nga vovosuo e Iesu ngan mi nires ma a nga pevien, “Tama. Evoi man Nguts mi rangit ma mi kabere. O puonge no surie e nga muningan ine bu kepineits sibu ka sievei ma segie ese gi ta nga por vinasengei, eiekesen e nga vasangan sibu natu madar. A tuktuk, Tama, si ke lalaron kese, ine mi kepineits a nga tsorubeit malan.”

<sup>22</sup> Sien ta nga vaton ken nono, a nge pevien simi kulou, “Bu kepineits kokouk e Tamoung a te nga terie seou. Kap ka mei a telekiran va mi Nout eie ese, eiekesen mi Tam kesen mo. Ma kap ka mei a telekiran va mi Tam eie ese, eiekesen mi Nout kesen mo ma egie ese mi Nout ta vile gie nia vasangan segie.”

<sup>23</sup> Samo e Iesu a nga vuris rakot si ken sar madar tovtov nge vakokoit menen segie, “Mi nires sibu katsomat ese gi ta pare mi sana kepineits nga tate pare. <sup>24</sup> O oeng senga, palan bu propet ma bu kovakova ka leong gi nga lalaron nia pare misa nga tate pare, eiekesen gi kap nga oit nia pare, ma gi nga lalaron nia rongomie misa nga tate rongomie, eiekesen gi kap nga oit nia rongomie.”

*Man nama puppuo mi kangi Samaria*

<sup>25</sup> Simi ra mene mi ka sinavei sibu vinuor se Moses a nga visi ruom tsang nama se Iesu ma a

nga vereie, “Vavvasengei, misa o ta ngas tsana nia suvuon mi tino rovoriu?”

<sup>26</sup> A nga oeng sien, “Mi Pakpak Leong, vasa a vakokoit ven? Ma vasa ke teletelekirei surie?”

<sup>27</sup> Ine mi ka a nga kuil nama, “E ta ngas lalaron beitsak ma Raban ngan mi aro kokouk ma mi morumorua kokouk ma mi ngisingisi kokouk ma mi vinavinadodo kokouk. Ma e ta ngas tovie e palapala malan e ta tovie no kese.”

<sup>28</sup> Ma e Iesu a nga oeng sien, “Ke nama kuilkuil a duis. Tsana malan ine ma e ta so suvuon mi tino.”

<sup>29</sup> Eiekesen a nga lalaro vara matkalei ngan eie kesen, io, a nga vereie e Iesu, “Ese e polopoloung?”

<sup>30</sup> E Iesu a nga kuil nama, “Mi ka a nga veis kovuni i Ierusalem rakot i Ieriko. Ma i sar, a nga samsuoie bu ka puerpuer. Gi nga tsion rivie man sar tsetstseik nge tsatsakie ma gi nga veis sorvekenan sien tate nga mesei oum. <sup>31</sup> Ma mi prist buer a si nga vemusurie ine mi rosar. Ma sien ta nga me pare ian mi ka, a nga veis evisie nge rov riu. <sup>32</sup> Malan buer mo mi tu Levi a nga veis nemei. Ma sien ta nga me beit ian simi korot, a nga me pare ma a nga veis evisie nge rov rio. <sup>33</sup> Eiekesen mi kangi Samaria a nga veis buer ian simi rosar. Sien ta nga me beit ian simi korot mi ka ta nga mutur en, a nga pare ma a nga tovie. <sup>34</sup> A nga rakot sien ma a nga soe teir oel ma dangi vain sibu kiem nge pipitsie. Samo a nga sor terie i popon man dongki nge por rakot ngan simi vona vasier ivie a nga ra naneie en. <sup>35</sup> Simi

ra vemusurie a nga poro ba lakep denari luo ma a nga terie simi ka nennei simi vona vasier nge pevien, ‘E ta ngas naneie vakalaie ine mi ka. Sien va o ta muerengei o ta ba me kulie kavo lakep mene e ta tomekan nia naneie ine mi ka.’

<sup>36</sup> “Ese segituo e vodon va eie e palapalan ine mi ka, bu ka puerpuer gi ta nga keda?”

<sup>37</sup> Mi vavvasengei sibu vinuor a nga kuil nama, “Mi mei ese ta nga tovie.”

E Iesu a nga oeng sien, “Veis nge ra tsana malan mo.”

### *E Iesu a nga ra pare e Mata ma e Maria*

<sup>38</sup> Sien e Iesu ma ken sar madar tovtov gi ta nga vor ve veisveis, gi nga beit simi enamon ivie mi vevien mi asan e Mata a nga mon en ma e Mata a nga kuk vurukude si ken vonuo. <sup>39</sup> E kasion vevien a nga mon, mi asan e Maria. A nga mogos i babaren ba kamen mi Nguts nge rongomie misa ta nga vokokotie. <sup>40</sup> Eiekesen e Mata a nga vodovodon palan surie bu kepineits nia rorois ngan niagie. Ma a nga nemei nge vosuoreie e Iesu, “Mi Nguts, a kalei sevoi sien eou keseung mo o ta voruruit sibu tsientsang ma e kasiung vevien ta kap kulie iou? Oeng sien va ta me kulie iou!”

<sup>41</sup> Mi Nguts a nga kuil nama, “Mata, Mata. E vodovodon palan nge aor putu surie bu kepineits palan, <sup>42</sup> eiekesen mi kepineits kes mo e pinat surie. E Maria a vile misa ta kalei, ma o ta kap oit nia por tsana sien.”

---

**10:35** denari - mi namani Grik ma man putu ine mi lakep a oit man voirvoir ka mei ta tsatsang simi ra kes.

# 11

*E Iesu a nga vavasengei surie mi sinavei nia no  
(Mataio 6:9-13; 7:7-11)*

<sup>1</sup> Simi ra mene e Iesu a nga ra no simi korot. Sien ta nga no voto, mi mei si ken sar madar tovtov a nga oeng sien, “Mi Nguts, vasangan segei mi sinavei nia no, malan e Ioanes ta nga vasangan si ken sar madar tovtov.”

<sup>2</sup> Io, a nga oeng segie, “Sien va nga ta no, nga ta pevien:

“Tama,

a kalei va gei ta ngas mangaran mi asa,  
a kalei va ke vinuor ta ngas vuortie gei.

<sup>3</sup> Tabarie gei ngan mi ngingoninou ta oit simi ra vere,

<sup>4</sup> Vodon rivie kegei sar sinavei tsokor,  
malan egei gei ta vodon rivie bu sinavei  
tsokor bu mei gi ta tsana segei.

Ma kian va e ta tsupuk rivie gei sibu  
konokonon.’ ”

<sup>5</sup> Ma a nga oeng segie, “Ka mene senga ese va ka palapalan, a nga rakot sien sikati potaram nge pevien, ‘Palapala, teir vunie nge iou kaba tsoik tour; <sup>6</sup> simi vunan e polopoloung a veisngie mi vineis ma a beit vorota iou, ma o kap suvuon ka ngingoninou nia tabarie ngan.’

<sup>7</sup> “Eiekesen ian mi mei i ruom a nga kuil nama, ‘Kia nge memekitsie iou. Mi matavanuo a te bouk, ma buer egei bu natung gei te muang. O kap ba buer oit nia tamtuir nge por terie ka kepineits sevoi.’ <sup>8</sup> O oeng senga, ine e palapalan



ta kap oit nia tamtuir nge terie sien kaba tsoik surie keguor baser palapalan, eiekesen surie mo ken viningir, ta tamtuir nge tsang vaotie ken pinat.

<sup>9</sup> “Io, o oeng senga. Nga no, ma nga ta suvuon. Nga neis, ma nga ta vorotan. Nga pinpin, ma mi matavanuo ta katsep vunie nga. <sup>10</sup> Egie ese gi ta no, gi ta suv. Ma egie ese gi ta neisneis, gi ta vorotan. Ma egie ese gi ta pinpin, mi matavanuo ta katsep vunie gie.

<sup>11</sup> “Ese senga bu tam, sien va ka natuon ta nongie ngan ka ie, ta si terie sien ka tsotsoi? <sup>12</sup> O, sien va a nongie ngan ka katoru to, ta si terie sien ka novuot? <sup>13</sup> Misasien enga bu tsaka mei, enga nga telekiran va nga ta terie bu banga tienebeir sibu natunga. Ma ine, a tuktuk rovoriu va e Tamoung die i kur simi rangit ta teir vunie nge gie mi Moromoruo Tamat segie ese gi ta nongie!”

*E Iesu ma e Belsebul*  
(*Mataio 12:22-30; Marko 3:20-27*)

<sup>14</sup> E Iesu a nga kareir rivie mi tsaka moromoruo simi ngong. Ma sien mi tsaka moromoruo tate nga sorvekenan ian mi ka ta be nga ngong, a nga vakokoit ma mi bineit gi nga kudier tsak. <sup>15</sup> Eiekesen bu mei segie gi nga pevien, “A kareir rivie bu tsaka moromoruo ngan mi ngesengesien e Belsebul, mi kovan bu tsaka moromoruo.” <sup>16</sup> Ma bu mei segie gi nga lalaro konon ma gi nga vereie ngan ka totourlekier ni vovokudier kovuni simi rangit.

<sup>17</sup> E Iesu a te nga telekiran kegi sar vienviendon ma a nga oeng segie, “Ka mangmagoso nguts ta

vekapot nge veveken, ta tsereir. Ma ka tietie ta vekapot nge veveken, ta tsereir. <sup>18</sup> Sien va e Satan a vekapot nge veveken meie eie kesen, vasa ta oit nia tuir ven ken mangmagoso nguts? O vakokoit ven ne simi vunan nga pevien va o kareir rivie bu tsaka moromoruo ngan mi ngesengesien e Belsebul. <sup>19</sup> Io, sien va o kareir rivie bu tsaka moromoruo ngan mi ngesengesien e Belsebul, ngan mi ngesengesien ese, kenga sar madar tovtov gi ko kareir rivie bu tsaka moromoruo? Io, gi ta so vara tuktuk ngan va enga nga kap duis. <sup>20</sup> Ma sien va o ta kareir rivie bu tsaka moromoruo ngan mi pitsipitsiriman e Raban, ine a vasangan va mi ra va e Raban ta vuor a te beit senga.

<sup>21</sup> “Sien va ka ka ngeisngeis, a pernge vakalaie ken vonuo kesen meie ngan ken sar kepineits nia veveken, ma ken sar kepineits gi ta mon kalei. <sup>22</sup> Eiekesen sien va ka mei mene a ngeisngeis rio, ma a me veveken meie nge tseiptseiprio, ta por tsana sien bu kepineits nia veveken ta ko per popon ma ta pot vepats ngan bu kepineits ian tate por tsana simi vinevineken.

<sup>23</sup> “Eie ese ta kap mon seou, eie a matakorot meie iou, ma eie ese ta kap kulie iou nia teie kakakuon mi kulou, eie a kareir vepitsitsei nge gie.

<sup>24</sup> “Sien va ka tsaka moromoruo ta rovotsour vevenan ka mei, ta veisngie bu korot kap ka da en nia nesie ka korot va ta maes en. Eiekesen va ta kap vorotan ka korot, ta pevien, ‘O ta muer surie mi vonuo o ta nga sorvekenan.’ <sup>25</sup> Sien va ta muerengei, ta vorotan mi vonuo va gi tate videir

vakalaie, ma bu kepineits gi mon duis. <sup>26</sup> Samo ta muerengei nge ra kerie mi napaririem potsu luo bu tsaka moromoruo mene gi ta tsokor rio eie, ma gi ta me rubukien nge mon ian en. Ma ken tino ian mi ka ta tsak vekenan vourvour.”

<sup>27</sup> Sien e Iesu ta ngas nga vor ve vokovokokotie ine bu kepineits, mi vevien i aron mi bineit a nga koup pevien sien, “Mi nires ta mon meie ese ta nga kava no nge vosusuo no.”

<sup>28</sup> Ma e Iesu a nga pevien, “Eiekesen mi nires tuktuk ta mon segie ese gi ta rongomie mi namanien e Raban nge vemusurie.”

*Man totourlekier e Iona  
(Mataio 12:38-42)*

<sup>29</sup> Sien mi bineit tate nga vor ve beitbeit palan, e Iesu a nga pevien, “Mi kuoluon ine bu ra gi tsokor. Gi virei ngan ka totourlekier ni vovokudier, eiekesen kap ka totourlekier gi ta pare eiekesen man totourlekier e Iona. <sup>30</sup> E Iona a nga tsorubeit mi totourlekier sibu Nineve. Malan mo, e Natuon mi Ka eie ta so tsorubeit man totourlekier mi kuoluon ine bu ra. <sup>31</sup> Simi rangi vinuor, mi kovakova vevien leong simi enamon i Siba ta so tamtuir veie mi kuoluon ine bu ra ma ta so votorosie gie, simi vunan a nga kovuni i tangatson mi kaber nia me rongomie ken sar banga vienviendon e Solomon. Ma ine, mi mei ese ta tsiroup rio e Solomon a te beit. <sup>32</sup> Mi kuoluon i Nineve gi ta so tamtuir simi rangi vinuor veie mi kuoluon ine bu ra nge votorosie gie, simi vunan gi nga vurise aor sibu vinavatei se Iona, ma ine mi mei ta leong se Iona a te beit ine.

*Man Bember mi kurikurien mi ka  
(Mataio 5:15; 6:22,23)*

<sup>33</sup> “Kap ka mei a ko vakartie ka bember nge terie si ka korot ivie va ta mumuningei, o, i pakien ka utut. Eiekesen eie ta vogosongie i popon man mogomogos, terengien egie ese gi ta rubukien gi ta mang dengarie mi berber. <sup>34</sup> Mi katsomat eie man bember mi kurikuri. Sien va ba katsomata ta kalei, mi kurikuri kokouk buer ta vous ngan mi berber. Eiekesen sien va ba katsomata ta tsak, mi kurikuri buer ta vous ngan mi ngingi. <sup>35</sup> Io, nennei kalei, va ian mi berber ta mon i aro, ta masi tsorubeit ngingi. <sup>36</sup> Sien va mi kurikuri ta vous nge berber ma kap ka korot sien a ngingi, eie ta taparang rovoriu, malan mi rararangien mi bember ta rarangie no.”

*Bu tsienakor leong mi napaririam pouts kes  
(Mataio 23:1-36; Marko 12:38-40)*

<sup>37</sup> Sien e Iesu tate nga vakokoit voto, mi Parisaio a te nga nongie va ta nga ra ngou meie. Io, a nga rubukien nge mogos rorois nia ngou. <sup>38</sup> Eiekesen ine mi Parisaio a nga kudier sien ta nga pare e Iesu ta kap nga vavaon i muan va ta nga ngou.

<sup>39</sup> Io, mi Nguts a nga oeng sien, “Rorong. Enga bu Parisaio, nga ko govorie mi kurikurien kenga sar koi unun ma kenga sar koi ngongou, eiekesen bu aronga a vous ngan mi sinavei ngangagu ma mi sinavei malangiets. <sup>40</sup> Enga bu be! Vasa, e Raban a nga tsana mo bu pirpir ka i marar, ma a kap nga tsana te buer ka i ruom? <sup>41</sup> Eiekesen terie misa ta mon i aron ke koi sibu sinaortsak, ma bu kepineits kokouk ta melemelen vunie nga.

<sup>42</sup> “Mi tsienakor leong ta monongie nga bu Parisaio, simi vunan nga ko terie se Raban mi korot kes simi karton mi sinangavur kes si kenga sar tsientsuor nia vesena mi nginonginou gi ta vuotongie ngan mi mint, a, mi balases ma mi reie. Eiekesen nga ko vodon sasavoir ngan mi sinavei duis ma mi lalaron rakot se Raban. Ine arie ba kepineits kokouk nga ta ngas tsang vaotie ma kian va nga ta vodon sasavoir ngan ka mei kes seguor.

<sup>43</sup> “Mi tsienakor leong ta monongie nga bu Parisaio, simi vunan nga lalaron beitsak kegi sar mogomogos bu muomuo si kenga sar vona renger ma nga lalaron va gi ta mangara nga sibu korot nia verikuil nge lakep.

<sup>44</sup> “Mi tsienakor leong ta monongie nga, simi vunan nga malan bu monmon kap kilakilal ivie mi kulou gi ta veis ka i popon ma gi kap telekiran.”

<sup>45</sup> Mi meinmenien bu vavvasengei sibu vinuor a nga pevien sien ine, “Vavvasengei, sien e ta oeng ven ian, e te oeng balapoik nge gei buer.”

<sup>46</sup> E Iesu a nga kuil nama, “Mi tsienakor leong buer ta monongie nga bu vavvasengei sibu vinuor, simi vunan nga terie mi sinor i popon mi kulou ian ta mavev nia sorokie, eiekesen enga ngas te nga kap terie ka pitsipitsiriem nia kuil ian simi sinor.

<sup>47</sup> “Mi tsienakor ta monongie nga, simi vunan nga tsana bu totourkilal si magi sar monmon bu propet ian bu tubunga gi ta nga kenvamate gie.  
<sup>48</sup> Io, nga te vara tuktuk nge aor kes ngan misa bu tubunga gi ta nga tsana. Gi nga kenvamate

bu propet, eiekesen nga tsana magi sar monmon.  
<sup>49</sup> Surie ine mi vunan mo e Raban si ken banga vienviendon a pevien, ‘O ta ture terie segie bu propet ma bu aposol. Gi ta kenvamate gie kavu mei nge vikikinie gie.’ <sup>50</sup> Io, mi kuoluon ine bu ra gi ta suvu vinatoreis surie mi daran bu propet vakaek si man tsuoktsuok vakaek mi mangmagoso enaenamon, <sup>51</sup> vakaek simi daran e Abel beit simi daran e Sakaria ese gi ta nga kenvamate i kotubuon mi korot nia tu tienebeir ma mi korot tamat. Io, O oeng senga, mi kuoluon ine bu ra gi ta suvu vinatoreis surie gie kokouk.

<sup>52</sup> “Mi tsienakor leong ta monongie nga bu vavvasengei sibu vinuor, simi vunan nga te por tsana mi tsitstsi nian mi teletelekirei simi namanien e Raban, eiekesen enga kesenga nga kap ko rubukien. Ma nga ko tuir kitipan mi kulou gi ta nga lalaron nia rubukien.”

<sup>53</sup> Sien e Iesu tate nga rovotsour, bu Parisaio ma bu vavvasengei sibu vinuor gi nga vakaek nge kengeir veie nge virevirei sara surie bu kepineits palan, <sup>54</sup> simi vunan gi nga lalaro ruom tsang nama sien.

## 12

*Mi namani venengeng surie bu malamala ka dui*

*(Mataio 10:26,27)*

<sup>1</sup> Sien ine mi kepineits ta nga tsorubeit, mi bineit leong beitsak gi nga beit kouk, ma gi nga vekeir nge gie. Ma e Iesu a nga muna vakokoit si ken sar madar tovtov, “Nga ta ngas naneie nga simi iis sibu Parisaio, arie ian mi sinavei

nia malamala ka duis. <sup>2</sup> Bu sana kepineits gi ta kuov muningan, gi ta mon vasvas, ma bu sana kepineits gi ta mon kokoiv, gi ta mon simi kientsep ma mi kulou gi tate telekiran. <sup>3</sup> Io, bu sana kepineits nga ta vokokotie simi ngingi, gi ta rongomie simi taparang, ma mi sana kepineits nga ta vemisir ngan senga kesenga i aron mi vonuo, gi ta vavatei katsep ngan i kur i pungan mi vonuo.

<sup>4</sup> “O oeng senga bu polopoloung. Kian va nga ta motovagie ian gi ta ko kenvamate mi pirpir mo ma i muir sien, gi kap oit nia tsana ka kepineits mene te buer. <sup>5</sup> Eiekesen o ta oeng senga ese va nga ta motovan. Nga ta ngas motovan e Raban ese ta oit nia kenvamate nga nge suvu duis nia tomeke nga simi leing leong ian ta kap ko mesei. Io, o oeng senga, arie eie mo nga ta motovan. <sup>6</sup> Vasa, nga kap ko verikuil ngan mi napaririem bu kamkambaliel ngan ba natu lakep luo? Eiekesen e Raban a kap ko vodon sasavoir ngan ka mei segie. <sup>7</sup> A tuktuk, bu vurvur i kovanga e Raban a te ase gie. Kian va nga ta motou, enga nga kalei rio gie bu kamkambaliel palan.

<sup>8</sup> “O oeng senga, eie ese ta vakokoit vavakatsep i matan mi kulou va eie seou, e Natuon mi Ka buer ta so vakokoit vavakatsep i matan ken sar angelo e Raban va eie seie. <sup>9</sup> Eiekesen eie ese ta vamoie iou i matan mi kulou, e Natuon mi Ka buer ta so vamoie eie i matan ken sar angelo e Raban. <sup>10</sup> Eie ese ta tomeke man nama e Natuon mi Ka, e Raban ta vodon rivie, eiekesen eie ese ta oeng balapoik ngan mi Moromoruo Tamat, e

Raban ta kap oit nia vodon rivie ine.

<sup>11</sup> “Sien va gi ta voturie nga simi vinuor i aron bu vona rengeir sibu Iuda, o, i matan bu gavana o, bu muomuo ni vuor, kian va nga ta vodovodon palan surie mi sana nama nga ta so pengan nia tuir karie nga, <sup>12</sup> simi vunan mi Moromoruo Tamat ta veseveie nga ian simi keipkepipe ra ngan misa va nga ta ngas pengan.”

*Man nama puppuo mi ka suvuram ta nga be*

<sup>13</sup> Mi ka i kotubuon mi bineit a nga oeng se Iesu, “Vavvasengei, oeng se kasiung va ta potakie i kotubugor bu sinsuv se tamagor.”

<sup>14</sup> E Iesu a nga kuil nama, “Polopoloung, kap ka mei a nga terie seu mi duis nia vuortie o, nia potakie mi sinsuv i kotubungado.” <sup>15</sup> Ma a nga oeng segie, “Nga nenei kalei! Kian va nga ta lalaron beitsak nia suvu kepineits palan, simi vunan kenga tino a kap vunan simi suvu sinsuv palan.”

<sup>16</sup> Io, e Iesu a nga pengan segie ine mi nama puppuo, “Ken tau mi ka suvuram a nga konom beitsak. <sup>17</sup> A nga vodonomie eie kesen, ‘Misa o tate tsana? Kap kong ka vonuo nia teir toungan kong sar nginonginou.’

<sup>18</sup> “Ma a nga pevien, ‘Ine arie vasa o ta tsang venengan. O ta bemengie kong sar vonuo totou nge nginonginou, ma o ta tsana kavo mene leong. Ma i aron ine bu vonuo leong, o ta teir toungan bu nginonginou ma kong sar sinsuv kokouk. <sup>19</sup> Ma o ta vakokoit seu keseung, ‘E suvuon ke sar kepineits palan ian e oit nia mon kalei ngan



sibu avareit palan. E tate mogos kalei nge ngou, un, nge res.”’

<sup>20</sup> “Eiekesen e Raban a oeng sien, ‘Evoi mi be! Ine sikati, ke tino ta voto. Ma ese ta so suvuon ine bu kepineits e ta nga teir toungan?’

<sup>21</sup> “Ine arie mi sana ta tsorubeit segie bu mei gi ta teir toungan kegi sar kepineits niagie kesegie, eiekesen gi mala sinaortsak i matan e Raban.”

*Kia nge vodovodon palan*

*(Mataio 6:25-34)*

<sup>22</sup> Ma a nga pevien si ken sar madar tovtov, “Io, o oeng senga. Kian va nga ta vodovodon palan surie kenga tino, va misa nga ta nganie, o, surie mi kurikuringa, va misa nga ta poul ngan. <sup>23</sup> Mi tino a putu rio mi nginonginou ma mi pirpir a putu rio mi poul. <sup>24</sup> Nga pare bu bour, gi kap ko tsuor nge por nginonginou i tau ma buer gi kap suvuon ka vonuo totou nge nginonginou, eiekesen e Raban a ko tabarie gie. Ma kenga tino a putu rio bu ma! <sup>25</sup> Ese mei senga a oit nia vakuora ken tino ngan mi sinavei nia vodovodon palan? <sup>26</sup> Sien va nga ta kap oit nia tsana ka kepineits lili malan ine, surie misa nga ta vodovodon palan surie bu kepineits ka ie?

<sup>27</sup> “Nga vodon surie bu gaelgael vasa gi to ven. Gi kap ko tsatsang o, tsang poul niagie kesegie, eiekesen o oeng senga, man sar matvinavaso e Solomon buer a kap nga matmatot malan ka mene ine sibu gaelgael. <sup>28</sup> E Raban ngas te a ko vosonie gie bu uotuot ian gi ta to nevere ma sivovo gi ta vo tomekan simi leing. Sien va a malan ine, vasa, e Raban a kap oit nia vosonie

nga? Madar! kenga vodovodon tuktuk a lili te!  
<sup>29</sup> Ma kian va nga ta nesie nge vodovodon palan surie mi sana va nga ta nganie nge unumie. <sup>30</sup> Mi kuoluon ine mi kabere gi ko nesie ine bu kepineits, eiekesen e Tamanga a telekiran va nga pinat surie gie. <sup>31</sup> Eiekesen nga ta ngas neis vorotan mi saran e Raban va ta vuortie kenga tino, ma ine bu kepineits, e Raban ta teir vunie nge nga.

<sup>32</sup> “Enga, mi gargar sipsip lili, kian va nga ta motou, simi vunan e Tamanga a res nia terie senga mi vavatamaes kovuni si ken mangmagoso Nguts. <sup>33</sup> Nga verikuil ngan kenga sar kepineits nge lakep nge terie sibu sinaortsak. Nga tsana kenga kavovvoi kesenga ian ta kap oit nia metseir. Ine mi vovvoi arie eie mi mos die i kur simi rangit ian ta kap oit nia voto ma bu ka puerpuer gi ta kap nemei vatvatta ma bu ngitsilik gi ta kap tsang vatsakatie. <sup>34</sup> Ian ke sinsuv ta mon en, mi aro ma ke vienviendon ta mon en buer.

### *Mi petspets ta ko nenei kalei*

<sup>35</sup> “Nga verevere kalei ma kenga sar bember ta ngas ber rorois, <sup>36</sup> malan bu petspets gi ta rosie magi ka leong va ta muerengei kuvu simi nginou ni verei, terengien va puk lalapus mo, gi ta mang oit nia tsitsi varan sien va ta ra nemei nge me pinpin. <sup>37</sup> Mi nires leong segie ian bu petspets sien va magi ka leong ta beit vorota gie va gi ta rorois. O oeng tuktuk senga, ine mi ka leong ta verevere kalei eie kesen nian mi tsientsang, ma ta kuk vogosongie gie i bingan mi tsur ngongou nge tabarie gie. <sup>38</sup> Mi nires leong segie ian bu petspets, sien va magi ka leong ta beit vorota

gie va gi rorois, misasien eie ta ra nemei sikati potaram o, sivovo tarara. <sup>39</sup> Eiekesen nga ta ngas telekiran ine. Sien va e taman mi vonuo ta telekiran va simi sana keipkepide ra mi ka puerpuer va ta me puer sien, ta kap oit nia sunuir va ian mi ka puerpuer ta bem rubukien si ken vonuo. <sup>40</sup> Enga buer nga ta ngas rorois, simi vunan e Natuon mi Ka ta ra nemei simi keipkepide ra nga vodon va ta kap nemei sien.”

*Mi banga petspets ma mi tsaka petspets  
(Mataio 24:45-51)*

<sup>41</sup> E Petro a nga vosuoreie, “Mi Nguts, e pengan ine mi nama puppuo segei mo o, sibu mei kokouk?”

<sup>42</sup> Mi Nguts a nga kuil nama, “Ese eie mi ka nennei a sievei ma a ko tuktuk si ken tsientsang? Arie eie man ka leong ta terie sien mi duis nia naneie ken sar petspets nge tabarie gie duis sibu kato ra nia ngou. <sup>43</sup> Mi nires leong ian simi petspets sien va man ka leong ta me beit vorotan va a ngas tuir si ken baitutuir simi tsientsang.

<sup>44</sup> O oeng tuktuk senga. Ine mi ka leong ta terie ine ken petspets nia naneie ken sar sinsuv kokouk. <sup>45</sup> Eiekesen, sien va ine mi petspets ta pevien seie kesen, ‘Ta potaram te mong ka leong ta ba muerengei,’ ma ta vakaek nge tsatsakie gie bu petspets ka ma vevien, ma ta mon ngan mo mi ngou ma mi un nge be, <sup>46</sup> io, man ka leong ian mi petspets ta ra nemei si ka ra va ta vodon ta kap beit sien ma si ka keipkepide ra eie ta kap telekiran. Ma ta me tsetseik vatsakatie ine mi petspets nge teir meie nge gie bu petspets rong tsak.

<sup>47</sup> “Ma sien va ian mi petspets ta telekiran ken lalaron man ka leong, eiekesen eie a kap rorois nge tsatsang vemusurie ken lalaron man ka leong, man ka leong ta tsetseik vatsakatie.

<sup>48</sup> Eiekesen mi mei ese ta tsana bu kepineits ian ta otien mi vinatoreis, eiekesen a kap nga telekiran, man ka leong ta tsetseik vakalaie mo. Eie ese ta tserie bu kepineits ta palan, eie ta kuil muerngan ta palan. Ma eie ese ta tserie bu kepineits palan nia naneie, eie ta ngas kuil muerngan ta palan beitsak.

*E Iesu a nga me terie mi vinekapot, kap va mi molu*

*(Mataio 10:34-36)*

<sup>49</sup> “O nemei nia tunie mi kabere, ma o vodon ta kalei sien va a te nga vakaek nge ngang.

<sup>50</sup> O suvuon mi sinusuruiv mene ngas. Ine mi kepineits a tsang vatsakatie ngas mi aroung tuir oit va ta tsorubeit tuktuk. <sup>51</sup> Nga si vodon va o nga nemei nia terie mi molu ine simi kabere?

A kap, kap va mi molu, eiekesen mi vinekapot.

<sup>52</sup> Tsuok vakaek ine, mi nepaririem bu baser tamagie gi ta vekapot, a tour gituo ta matakoro ngan a luoma a luogur ta matakoro ngan a tour. <sup>53</sup> Mi tam ma e natuon tamat guor ta vematakoro nge guor, mi kien ma e natuon vevien guor ta vematakoro nge guor, ma ba baser anan guor ta ve matakoro nge guor.”

*Nga ta ngas telekire vakalaie mi keipkepile ra*  
*(Mataio 16:2,3)*

<sup>54</sup> E Iesu a nga pevien simi bineit, “Sien nga ta pare mi rangit ta voturie simi korot mi matanias

ta ros, puk lalapus nga ta pevien, ‘tate uos,’ ma ta ngas uos. <sup>55</sup> Ma sien va mi moru tunumeit ta beit, nga ta pevien va mi enamon ta rarap, ma ta ngas malan te. <sup>56</sup> Enga bu malamala ka duis! Nga telekire vakalaie mi sana ta beit sien nga ta pare bu kepineits ta tsorubeit simi kabere ma simi rangit. Ma surie misa nga ta kap telekire vakalaie ine bu kepineits gi ta vor ve beitbeit duis ine sibu ra?

*Vuduis nama meie kenga matakorot  
(Mataio 5:25,26)*

<sup>57</sup> “Surie misa enga kesenga nga ta kap deng kielala mi sana ta duis? <sup>58</sup> Sien va e ta veis rakot simi vinuor meie ian mi ka ta terie no simi vinuor, konon nia vuduis nama meie ngas i sar. Eie ta masi so terie no simi ka ni vuor nama, a, mi ka ni vuor nama ta masi terie no simi girigirir, ma mi girigirir ta masi terie no simi vona vinatoreis. <sup>59</sup> O oeng senga, e ta kap oit nia rovotsour simi vona vinatoreis tuir oit e ta kuil vatou bu natu lakep kokouk.”

## 13

*Mi ni vodon vuris o, mi miensei*

<sup>1</sup> Mi kulou mene gi ta nga mon ian simi ra, gi nga pengan se Iesu mi kulu Galili ese e Pilato ta nga kenvamate gie sien gi ta nga tu terie kegi sar tienebeir ni varam. <sup>2</sup> E Iesu a nga virei, “Vasa, nga vodon va ine mi vinekikin bu kangie Galili gi ta nga suvuon, a nga vasangan va egie gi tsokor rio bu Galili mene? <sup>3</sup> O oeng senga. A kap! Sien va nga ta kap vodon vuris sorvekenan kenga sar sinavei tsokor, enga kokouk buer nga ta maet

malagie. <sup>4</sup> Ma vasa nga vodon venengan ine mi sinangavur kes ma mi napaririem potsu tour bu mei i Siloam ese gi ta nga maet sien mi vonuo kuar ta nga kor i popogie? Vasa, nga vodon ine a vasangan va egie gi tsokor rio mi kulou mene gi ta mon i Ierusalem? <sup>5</sup> O oeng senga. A kap! Sien va nga ta kap vodon vuris sorvekenan kenga sar sinavei tsokor, enga kokouk buer nga ta maet mala gie.”

*Man nama puppuo mi kapieka ta kap nga vua*

<sup>6</sup> Samo e Iesu a nga vokokotie segie ine mi nama puppuo, “Mi ka a nga tsuorkie mi kapieka i aron ken tau. Ma a nga ko nemei nge neis vuovuo sien, eiekesen a kap nga ko vorotan ka vuovuo kes. <sup>7</sup> Io, a nga oeng si ken ka nennei tau, ‘Pare, siba avareit tour, o nga munu nemei nge me neis vuovuo sien ine mi kapieka ma o kap ngas vorotan ka vuovuo kes sien. Tar tomekan! Surie misa ta vaton mi monokien mi kabere?’

<sup>8</sup> “Eiekesen ine mi ka a nga kuil nama, ‘Ka leong, be buer tsupuk rivie si ka avareit kes. O ta be buer tsoup viririsie mi vunan ine mi kapieka nge vomuta. <sup>9</sup> Io, sien va mi ei ta vua simi avareit ian i kur, eie a kalei! Sien va ta kap, io, e ta oeng ma o ta tar tomekan.’ ”

*E Iesu a nga vatoa mi vevien muru simi Rangi Minaes*

<sup>10</sup> Simi Rangi Minaes mene, e Iesu a nga vavasengei i aron mi vona rengeir sibu Iuda.

<sup>11</sup> Mi vevien a nga mon ian, ese mi tsaka moromoruo a nga vaguo mi tsir ram i vunaturuon sibu avareit mi sinangavur kes ma mi napaririem

potsu tour. Mi tsir ram a nga guo ma a kap nga oit nia vodusie mi vunaturuon rovoriu. <sup>12</sup> Sien e Iesu ta nga pare, a nga kuk nemei ngan sien nge pevien. “Vevien, e te ketseketseng si ma mienarouk.” <sup>13</sup> Samo a nga teir riem i popon, ma ian ngas te, a nga vodusie mi vunaturuon ma a nga vakaek nge puongan e Raban.

<sup>14</sup> Mi muomuo simi vona renger a nga petseir simi vunan e Iesu a nga vatoa ine mi vevien simi Rangi Minaes, ma a nga vor ve vakvakokoit simi bineit, “Giet suvuon bu ra mi napaririem potsu kes nia tsatsang. Io, nemei i aron ine bu ra nge me suvuon mi vavato, eiekesen kap va simi Rangi Minaes.”

<sup>15</sup> Mi Nguts a nga kuil nama sien nge pevien, “Enga bu malamala ka duis! Enga keskes nga ko tsitsi vorotsoruo kenga sar bulumakau o, kenga sar dongki si magi oiroir nge kerie nia ra vuvunumie simi Rangi Minaes, va gerek? <sup>16</sup> Ma ine e tubuon vevien e Abaraam ese e Satan ta nga visie bu avareit mi sinangavur kes ma mi napaririem potsu tour, vasa, a kap oit va ta ketseketseng ine si man baivinis simi Rangi Minaes?”

<sup>17</sup> Sien ta nga oeng ven ne, a nga vamangarie man sar matakorot, eiekesen mi lobaram kokouk gi nga resmatan bu banga kepineits mata tietienengei ta nga tsana.

*Man nama puppuo mi pi mastat ma mi iis  
(Mataio 13:31,32; Marko 4:30-32)*

<sup>18</sup> Io, e Iesu a nga virei, “Mi sinavien e Raban nia vuor, a malan misa? Misa o ta vepuan ngan?

<sup>19</sup> Eie a malan mi pi mastat mi ka ta nga poro nge

tsuorkie si ken tau. Ine mi ei tsuotstsuor a nga to leong ma bu ma gi nga me tou sibu rakarakan.”

<sup>20</sup> Ma a te buer nga virei, “Misa o ta vepuan ngan mi sinavien e Raban nia vuor? <sup>21</sup> A malan mi iis mi vevien ta nga poro nge leik meie ngan ba puol plaua tour oit ine mi plaua kokouk a nga popoek.”

*Mi matavanuo matgurutsits*

*(Mataio 7:13,14,21-23)*

<sup>22</sup> Sien e Iesu ta nga vor ve veisveis rakot i Ierusalem, a nga veisngie bu taon ma bu enamon keskes nge vavasengei. <sup>23</sup> Io, mi mei a nga vosuoreie, “Mi Nguts, vasa, e Raban ta vatoa kaba mei mene mo?”

E Iesu a nga kuil nama segie, <sup>24</sup> “Nga ta vengeis nia rubukien ka ian simi matavanuo matgurutsits, simi vunan, o oeng senga, palan mi kulou gi ta konon nia rubukien eiekesen gi ta kap oit. <sup>25</sup> Sien e taman mi vonuo ta bokutie mi matavanuo, nga ta tuir i marar nge pinpin ma nga ta pevien, ‘Mi Nguts, tsitsi vadara gei!’

“Ma eie ta kuil nama, ‘O kap telekiran ivie nga kuvu en!’

<sup>26</sup> “Samo nga ta kuil nama sien, ‘Gei nga ngou ma un meie no, ma e nga vavasengei si kegei sar taon.’

<sup>27</sup> “Eiekesen eie ta buer pevien, ‘O kap telekiran ivie nga kuvu en. Nga tsupek sorvekena iou. Enga mi kulou tsokor!’

<sup>28</sup> “Ian en, nga ta so ta nge vengvengio bu rivonga sien va nga ta pare e Abaraam, a, e Isak, a, e Iakop ma bu propet i aron ken mangmagoso Nguts e Raban, ma enga gi ta tomeke vorotsoruo



nga. <sup>29</sup> Mi kulou gi ta nemei kovuni simi matanias ta rar tsour en ma simi matanias ta ros en, ma i matan mi enamon ma i murien mi enamon, ma gi ta so mogos i bingan mi tsur ngongou i aron ken mangmagoso Nguts e Raban. <sup>30</sup> A tuktuk, egie ese gi ta vevemuir te gi ta so muomuo, ma egie ese gi ta muomuo gi ta so vevemuir te.”

*Ken tentoiv e Iesu surie i Ierusalem  
(Mataio 23:37-39)*

<sup>31</sup> Ian ngas te, bu Parisaio mene gi nga nemei se Iesu nge oeng sien, “E ta ngas tsupek en ne nge rakot si ka korot mene, simi vunan e Erot a lalaron va ta kenvamate no.”

<sup>32</sup> Ma e Iesu a nga kuil nama segie, “Rakot nge oeng ian simi kopuen tso ven ne, ‘Pare! Nevere ma sivo o ta kareir rivie bu tsaka moromoruo ma o ta vatoa bu tamat mienarouk ma simi ra ta tour ngan o ta vaton kong tsientsang. <sup>33</sup> Eiekesen, nevere, sivo ma simi ra ta vemusurie, o ta ngas veisngie kong sar vineis, simi vunan a kap duis va ka propet ta maet si ka korot mene eiekesen i Ierusalem!’

<sup>34</sup> “Ierusalem, Ierusalem! E ko kenvamate bu propet nge tomerie gie nge vunavout egie ese e Raban ta nga ture terie sevoi. Palan bu ra, o nga lalaro kir kakuon ke kulou, malan mi kina to ta govitan bu natuon i pakien ba poruoporuon, eiekesen e kap nga sunuir. <sup>35</sup> Pare! Ke vonuo tate ringringidin. Ma o oeng sevoi, e ta kap buer pare iou tuir oit va e ta pevien, ‘Mi vavatamaes ta mon seie ese ta nemei ngan mi asan mi Nguts.’”

# 14

## *E Iesu a nga vatoa mi tamat mienarouk*

<sup>1</sup> Simi Rangi Minaes mene, e Iesu a nga rakot nge ngou si ken vonuo mi muomuo mene sibu Parisaio, ma mi kulou gi nga mounnge vititirie.

<sup>2</sup> Io, mi ka ese ba kamen ma ba riman ta nga ti, a nga mon i muan. <sup>3</sup> E Iesu a nga vereie bu Parisaio ma bu vavvasengei sibu vinuor se Moses, “Kegiet vinuor a sunurie va giet ta vatoa ka mei simi Rangi Minaes, o, kap?” <sup>4</sup> Eiekesen gi kap nga vokokotie ka nama. Io, e Iesu a nga soburo ine mi ka nge vatoa si man mienarouk ma a nga ture vavasie.

<sup>5</sup> Samo e Iesu a nga vosuoreie gie, “Sien va ka mei senga va e natuon o, ken ka bulumakau a kor loloim si ka matada simi Rangi Minaes, vasa, eie ta ra teie tsana ian ngas te, o, kap?” <sup>6</sup> Eiekesen gi kap nga oit nia kulie ine ken vinirei.

## *Mi sinavien mi mei nia vilikitie eie kesen ma nia suongaran bu mei*

<sup>7</sup> Sien ta nga pare bu vasier gi ta nga vile bu mogomogos ian ta otien mi kulou asna, e Iesu a nga vokokotie segie ine mi nama puppuo. <sup>8</sup> “Sien va ka mei ta nongie no va e ta ra ngou si ka nginou ni verei, kian va e ta so mogos si ka mogomogos simi kulou asna, simi vunan e taman mi nginou ta masi nongie buer ka ka as leong rio no va ta beit. <sup>9</sup> Sien va ta malan ian, e taman mi nginou ese ta nongie ngado kokouk, ta me oeng sevoi va e ta terie ke mogomogos ian simi ka as leong rio no. Ma e ta mengemengeir nge ra mogos si ka mogomogos ian ta otien mi kulou

sasavoir. <sup>10</sup> Eiekesen, sien va gi ta nongie no, be ra mogos si ka mogomogos ian ta otien mi kulou sasavoir, terengien sien va e taman mi nginou ta nemei, ta mang me oeng sevoi, 'Palapala, ra mogos nikot simi mogomogos asna.' Ine ta terie sevoi mi as leong i kotubuon bu vasier kokouk ian gi ta beit. <sup>11</sup> Eie ese ta veleveleongtie eie kesen, gi ta por terie i keim mi asan ma eie ese ta vilivilikitie eie kesen, gi ta tsuok terie i kur mi asan."

<sup>12</sup> Samo e Iesu a nga pevien seie ese ta nga nongie va ta nga me ngou meie, "Sien va e ta tsana ka nginou sisiat o, sikati, kian va e ta kerie bu palapala, bu kasi o, bu patsa o, ka palapala suvuram. Sien va e tsang malan ngan ine, gi ta masi nongie no buer si ka nginou nge kulie sevoi. <sup>13</sup> Sien va e ta tsana ka nginou, kerie bu sinaortsak, bu peong, bu muru ma bu kael. <sup>14</sup> Ma e Raban ta so vatamase no, simi vunan gi ta kap oit nia kulie sevoi. Eiekesen e Raban ta ba so kulie sevoi sien va bu ka duis gi ta so to muerengei simi miensei."

*Man nama puppuo mi nginou leong  
(Mataio 22:1-10)*

<sup>15</sup> Sien mi mei segie bu vasier ta nga rongomie ine mi nama, a nga oeng se Iesu, "E Raban ta vatamase mi ka ese ta ngou simi nginou i aron ken mangmagoso Nguts e Raban."

<sup>16</sup> E Iesu a nga oeng sien, "Mi ka a nga potsie mi nginou leong ma a nga nongie bu vasier palan va gi ta nga nemei. <sup>17</sup> Ma simi ra nian te mi nginou, a nga turan ken petspets nia ra oeng segie ese

tate nga muna nongie gie nia nemei simi nginou nge pevien, 'Nga nemei. Mi nginou a te rorois.'

18 "Eiekesen egie kokouk gi nga vakaek nge vokokotie bu namani tuir bibirit. Mi mei vourvour a nga pevien, 'O ba vorie mo mi poko pier, ma o ta ngas rakot nge ra pare. A kalei va e ta vodon tsupuk rivie iou.'

19 "A, mi mei ka ie a nga pevien, 'O ba vorie mo bu bulumakau a otien bu aigor napaririem, ma o ta ngas ra konon nia tsatsang nge gie. A kalei va e ta vodon tsupuk rivie iou.'

20 "Ma mi mei buer ka ie a nga pevien, 'Ine mo o ba rei. O kap oit nia nemei.'

21 "Io, ken petspets a nga muer ma a nga me pengan si man ka leong. Samo e taman mi vonuo a nga petseir ma a nga oeng sien, 'Rakot sibu rosar ma sibu tangatso rosar simi taon ma kir nemei ngan bu sinaortsak, bu peong, bu kael ma bu muru.'

22 "Io, mi petspets a nga pevien, 'Ka leong, misa e tate nga tura iou nia tsana, o te tsang vaotie, eiekesen a kap ngas vous mi vonuo.'

23 "Samo mi ka leong a nga oeng si ken petspets, 'Rakot sibu rosar ma sibu enamon i marar simi taon nge gagei gie bu mei kokouk rubukien terengien kong vonuo ta mang vous.

24 "O oeng senga, kap ka mei segie ine mi kulou o ta nga nongie gie, ta tsuokopie man ka puk ine si kong nginou.' "

*Mi piner nia tsorubeit ken madar tovtov e Iesu  
(Mataio 10:37,38)*

<sup>25</sup> Io, mi bineit leong gi nga nomeie e Iesu. Ma a nga vuris nge oeng segie. <sup>26</sup> “Sien va ka mei ta nemei seu ma ta kap karto e taman ma e kinan, ken vevien ma bu natuon, bu kasien ma bu vevinen ma buer ken tino, a kap oit va ta tsorubeit kong madar tovtov. <sup>27</sup> Ma eie ese ta kap sorokie man koitskoits nge vemusurie iou, eie a kap oit va ta tsorubeit kong madar tovtov.

<sup>28</sup> “Sien va ka mei senga ta lalaro tsana ka vonuo kuar, vourvour ta mogos nge ase ken sar lakep nia telekiran va ken lakep a oit nia tsang vuruvan mi vonuo, va gerek? <sup>29</sup> Sien va ta kap muna ase ken lakep, eie ta kap oit nia tsang vuruvan mi tsientsang simi vonuo i murien va tate tsuok voturie bu arir. Ma bu mei gi ta pare ine, gi ta vavangiets ngan. <sup>30</sup> Ma gi ta pevien, ‘Ine mi ka a nga vakaek nge tsana mi vonuo ma a kap oit te nia tsang vuruvan.’

<sup>31</sup> “O, sien va ka kovakova ka leong ta lalaro veveken meie ka kovakova ka leong mene, vourvour eie ta muna mogos nge deng telekiran va a ngeisngeis oit ngan ine bu sinangavur sinangavur kes soloba (10,000) ken kulou ni minakiur va gi ta veveken meie mi mei ka ie meie ngan bu sinangavur sinangavur luo soloba (20,000) ken kulou ni minakiur, va gerek? <sup>32</sup> Sien va ta deng telekiran va a kap oit, eie ta turan ken ka ka nia ra konon nia vabatie mi ni vedeng i kotubuguor sien guor ta kap ngas me tuir matan vesuei. <sup>33</sup> Io, mi mei senga ese ta kap tsupuk rivie ken sar sinsuv kokouk, eie ta kap oit nia tsorubeit kong madar tovtov.

<sup>34</sup> “Mi barateis a kalei, eiekesen sien va ken barabaratasié tate kapangan, kap ka mei ta ba oit nia vara barabaratasié ngan te buer. <sup>35</sup> Ma a kap ba kalei oit buer nia terie simi kabér o, teir muneik sien, eiekesen gi tate tomekan mo.

“Eie ese ta suvu taterieng, ta ngas rorong.”

## 15

### *Mi sipsip ta nga veis bebeir* (Mataio 18:12-14)

<sup>1</sup> Simi ra mene mi kulou porpor takis ma mi kulou tsokor gi nga nemei vatavatát se Iesu va gi ta nga me rongomie ken sar nama. <sup>2</sup> Bu Parisaio ma bu vavvasengei sibu vinuor se Moses gi nga ngungu lili ngan e Iesu ven ne, “Ine mi ka a ko suguo mi kulou tsokor ma a ko ngou meie gie.”

<sup>3</sup> Io, e Iesu a nga oeng ngan segie mi nama puppuo. <sup>4</sup> “Sien va ka mene kes senga a suvuon bu sipsip mi sinangavur kes koboit (100), ma sien va ka sipsip kes a veis bebeir, vasa, ine mi ka ta kap be voturie bu sinangavur mi napaririem pouts voveit ma mi napaririem pouts voveit (99) bu sipsip simi poko roterir nge ra nesie ian mi mei ta nga veis bebeir oit va ta neis vorotan? <sup>5</sup> Sien va ta neis vorotan, ta tsuok sorokie terie i karakaran ngan mi nires. <sup>6</sup> Ma sien ta veis muer beit ngan i marar, ta kukuo bu palapalan ma bu patsan kokouk nge oeng segie, ‘Nga res meie iou. O te neis vorotan kong sipsip kes ta nga veis bebeir.’ <sup>7</sup> O oeng senga, simi rosar kes mo, mi nires die i kur simi rangit surie ka ka tsokor va ta vodon vuris, ta leong beitsak rio mi nires surie

bu sinangavur mi napaririem pouts voveit ma mi napaririem pouts voveit (99) mi kulou duis ese gi ta kap ba pinat surie mi ni vodon vuris.”

*Mi silva lakep ta nga kapangan*

<sup>8</sup> “Sien va ka vevien a suvuon mi sinangavur bu silva lakep ma a rivie ka mene kes segie, eie ta vakartie mi bember nge videir i aron mi vonuo, ma ta neis kalei oit va ta neis vorotan ken lakep. <sup>9</sup> Sien va tate neis vorotan, eie ta kuk kakuon bu palapalan ma egie ese gi ta mon kouk simi enamon kes nge pevien, ‘Nga res meie iou. O te neis vorotan kong silva lakep kes ian o ta nga rivie.’ <sup>10</sup> Io, o oeng senga, a kokouk malan mo, ken sar angelo e Raban, gi ta res beitsak surie ka tsaka ka kes va ta vodon vuris.”

*Mi madar ta nga veis bebeir*

<sup>11</sup> Ma e Iesu a nga pevien, “Mi ka a nga suvuon ba natuon tamat luo. <sup>12</sup> Mi vemuir ngan a nga oeng se taman, ‘Tama, e tate pot terie kong potpot ian si ke sinsuv.’ Io, e tamaguor a nga potakie ken sinsuv i kotubuguor.

<sup>13</sup> “I murien mo ba ra, mi vemuirngan a nga por kakakuon ken sar kepineits nge veis rakot simi enamon i pek, ma ian en, a nga ra tomeke tuvuo ngan ken sar kepineits sibu suasuada sinavei tsokor. <sup>14</sup> I murien tate nga tomeke vaton ken sar kepineits, mi se leong a nga beit ian simi enamon. Ine mi madar a te nga suvuon mi pinat leong. <sup>15</sup> Io, a nga ra vire tsientsang simi ka ian simi enamon, ma a nga turan rakot si ken oiroir bor va ta nga ra tabarie gie. <sup>16</sup> A nga lalaron beitsak nia nganie magi sar nginonginou bu bor,

simi vunan kap ka mei va ta nga tabarie ngan ka kepineits.

<sup>17</sup> “Io, a nga towarebar nge pevien, ‘Ken sar petspets e tamoung gi suvu nginonginou palan, eiekesen eou o tate vitor maet en ne! <sup>18</sup> O ta ngas tamtuir nge muerengei rakot se tamoung. Ma o ta so oeng sien, “Tama, o te nga tsana mi tsienakor se Raban ma sevoi. <sup>19</sup> O kap kalei oit va e ta ba buer vuotongie iou ngan va eou e natu. Tsana iou malan va eou ke petspets.” ’ <sup>20</sup> Io, a nga tamtuir nge muerengei rakot se taman.

“Eiekesen sien ta ngas nga mon i pek, e taman a nga deng kielala, ma mi aron a nga vous ngan mi tentoiv leong. Io, a nga soer susueie, ma a nga rakopie nge ngungurie e natuon.

<sup>21</sup> “E natuon a nga oeng sien, ‘Tama, o te nga tsana mi tsienakor se Raban ma sevoi. O kap kalei oit va e ta ba buer vuotongie iou ngan va eou e natu.’

<sup>22</sup> “Eiekesen e taman a nga oeng si ken sar petspets, ‘Lalapus! Nga ra por nemei ngan mi banga kuirkuir vour matkalei nge me vavatsekie ngan. Ma vasoan man ka muguir i riman ma nga ta vavatsekie ngan kaba poppop siba kamen.

<sup>23</sup> Nga ra visie mi natu bor dasong nge me keda. Giet ta tsana mi nginou ma giet ta res, <sup>24</sup> surie ine e natung a te nga mesei, eiekesen eie a te buer to muerengei. A nga veis bebeir ma ine a te muer beit.’ Ma gi nga me teie vabatie.

<sup>25</sup> “Sien ine mi kepineits ta nga tsorubeit, ken muariem a nga mon i tau. Sien tate nga muerengei nge veis vatavatat i marar, a si nga rongomie mi keneveir ma mi sinieng. <sup>26</sup> Io, a nga



kukuo mi petspets nge vereie, ‘Mi sana kepineits a tsorubeit?’ <sup>27</sup> Mi petspets a nga kuil nama, ‘E kasi a te muerengei beit ine. E tama a te keda mi natu bor dasong, simi vunan e kasi a ngas to ma a te beit muerengei.’

<sup>28</sup> “Mi muariam a nga petseir, ma a kap nga lalaro rubukien. Io, e taman a nga rovotsour ma a nga me oeng vamada va ta nga rubukien.

<sup>29</sup> Eiekesen a nga kuil nama se taman, ‘Pare! ine bu avareit kokouk, o nga tsatsang sevoi malan mi petspets mo. Ma o kap nga rong tsak si ke ka ni tinuturei kes. Eiekesen e kap ngas terie ka natu meme nia varese iou meie bu polopoloung.

<sup>30</sup> Ine e natu a nga tomeke tuvuon ngan ke sar kepineits simi sinavei nia tabeir bor nge pirpir. Eiekesen sien ta muerengei beit i marar, e tovie ma e keda ine mi natu bor dasong!’

<sup>31</sup> “E taman a nga oeng sien, ‘Natung, E ko mon meie iou sibu ra kokouk ma bu kepineits kokouk o ta suvuon ine, sevoi. <sup>32</sup> Eiekesen, a sogove va giet ta ngas res nge teie vabatie, simi vunan ine e kasi a te nga mesei ma ine a te to muerengei. A nga veis bebeir ma ine a te muer beit.’ ”

## 16

### *Man Nama Puppuo mi ka nennei nguts bitbit*

<sup>1</sup> E Iesu a te buer nga oeng si ken sar madar tovtov, “Mi ka suvuram a nga suvuon mi ka nennei ese ta nga ko naneie ken sar sinsuv. Eiekesen mi kulou gi nga pangan sien, va ine mi ka nennei a nga tsatsang tsak ngan bu sinsuv.

<sup>2</sup> Io, ine mi ka suvuram a nga virei vurukude

nge vereie, ‘Mi sana ine o rongomie surie no? Me vasangan seou bu tsientsang kokouk e ta nga tsana si kong sar sinsuv ian gi ta nga mon si ke nennei, simi vunan e ta kap ba buer oit nia tsatsang nia naneie kong sar sinsuv.’

<sup>3</sup> “Io, ine mi ka nennei a nga oeng veie eie kesen nge kia va, ‘Misa o tate tsana? Mong ka leong a te tsang rivie iou si kong tsientsang. O kap ngeisngéis te nia tsuopuo mi kabér, ma o mengemengeir nia vor ve nono masitinoiv. <sup>4</sup> O te telekiran misa o ta tsana! Sien va o ta tsana ine, mi kulou gi ta mang suguo iou si kegi sar vonuo sien va mong ka leong ta voto iou si kong tsientsang.’

<sup>5</sup> “Io, a nga kuk kakaku gie ese gi ta nga por kepineits si man ka leong nge kap ngas nga kuil muerngan. Ma a nga vereie mi mei vourvour, ‘A voveis e suvuon nia kuil muerngan si mong ka leong?’

<sup>6</sup> “A nga pevien, ‘Bu sinangavur napaririem pouts tour koboit (800) bu galan oel.’

“Ine mi ka nennei a nga oeng sien, ‘Poró ine mi pakapaka rorou ta vasangan a voveis bu kepineits va e ta kulie. Ma mogos lalapus. Ma vurisan nge vataro ba sinangavur voveit koboit (400).’

<sup>7</sup> “Samo, a nga vereie mi ka a luongan, ‘Ma evoi a voveis e ta kuil muerngan?’

“A nga kuil nama, ‘Mi sinangavur kes koboit (100) bu lut wit.’

“Ine mi ka nennei a nga oeng sien, ‘Poró ine mi pakapaka rorou ta vasangan a voveis bu

kepineits va e ta kulie. Ma vurisan nge vataro bu sinangavur napaririem pouts tour (80).’

<sup>8</sup> “Man ka leong a nga tienengan ine mi ka nennei nguts bitbit, simi vunan ken sinavei a nga soer simi tsientsang ian ta nga tsana. A tuktuk va mi kuoluon ine mi kabere, gi sievei beitsak nia vodusie kegi sar sinavei mi kulou ine sibura rio mi kulou simi taparang. <sup>9</sup> Ma o oeng senga, tsatsang ngan man sar sinsuv mi kabere nia baser palapalan meie kavomei palan, terengien, sien va kenga sar sinsuv ta so voto, gi ta mang so kir vurukude nga simi enamon ivie gi ta tino rovoriu en.

<sup>10</sup> “Eie ese ta tuktuk nia naneie ian ta lili, ta oit tuktuk nia naneie buer ian ta palan. Ma eie ese ta kap tuktuk nia naneie ian ta lili, ta kap oit tuktuk nia naneie buer ian ta palan. <sup>11</sup> Io, sien va nga ta kap tuktuk nia naneie bu sinsuv simi kabere, ese ta oit nia terie bu sinsuv tuktuk i naparimanga? <sup>12</sup> Ma sien va nga ta kap tuktuk nia naneie ken ka kepineits ka mei mene, ese ta teir vunie nge nga kenga ka kepineits kesenga?

<sup>13</sup> “Kap ka petspets a oit nia tsatsang si kaba ka leong luo, simi vunan ta tsak ngan ka mei ma ta tovie mi mei mene, o, eie ta tsok meie ka mei ma ta matagout ngan mi mei mene. Nga kap oit va nga ta tsatsang kokouk se Raban ma sibura sinsuv simi kabere.”

<sup>14</sup> Bu Parisaio ese gi ta ko lalaron beitsak mi lakep, gi nga rongomie ine bu namanien, ma gi nga vavangiets ngan e Iesu. <sup>15</sup> Ma e Iesu a nga oeng segie, “Enga arie bu mei ese nga ta vara matkalei nge nga kesenga i matan mi kulou,

eiekesen e Raban a telekiran bu aronga. Mi sana kepineits mi kulou gi ta vodon veleongtie, eie a mat minogumiets i matan e Raban.

*Ken sar nama mene e Iesu*

<sup>16</sup> “Bu Vinuor se Moses ma bu vinavataor sibu propet, gi nga vavatei ngan tuir oit sibu ra se Ioanes mi ka ni sinusuruiv. Vakaek sibu ra se Ioanes, gi vavatei ngan mi Banga Vinavatei surie ken sinavei nia vuor e Raban, ma bu mei kokouk gi terie kegi ngeisngeis nia vemusurie.

<sup>17</sup> A ngeisngeis va mi rangit ma mi kaberr guor ta kapangan eiekesen a ngeisngeis beitsak va ka puk ba tottok lili sibu mat vinavataor simi Vinuor ta kapangan.

<sup>18</sup> “Mi ka ese ta vekapot sorvekenan ken vevien nge reie ka vevien mene, a te tsana mi sinavei nia rei puer, ma mi ka ese ta reie ka vevien ken labeit tate nga vekapot sorvekenan, a te tsana buer mi sinavei nia rei puer.

*Mi ka suvuram meie e Lasaro*

<sup>19</sup> “Mi ka suvuram a nga mon. Eie a nga ko vavaso ngan man sar tsetstseik dav matmatot ma a nga ko mon simi sinavei nia pinike tuvuon ngan ken lakep leong nia varese mo ken tino simi pirpir. <sup>20</sup> Simi rumrubukien si ken vonuo, gi nga ko me sor vogosongie mi sinaortsak. Mi asan e Lasaro, ma mi kurikurien a nga kibakibak.

<sup>21</sup> Ma a nga ko lalaron va ta nga ve nganie bu sumusumu nginonginou ta nga ko korkor kovuni si ken tsur ngongou ian mi ka suvuram. Ma bu kopuen buer gi nga ko nemei nge daemdaemkie ken sar kiem.

22 “Samo, ine mi sinaortsak a nga maet ma bu angelo gi nga me sorokie teteir i bingan e Abaraam. Mi ka suvuram buer a nga maet ma gi nga puonongie. 23 I Ades ivie ine mi ka suvuram ta nga mon simi vinekikin leong, a nga dedeng kien i kur nge dengarie e Abaraam i pek beitsak. Ma e Lasaro buer a nga mon i bingan. 24 Io, a nga koup pevien, ‘Tama Abaraam, aor molous nge iou ma turan e Lasaro nia votsolopan mi louru pitsipitsiriman simi da nge me votunga ngan mi karameng, simi vunan o mon simi vinekikin leong ine simi leing!’

25 “Eiekesen e Abaraam a nga kuil nama, ‘Natung, vodonomie bu ra e ta nga tino sien. E nga suvuon bu banga kepineits, eiekesen e Lasaro a nga suvuon bu tsaka kepineits. Eiekesen nevere eie a te mon simi vavaman en ne ma evoi e te mon simi vinekikin leong. 26 Ma buer, i kotubugor ma evoi, mi moror leong a mon, terengien va egie ese gi ta mon en ne nge lalaro rakot sevoi, gi ta kap mang oit, ma ta kap oit va ka mei ta tsourarak kovuni ian en nemei ne segor.’

27 “Ma ine mi ka suvuram a nga kuil nama, ‘Eiekesen o no masitinoiv sevoi, tama. Turan e Lasaro teteir si ken vonuo e tamoung, 28 simi vunan o suvuon bu kasiung a oit mi napaririem. Turan nia ra terie mi namani venengeng segie terengien va gi ta kap mang nemei ine simi enamon ni vinekikin.’

---

16:23 Ades - mi namani Grik ma man vuevue va mi korot sibu miensei.

29 “E Abaraam a nga kuil nama, ‘Gi suvuon e Moses ma bu propet. Vodon tsupuk rivie gie. Gi ta ngas rorong segie.’

30 “Ma a nga pevien, ‘A kap, tama Abaraam, sien va ka mei kovuni simi miensei ta ra oeng segie, gi ta mang vodon vuris.’

31 “E Abaraam a nga oeng sien, ‘Sien va gi ta kap rorong se Moses ma bu propet, misasien buer ka ka va ta to muerengei simi miensei, ta kap oit nia vakokoit vurisan bu arogie.’ ”

## 17

### *Mi sinavei tsokor (Mataio 18:6,7,21,22; Marko 9:42)*

1 E Iesu a nga pevien si ken sar madar tovtov, “Bu kepineits ta vokorongie bu mei simi sinavei tsokor, ta tamtuir, eiekesen mi tsienakor leong seie ese ta vabatie gie ine. 2 Sien va ka mei ta vokorongie ka mei segie ine bu sinavoir va ta tsana mi sinavei tsokor, ta kalei beitsak va gi ta pala ka dodou leong i konokonon nge ra votsorovie i rou. 3 Io, naneie no kese simi sana va e ta tsana.

“Sien va ka kasi ta tsana mi sinavei tsokor, oeng matan. Ma sien va ta vodon vuris, vodon rivie ken sinavei tsokor. 4 Sien va ta tsana mi sinavei tsokor sevoi bu keipkepide ra mi napaririem pouts luo i aron mi ra kes, ma sien va bu keipkepide ra mi napaririem potsu luo a ra nemei nge me pevien, ‘O te vodon vuris,’ vodon rivie eie.”

5 Bu aposol gi nga pevien simi Nguts, “Be veleongtie kegei sar vodovodon tuktuk!”

<sup>6</sup> Ma mi Nguts a nga kuil nama, “Sien va kenga vodovodon tuktuk a lili malan mo ine mi pi mastat, va nga oit nia oeng ine simi ei va ta tetekie bu buon nge ra tuir i rou, ma ta ngas rorong senga.

<sup>7</sup> “Sien va ka mei kes senga a suvuon mi petspets ta ko tsatsang i tau o, naneie bu sipsip, ma sien va ta muerengei simi korot nia tsatsang, vasa, eie ta oeng si ken petspets va ta nemei nge ngou meie? <sup>8</sup> A kap. Eie ta oeng sien, ‘Rorois ngan mong nginonginou. Ma verevere kalei nge tsatsang vunie iou sien va o ta ngou nge un. I muir, e ta ba ngou nge un.’ <sup>9</sup> Vasa, eie ta vuot kalei ian simi petspets surie a nga tsana bu kepineits vemusurie mi tinuturei? <sup>10</sup> A kokouk buer senga, sien va nga ta tsana bu kepineits kokouk vemusurie mi tinuturei, nga ta pevien, ‘Kap va egei bu banga petspets. Gei tsang vemusurie mo kegei sar baitutuir.’”

*Mi sinangavur kes bu tamat mienarouk lepra*

<sup>11</sup> Sien e Iesu ta nga veis rakot i Ierusalem, a nga veis ka i kotubuon i Samaria ma i Galili.

<sup>12</sup> Ma sien tate nga visi beit simi enamon, mi sinangavur kes bu tamat mienarouk lepra gi nga veis nemei sien. Ma gi nga tuir i pek <sup>13</sup> nge koup pevien, “Iesu, Ka leong, tovie gei!”

<sup>14</sup> E Iesu a nga pare gie nge pevien, “Nga rakot nge vasanga nga sibu prist.”

Ma sien gi ta nga veis sorvekenan, bu kurikurige a te nga tsorubeit melemelen.

<sup>15</sup> Mi mei kes segie a nga pare va a te nga to si man mienarouk, a nga muerengei nge puongan

e Raban ngan mi kinokinoup leong. <sup>16</sup> A nga me sege pukupukukaek i kamen e Iesu nge vuot kalei sien. Ine mi ka, eie mi kangi Samaria.

<sup>17</sup> E Iesu a nga pevien, “O si kia va mi sinangavur kes gi te melemelen. Iva ngan mi napaririem potsu voveit? <sup>18</sup> Surie misa ine mi kibang, eie kesen mo a muerengei nia puongan e Raban?” <sup>19</sup> Ma a nga oeng sien, “Tamtuir nge veis, ke vodovodon tuktuk a te vatoa no.”

*Mi ra va e Raban ta vuor  
(Mataio 24:23-28,37-41)*

<sup>20</sup> Bu Parisaio gi nga vosuoreie e Iesu va venenges mi ra va e Raban ta vuor va ta nemei. Io, a nga kuil nama, “Mi sinavien e Raban nia vuor, eie a kap va mi kepineits nga ta oit nia dengarie. <sup>21</sup> Kap ka mei va ta oit nia pevien, ‘Pare, eie te ine!’ o, ‘Eie te nikot!’ simi vunan ken sinavei nia vuor e Raban a mon i aronga.”

<sup>22</sup> Ma a nga pevien si ken sar madar tovtov, “Mi ra ta nemei va nga ta lalaron beitsak nia mon meie e Natuon mi Ka i aron ken sar ra, eiekesen nga ta kap oit. <sup>23</sup> Mi kulou gi ta pevien senga, ‘Eie te nikot!’ o, ‘Eie te ine!’ Kian va nga ta dederivagie. <sup>24</sup> Sien va e Natuon mi Ka ta nemei, eie ta tsorubeit vasvas malan mi kutsukutsuleip ian ta kutsuleip nge rarangie bu korot kokouk simi mariu. <sup>25</sup> Eiekesen ta be muna suvuon bu vinekikin palan ma mi kuoluon ine bu ra gi ta purusie.

<sup>26</sup> “Sien e Natuon mi Ka va ta nemei, ta malan misa ta nga tsorubeit ian sibu ra se Noa. <sup>27</sup> Mi kulou gi nga mon ngan mi ngou, mi un, mi verei, ma mi vavuo bu natugie, tuir oit e Noa ta nga



rubukien si man mon. Samo mi tubuik leong a nga me sorara gie.

<sup>28</sup> “Ma sibu ra se Lot buer, mi kulou gi nga mon ngan mi ngou, un ma verikuil nge kepineits ma tsuor tau nge sunge vonuo. <sup>29</sup> Eiekesen sien e Lot ta nga sorvekenan i Sodom, mi leing meie bu vout lemlenka a nga kor kuvu simi rangit malan mi bat ma a nga tsang vatsakatie gie kokouk.

<sup>30</sup> “Ine arie ta malan simi ra va e Natuon mi Ka ta tsorubeit vasvas. <sup>31</sup> Ian simi ra, sien va ka mene ta mon i pungan mi vonuo ken sar kepineits ta mon i aron, kian va ta tsour nia poro ken sar kepineits. Malan mo sien va ka mene ta mon i tau, kian va ta muerengei. <sup>32</sup> Vodonomie ken vevien e Lot! <sup>33</sup> Eie ese ta konon nia ruit ngan ken tino, ta rivie ken tino, ma eie ese ta kap ruit ngan ken tino, eie ta suvuon ken tino. <sup>34</sup> O oeng senga, ian sikati ba mei luo guor ta mutur simi tsur kes, eiekesen e Natuon mi Ka ta kerie ka mei kes seguor ma ka mei mene ta mon. <sup>35</sup> Ba vevien luo guor ta leik leseik kokouk, eiekesen e Natuon mi Ka ta kerie ka mei kes ma ka mei mene ta mon.” <sup>36</sup> [Ba ka luo guor ta tsatsang i tau, eiekesen e Natuon mi Ka ta kerie ka mei kes ma ka mei mene ta mon.]

<sup>37</sup> Ma bu madar tovtov gi nga vosuoreie e Iesu, “Mi Nguts, ivie ine bu kepineits ta tsorubeit en?”

E Iesu a nga kuil nama, “Ivie mi piripirien ka mene mesei ta mon en, bu moduram gi ta beit kokouk en.”

## 18

*Man nama puppuo mi sinavei nia no*

<sup>1</sup> Samo e Iesu a nga oeng si ken sar madar tovtov ngan mi nama puppuo nia vasangan segie mi sinavei nia no va gi ta kap mang matpomaer sien. <sup>2</sup> “Simi taon mene mi ka ni vuor nama a nga mon. Eie a kap nga ko motovan e Raban ma buer a kap nga ko mangaran mi kulou. <sup>3</sup> Ma ine simi taon mi vevien naor tate nga mamaet labeit buer a nga mon. A nga buburikie mi nemei nge oeng sien ven ne, ‘Kulie iou si mong matakorot.’

<sup>4</sup> “A te nga potaram te ine mi ka ni vuor nama ta nga marsi kulie ine mi vevien, eiekesen i muir sien, a nga pevien seie kesen ven ne, ‘O kap ko motovan e Raban ma o kap ko mangaran mi kulou. <sup>5</sup> Eiekesen surie ine mi vevien ta munu memekitsie iou, o ta dedeng sien nge kulie. Sien va o ta kap kulie, eie ta ngas nemei seou sibu ra ma ta vamare iou!’ ”

<sup>6</sup> Ma mi Nguts a nga pevien, “Nga rongomie nge por sinavei simi sana ine mi tsaka ka ni vuor nama ta nga pevien. <sup>7</sup> Vasa, e Raban ta kap kulie ken kulou ian tate nga viel tsana gie, sien va gi ta no masitinoiv sibu rosisiat ma sibu rokati? Ma buer eie ta kap lalapus nia kulie gie? <sup>8</sup> O oeng senga, e Raban ta lalapus nge kulie gie. Eiekesen sien va e Natuon mi Ka ta nemei, vasa, eie ta oit nia vorotan ka mei ta suvu vodovodon tuktuk ine simi kaber?”

*Man nama puppuo mi Parisaio meie mi ka porpor takis*

<sup>9</sup> E Iesu a te buer nga vokokotie ine mi nama puppuo simi kulou gi ta vodon veleongtie gie kesegie nge matagout ngan bu mei mene. <sup>10</sup> “Ba ka luo guor nga kien simi Vona renger leong nia

ra no. Mi mei kes mi Parisaio, ma mi mei mene mi ka porpor takis. <sup>11</sup> Mi Parisaio a nga tuir eie kesen ma a nga no ven ne, ‘O vuot kalei, Raban, surie eou o kap malan bu ka puerpuer, bu ka tsokor, ma bu ka simi tetteririv, ma buer o kap malan ine mi ka porpor takis. <sup>12</sup> O ko vorvor ba ra luo i aron mi wik kes, ma o ko terie sevoi a kes simi sinangavur kes sibu kepineits o ta poro.’

<sup>13</sup> “Eiekesen mi ka porpor takis a nga tuir i pek, ma kap va ta nga dedeng kien simi rangit, eiekesen a nga tutuo mi bongabongan ma a nga pevien, ‘Raban, aor molous nge iou. Eou mi ka tsokor!’

<sup>14</sup> “O oeng senga, ine mi ka porpor takis, arie eie e Raban a te nga tourtelekiran va eie mi ka duis, ma kap va mi Parisaio. Egie ese gi ta veleveleongtie gie kesegie, e Raban ta vilikitie gie, ma egie ese gi ta vilivilikitie gie kesegie, e Raban ta veleongtie gie.”

*E Iesu a nga vatamase bu natu madar  
(Mataio 19:13-15; Marko 10:13-16)*

<sup>15</sup> Mi kulou gi nga kir nemei ngan buer bu natunatu madar se Iesu terengien va ta mang nga soburo nge vatamase gie. Eiekesen ken sar madar tovtov gi nga pare ine ma gi nga patsarie gie. <sup>16</sup> Eiekesen e Iesu a nga kukuo gie bu natu madar nemei seie nge pevien, “Nga ta ngas sunuir terie bu natu madar nemei seou, ma kian va nga ta vangenge gie, simi vunan mi vavatamaes kovuni si ken mangmagoso Nguts e Raban a sogove gie bu suada mei malan ine. <sup>17</sup> O oeng tuktuk senga, eie ese ta kap lalaron va e Raban ta vuortie ken tino malan ine mi natu

madar, eie ta kap oit rovoriu nia rubukien si ken mangmagoso Nguts e Raban.”

*Mi muomuo suvuram*  
(*Mataio 19:16-30; Marko 10:17-31*)

<sup>18</sup> Mi muomuo ni vuor a nga vosuoreie e Iesu, “Banga vavvasengei, misa o ta ngas tsana nia suvuon mi tino rovoriu?”

<sup>19</sup> E Iesu a nga oeng sien, “Surie misa e ta vuotongie iou va mi banga vavvasengei? Kap ka mei a kalei eiekesen e Raban kesen mo. <sup>20</sup> E telekiran bu vuna vinuor ta pevien ne, ‘Kian va e ta tsana mi sinavei nia rei puer. Kian va e ta kenvamate ka mei. Kian va e ta puer. Kian va e ta vokokotie ka nama binit i matan mi vinuor. Ma e ta ngas mangaran e tama meie e kina.’ ”

<sup>21</sup> Ma ine mi ka a nga kuil nama, “Tsuok vakaek te, o ta ngas nga madar vour, o nga vemusurie ine bu vinuor.”

<sup>22</sup> Sien e Iesu ta nga rongomie ine, a nga pevien, “Mi kepineits kes e kap ngas tsana. E ta ngas verikuil ngan ke sar sinsuv kokouk nge lakep nge terie sibu sinaortsak, io, e ta ba so suvuon mi banga mos die i kur simi rangit. I muir, e ta nemei nge vemusurie iou.”

<sup>23</sup> Eiekesen ine mi muomuo, sien ta nga rongomie ine, a nga aor tsak, simi vunan eie a nga suvuram beitsak. <sup>24</sup> E Iesu a nga pare ken aor tsak ine mi muomuo, ma a nga pevien, “Egie ese gi ta suvuram, a ngeisngeis segie nia rubukien si ken mangmagoso Nguts e Raban! <sup>25</sup> A ngeisngeis beitsak simi ka suvuram va ta rubukien si ken

mangmagoso Nguts e Raban, rio mi kamel ta bilok ka i aron mi mat simi pide re.”

<sup>26</sup> Mi kulou gi ta nga rongomie e Iesu, gi nga virei, “Sien va ta malan, ma ese mo ta ba oit nia suvuon mi vavato?”

<sup>27</sup> E Iesu a nga kuil nama, “Mi sana ta mavev simi kulou, a kap mavev se Raban.”

<sup>28</sup> E Petro a nga pevien, “Pare! Gei te sorvekenan kegei sar sinsuv ma gei vemusurie no!”

<sup>29</sup> E Iesu a nga pevien segie, “O oeng tuktuk senga, eie ese ta sorvekenan ken vonuo o, ken vevien o, bu kasien o, e taman meie e kinan o, bu natuon surie ken lalaron nia mon i pakien ken vinuor e Raban, <sup>30</sup> eie ta so suvuon mi voirvoir leong beitsak ine sibu ra, ma ta suvuon mi tino rovoriu ian sibu ra va ta nemei.”

*E Iesu a te buer nga peterie ken miensei  
(Mataio 20:17-19; Marko 10:32-34)*

<sup>31</sup> E Iesu a nga kir kakuon terie i gege mi sinangavur kes ma luo ken sar madar tovtov nge oeng segie, “Nga rorong! Nevere giet ta rakot i Ierusalem. Ian en, bu kepineits kokouk bu propet gi ta nga vataro surie e Natuon mi Ka, ta so tsorubeit tuktuk. <sup>32</sup> Ma gi ta terie i napariman bu Kibang. Ma gi ta so vavangiets ngan, ma gi ta so vamangarie nge kientsuo. <sup>33</sup> Ma gi ta so beilbeiltsie nge kenvamate, eiekesen simi ra ta tourngan ta to muerengei simi miensei.”

<sup>34</sup> Eiekesen bu madar tovtov gi kap nga katsep ine sibu namanien. Man vevue ine mi nama a nga mumuningei segie, ma gi kap nga katsep simi sana e Iesu ta nga vokokotie.

*E Iesu a nga vatoa mi kael*  
(*Mataio 20:29-34; Marko 10:46-52*)

<sup>35</sup> Sien e Iesu tate nga nemei vatavatat i Ieriko, mi kael a nga mogos i gege sar ma a nga vor ve nono kepineits. <sup>36</sup> Sien ta nga rongomie mi bineit gi ta nga me veis rov riu, a nga virei, “Misa ine?” <sup>37</sup> Io, gi nga pangan sien, “E Iesu kovuni i Nasaret die a rov riu.”

<sup>38</sup> Ma a nga koup pevien, “Iesu, Natuon e Davit, tovie iou!”

<sup>39</sup> Mi kulou gi ta nga veis muo, gi nga patsarie nge oeng sien va ta nga bong. Eiekesen a nga koupkoup leong beitsak, “Natuon e Davit, tovie iou!”

<sup>40</sup> Io, e Iesu a nga so tuir, ma a nga tuturei surie ine mi kael va gi ta nga kir nemei ngan seie. Sien tate nga nemei vatavatat se Iesu, e Iesu a nga vosuoreie. <sup>41</sup> “Misa e lalaron va o ta tsana sevoi?”

Mi kael a nga kuil nama, “Mi Nguts, o lalaro dedeng te buer.”

<sup>42</sup> Ma e Iesu a nga oeng sien, “Vakakan nge dedeng! Ke vodovodon tuktuk a te vatoa no!”

<sup>43</sup> Ian ngas te mi kael a nga dedeng te buer. Ma a nga vemusurie e Iesu nge puongan e Raban. Sien mi bineit gi ta nga pare ine, egie kokouk gi nga puongan e Raban.

## 19

*E Iesu ma e Sakaio*

<sup>1</sup> E Iesu a nga beit i Ieriko ma a te nga visi rov riu. <sup>2</sup> Ian en mi ka a nga mon mi asan e Sakaio. Eie mi muomuo simi kulou porpor takis ma a nga suvuram. <sup>3</sup> A nga lalaron va ta nga pare e

Iesu, eiekesen a kap nga oit, simi vunan a nga poitpoit ma mi bineit buer a nga beitsak. <sup>4</sup> Io, a nga soer muo nge ra vaen simi ei mi Sikamo nia pare, simi vunan e Iesu a nga visi rov riu ka ian en.

<sup>5</sup> Sien e Iesu ta nga me beit ian simi korot, a nga dedeng kien i kur ma a nga oeng sien, “Sakaio, tsour lalapus. Nevere, o ta ngas mon si ke vonuo.” <sup>6</sup> Io, ian ngas te a nga tsour ma a nga ra marangatan ngan mi nires.

<sup>7</sup> Samo mi kulou kokouk gi nga pare ine ma gi nga vakaek nge ngungu lili, “A te ra mon vasier si ken vonuo mi ka tsokor.”

<sup>8</sup> I muir sien, e Sakaio a nga tamtuir nge pevien simi Nguts, “Pare, mi Nguts! Ine o tate terie mi kapien si kong sar sinsuv sibu sinaortsak, ma sien va o te nga bitie ka mei ngan ken kavo lakep, o ta kuil muerngan ta vovoveit rio mi sana o ta nga poro sien.”

<sup>9</sup> E Iesu a nga pevien, “Nevere mi vavato a te beit ine simi vonuo, simi vunan eie buer e natuon e Abaraam. <sup>10</sup> E Natuon mi Ka a nga nemei nia me nesie nge vatoa ese ta nga bebeir.”

*Man nama puppuo mi gold lakep  
(Mataio 25:14-30)*

<sup>11</sup> Sien mi kulou gi ta ngas nga vor ve rorrong sibu nama, e Iesu a nga vakaek nge vokokotie segie mi nama puppuo, simi vunan a te nga vatvatta i Ierusalem ma mi kulou gi si nga vodon va mi ra e Raban ta vuor va tate nga so beit ian ngas te. <sup>12</sup> Io, a nga pevien, “Mi ka asna a nga rakot simi enamon i pek va ta nga tsorubeit mi kovakova ka leong ma i muir va ta ba nga

ra muerengei. <sup>13</sup> A nga kukuo mi sinangavur kes ken sar petspets ma a nga terie segie mi sinangavur kes bu gold lakep nge pevien, ‘Nga tsatsang ngan ine bu lakep, tuir oit va o ta ra muerengei.’

<sup>14</sup> “Eiekesen mi kuoluon ian mi enamon gi nga aor putu veie ma gi nga turan bu mei vemusurie nia ra pevien, ‘Gei kap lalaron va ine mi ka ta tsorubeit magei kovakova ka leong.’

<sup>15</sup> “Io, a nga tsorubeit mi kovakova ka leong, ma i muir, a nga muerengei nemei si ken enamon. Samo a nga tuturei surie ian bu petspets ta nga teir gold lakep segie va ta nga me telekiran a voveis lakep gi te buer nga vabatie ngan ian bu lakep ta nga terie segie.

<sup>16</sup> “Mi petspets vourvour a nga nemei ma a nga pevien, ‘Ka leong, o te nga vabatie mi sinangavur kes bu lakep mene te buer i popon ke sar lakep.’

<sup>17</sup> “Mi muomuoa a nga pevien, ‘Mi banga tsientsang, kong banga petspets! E ta so kovan bu taon mi sinangavur kes, simi vunan e te nga tuktuk nia tsatsang kalei simi puk tsientsang lili.’

<sup>18</sup> “Mi petspets a luongan a nga nemei ma a nga pevien, ‘Ka leong, o te nga vabatie mi napaririem ba lakep mene te buer i popon ke sar lakep.’

<sup>19</sup> “Mi muomuoa a nga pevien, ‘E ta kovan bu taon mi napaririem.’

<sup>20</sup> “Samo mi petspets mene a nga nemei ma a nga pevien, ‘Ka leong, ine arie ke lakep, o nga muningan i aron mi poko lavlav. <sup>21</sup> O nga motova no, simi vunan evoi mi ka kov ngeisngeis. E ko por tsana misa e ta kap nga teir toungan, ma e



ko poro bu nginginginou i tau ian e ta kap nga tsuorkie.’

<sup>22</sup> “Mi muomuo a nga pevien, ‘O ta vuortie no ngan ke sar nama kese. Evoi mi tsaka petspets! E telekiran va eou mi ka kov ngeisngeis, ma e telekiran va o ko por tsana misa o ta kap nga teir toungan, ma o ko poro bu nginginginou i tau ian o ta kap nga tsuorkie. <sup>23</sup> Surie misa e ta kap nga terie kong lakep simi vona teteir lakep, va gi ta nga tsatsang ngan, terengien, sien va o ta muerengei, o ta mang me poro kavo lakep mene i popon kong sar lakep.’

<sup>24</sup> “Samo a nga oeng segie ian gi ta nga tuir i babaren, ‘Nga por tsana sien ken sar lakep nge terie simi mei ian ta nga vabatie mi sinangavur kes bu lakep.’

<sup>25</sup> “Eiekesen gi nga pevien, ‘Ka leong! Eie a te suvuon mi sinangavur kes bu lakep!’

<sup>26</sup> “A nga kuil nama, ‘O oeng senga, segie ese gi ta suvuon, e Raban ta buer teteir i popon, eiekesen segie ese gi ta kap suvuon, misasien va ka puk lili gi ta suvuon, e Raban ta por tsana segie. <sup>27</sup> Eiekesen surie mong sar matakorot, ese gi ta kap nga lalaron va o ta nga tsorubeit magi kovakova ka leong, nga kir nemei nge gie nge kenvamate gie ine i matoung.’ ”

*E Iesu a nga rubukien i Ierusalem malan mi kovakova ka leong*

*(Mataio 21:1-11; Marko 11:1-11; Ioanes 12:12-19)*

<sup>28</sup> I murien e Iesu tate nga vokokotie vaton ine bu nama, a nga veis muo nge gie rakot i

Ierusalem. <sup>29</sup> Sien gi tate nga beit vatavatat i Betpage ma i Betani, simi pout i Oliv, a nga turan ken ba madar tovtov luo, ma a nga oeng seguor, <sup>30</sup> “Ngado ta rakot simi enamon nikot, ma sien va ngado tate so beit, ngado ta so vorotan mi dongki vour gi pal voturie ma kap ngas ka mei a nga kesie. Ngado ta so ruobatie nge kir nemei ngan. <sup>31</sup> Sien va ka mei ta vosuoreie ngado, ‘Surie misa ngado ta ruobatie?’ Ngado ta oeng sien, ‘Mi Nguts a pinat surie.’ ”

<sup>32</sup> Io, guor nga veis ma guor nga so vorotan bu kepineits a nga malan e Iesu tate nga vokokotie seguor. <sup>33</sup> Sien guor tate nga ruobatie ian mi dongki, ba taman ian mi dongki gituo nga vereie guor, “Surie misa ngado ta ruobatie ine mi dongki?”

<sup>34</sup> Guor nga kuil nama, “Mi Nguts a pinat surie.”

<sup>35</sup> Io, guor nga kir nemei ngan se Iesu, ma guor nga terie maguor sar tsetstseik i popon mi dongki nge kulie e Iesu va ta nga mogos i popon. <sup>36</sup> Sien tate nga mogos i popon mi dongki nge vor ve veisveis, mi kulou gi nga poro magi sar tsetstseik nge peperan i sar.

<sup>37</sup> Ma sien tate nga beit simi korot ivie mi rosar kovuni simi pout i Oliv tate me tsotsour peuk en, bu madar tovtov kokouk gi nga vakaek nge puongan e Raban ngan bu inagie i kur meie ngan mi nires leong surie bu kepineits ni vovokudier kokouk gi tate nga pare.

38 “E Raban ta vatamase mi kovakova ka leong ese ta nemei ngan mi asan mi Nguts; Mi molu simi rangit ma mi matvinavaso rakot se Raban die i kur beitsak simi rangit!”

39 Bu Parisaio mene i aron mi bineit gi nga oeng se Iesu, “Vavvasengei, nasaran ke sar madar tovtov!”

40 E Iesu a nga kuil nama, “O oeng senga, sien va gi ta bong, ine bu vunavout gi ta koupkoup.”

41 Sien e Iesu tate nga beit vatavatat i Ierusalem nge pare, a nga tengisie. 42 Ma a nga pevien, “Sien va e nga deng kilala misa ta oit nia vabatie mi ni vedeng nevere, va e Raban a kap nga muningan sevoi. 43 Mi ra ta beit va ke sar matakorot gi ta tuturol viririsie no ma gi ta sikei vatavatat sevoi siba bienengeiv kokouk. 44 Gi ta vatsarerie vuruva no meie mi kulou kokouk i aron ke oiroir, ma gi ta kap oit nia deng rivie ka vunavout va ta mutur i popon ka turan vunavout, simi vunan e kap nga deng kielala mi keipkevide ra e Raban ta nga me iro no sien.”

*E Iesu a nga vara melemelen ngan mi Vona renger leong*

*(Mataio 21:12-17; Marko 11:15-19; Ioanes 2:13-22)*

45 Io, e Iesu a nga rubukien i mararan mi Vona renger leong ma a nga vakaek nge kareir vorotsoruo gie ese gi ta nga verikuil nge lakep ngan kegi sar kepineits. 46 Ma a nga oeng segie, “Mi Pakpak Leong a pevien, ‘Kong vonuo eie mi

vonuo nia rengeir', eiekesen nga si me tsana va 'magi rie kokkoiv bu ka puerpuer.' ”

<sup>47</sup> Ma sibu ra kokouk a nga vavasengei simi vona rengeir. Eiekesen bu prist leong, bu vavasengei sibu vinuor se Moses ma bu muomuo simi kulou, gi nga konon va gi ta nga kenvamate. <sup>48</sup> Eiekesen gi kap nga oit nia vorotan ka rosar nia keda, simi vunan mi kulou kokouk gi nga lalaron beitsak nia rongomie ken sar nama.

## 20

*Gi nga virei surie mi duis e Iesu ta nga suvuon (Mataio 21:23-27; Marko 11:27-33)*

<sup>1</sup> Simi ra mene sien e Iesu ta nga vavasengei simi kulou i aron mi Vona rengeir leong nge vavatei ngan mi Banga Vinavatei, bu prist leong ma bu vavasengei sibu vinuor se Moses, kokouk meie bu muomuo, gi nga nemei sien. <sup>2</sup> Ma gi nga pevien, “Pengan segei, ngan mi sana duis e tsana ine bu kepineits? Ma ese a teir vunie nge no ine mi duis?”

<sup>3</sup> E Iesu a nga kuil nama, “O ta vereie nga ngan buer mi vinirei. Nga pengan seu. <sup>4</sup> Mi sinusuruiv se Ioanes a nga kovuni i kur simi rangit o, simi ka?”

<sup>5</sup> Gi nga vevuran i kotubugie ma gi nga pevien, “Sien va giet ta pevien, ‘A kovuni i kur simi rangit,’ eie ta virei, ‘Surie misa nga ta kap nga vodovodon tuktuk sien?’ <sup>6</sup> Ma sien va giet ta pevien, ‘A kovuni simi kulou,’ mi kulou kokouk

gi ta mekiro giet nge vout, surie gi telekiran va e loanes eie mi propet.”

<sup>7</sup> Io, gi nga kuil nama, “Gei kap telekiran ivie a nga kuvu en.”

<sup>8</sup> E Iesu a nga pevien, “Eou buer o ta kap pangan senga ngan mi sana duis o tsana ine bu kepineits.”

*Man nama puppuo bu tsaka kulou tsuotstsuor (Mataio 21:33-46; Marko 12:1-12)*

<sup>9</sup> Io, e Iesu a nga vokokotie simi kulou ine mi nama puppuo, “Mi ka a nga tsuorkie mi tau vain. A nga oeng terie simi kulou tsuotstsuor ma a nga veis rakot i pek nge ra mon potaram te.

<sup>10</sup> Simi ra mi tau tate nga komois, a nga turan mi petspets rakot ian simi kulou tsuotstsuor va gi ta mang nga teir vunie ngan kavo vuovuo ian simi tau vain. Eiekesen mi kulou tsuotstsuor gi nga tsatsakie nge ture muerngan riem kapasen.

<sup>11</sup> Ma a nga turan mi petspets mene eiekesen gi nga ra tsatsakie te buer nge vamangarie nge ture muer ngan riem kapasen. <sup>12</sup> Ma a nga turan mi petspets a tourngan, ma gi nga tsetseik vatsakatie nge tomeke vorotsoruo simi tau.

<sup>13</sup> “Io, e taman mi tau vain a nga pevien, ‘Misa o tate tsana? O ta turan e natung tamat, mi ateung. Tavakier gi ta mang so mangaran.’

<sup>14</sup> “Eiekesen sien mi kulou tsuotstsuor gi ta nga dengarie e natuon, gi nga vakvakokoit surie mi sana gi ta nga lalaro tsana sien. ‘Ine arie e natuon ese ta so suvuon bu sinsuv se taman. Giet ta kenvamate, ma bu kepineits ian va ta so suvuon segiet mang.’ <sup>15</sup> Io, gi nga raok

tomeke vorotsoruo i muirmuir simi tau vain nge kenvamate.

“Misa nieng e taman mi tau vain ta tsana segie?

<sup>16</sup> Eie ta nemei ma ta me kenvamate ine mi kulou ma ta terie mi tau si kavo mei mene.” Sien mi kulou gi ta nga rongomie ine, gi nga pevien, “Kian va ine ta tsorubeit!”

<sup>17</sup> E Iesu a nga dedeng duis rakot segie ma a nga virei, “Misa man vevue ine simi Pakpak Leong ian gi ta nga vataro ven ne?

‘Mi vout mi kulou tsangtsang vonuo gi ta nga purusie,  
a me tsorubeit mi vout mogos.’

<sup>18</sup> Eie ese ta kor i popon ian mi vout ta katoka-toim vuolili, eiekese eie ese ian mi vout va ta kor i popon, ta kaviekaviets.”

<sup>19</sup> Bu vavvasengei sibu vinuor ma bu prist leong gi nga nesie ka rosar nia rakopie e Iesu ian ngas te, simi vunan gi nga telekiran va a nga vokokotie ine mi nama puppuo surie gie. Eiekese gi nga motovan mi kulou.

*Mi voirvoir takis rakot se Kaesar  
(Mataio 22:15-22; Marko 12:13-17)*

<sup>20</sup> Io, gi nga tura gituo ba ka ese va gituo ta nga mala ka tuvuo mo nia dedeng puer ngan e Iesu. Gi nga vodon nia ra ruom tsang nama sien terengien va gi ta mang nga terie i riman ken ngeisngeis ma duis mi gavana. <sup>21</sup> Io, ian bu ka gi nga vereie, “Vavvasengei, gei telekiran va e vokokotie nge vavasengei ngan ian ta duis. E

kap ko vemusurie mi tinatakien ka mei mene eiekesen e vavasengei ngan mi saran e Raban ngan mi tuktuk. <sup>22</sup> A duis segei va gei ta voir takis rakot se Kaesar o, kap?”

<sup>23</sup> E Iesu a nga kielala ine kegi vinirei binit ma a nga oeng segie. <sup>24</sup> “Nga vasangan seou ka silva lakep sibu Roma. Mi patsapatsan ma mi asan ese a mon sien ine?”

<sup>25</sup> Gi nga kuil nama, “E Kaesar.”

Ma a nga oeng segie, “Io, terie rakot se Kaesar ian se Kaesar, ma terie rakot se Raban ian se Raban.”

<sup>26</sup> Io gi kap nga oit nia ruom tsang nama sien i matan mi lobaram. Ma gi nga kudier si ken nama kuilkuil, ma gi nga mogos bong.

*Mi tino mumuerengei ma mi rei*

*(Mataio 22:23-33; Marko 12:18-27)*

<sup>27</sup> Bu meinmenien bu Sadukaio, ese gi ta nga ko pevien va a kap ka tino mumuerengei, gi nga nemei se Iesu ngan mi vinirei. <sup>28</sup> Gi nga pevien, “Vavvasengei. E Moses a nga vavataor terie segei malan ne, ‘Sien va ka ka ta maet sorvekenan ken vevien ma a kap ka natuon, ka kasién tuir muir ta ngas reie ine mi vevien nge suvu nout ken e kasién.’ <sup>29</sup> Io, mi napaririem potsu luo bu baser kasién gi nga mon. Mi muariem a nga reie mi vevien nge mesei ma a kap ka natuon. <sup>30</sup> Mi vemusurie a nga reie ine mi vevien, <sup>31</sup> a, mi mei ta tour ngan buer a nga reie, ma simi rosar kes mo ine mi napaririem potsu luo egie kokouk gi nga mesei, ma gi kap nga suvu nout. <sup>32</sup> I muir sien, ine mi vevien buer a nga mesei. <sup>33</sup> Ma ine, simi tino mumuerengei ese te ken vevien segie,

sien mi napaririem potsu luo kokouk gi nga reie ine mi zevien?”

<sup>34</sup> E Iesu a nga kuil nama, “Mi kuoluon ine bu ra, gi rei ma gi vavuo gie. <sup>35</sup> Eiekesen egie ese e Raban ta zevien va gi kalei oit nian mi mangmagoso enaenamom vour ian va ta nemei ma ine simi tino mumuerengei, gi ta kap so rei o, gi ta kap so vavuo gie, <sup>36</sup> ma gi ta kap ba buer so mesei, surie gi tate so tsorubeit malan bu angelo. Egie bu natuon e Raban, surie gi nga to muerengei simi miensei. <sup>37</sup> Ma e Moses buer a nga vara tuktuk ngan va bu mei mesei gi ta to muerengei. I aron mi pinopinouts simi ei ta nga ngang, a nga vuotongie mi Nguts va eie ‘man Raban e Abaraam, a, man Raban e Isak, ma man Raban e Iakop.’ <sup>38</sup> Kap va eie magi Raban bu mei maet, eiekesen magi Raban bu mei gi ta tino, simi vunan si ken baidendeng e Raban, egie kokouk gi tino.”

<sup>39</sup> Bu meinmenien bu vavvasengei sibu vinuor gi nga zevien, “Mi banga nama kuilkuil, Vavvasengei!” <sup>40</sup> Ma kap ka mei a ba nga vanvando vereie ngan ka vinirei te buer.

*Mi vinirei surie mi Messia  
(Mataio 22:41-46; Marko 12:35-37)*

<sup>41</sup> Io, e Iesu a nga oeng segie, “Surie misa gi ta zevien va mi Messia eie e Natuon e Davit? <sup>42</sup> E Davit kesen a nga zevien ne sibu Pak.

‘Mi Nguts a nga zevien si mong Nguts,  
“Mogos si kong riem suv,



<sup>43</sup> tuir oit va o ta tsana ma sar matakorot  
va ken baipoppop ba kame.” ’

<sup>44</sup> E Davit a nga vuotongie mi Messia va ‘mi Nguts.’ Vasa ta oit ven va e Karisito e natuon te buer?”

*E Iesu a nga oeng veie bu vavvasengei sibu  
vinuor se Moses*

*(Mataio 23:1-36; Marko 12:38-40)*

<sup>45</sup> Ma sien mi lobaram kokouk gi ta nga vor ve rorong, e Iesu a nga oeng si ken sar madar tovtov. <sup>46</sup> “Nga nenei kalei sibu vavvasengei sibu vinuor se Moses. Gi ko lalaro vakam nge veis tateie magi sar tsetstseik kuar matkalei. Ma gi ko lalaron beitsak va gi ta mangara gie sibu korot nia verikuil nge kepineits. Ma gi ko lalaron kegi mogomogos bu muomuo si kegi sar vona renger ma kegi mogomogos mi kulou asna sibu nginou. <sup>47</sup> Gi ko bit tsang kepineits sibu vevien naor gi tate nga mamaet labeit. Ma gi ko vuotongie bu no kuar nia vakam. Bu sua mei malan ine, gi ta so suvuon mi vinatoreis leong beitsak.”

## 21

*Ken tienebeir mi vevien sinaortsak  
(Marko 12:41-44)*

<sup>1</sup> E Iesu a nga dedeng veriris ma a nga dengarie mi kulou suvuram gi ta nga terie kegi sar tienebeir i aron mi korot teteir lakep simi Vona renger leong. <sup>2</sup> A nga pare buer mi vevien sinaortsak tate nga mamaet labeit ta nga terie ken ba natunatu lakep luo i aron mi korot teteir

lakep. <sup>3</sup> Ma a nga pevien, “O oeng tuktuk senga. Ine mi vevien sinaortsak a terie ken tienebeir ian ta leong rio bu mei mene. <sup>4</sup> Ine mi kulou suvuram kokouk gi terie mo mi mememoruon kegi sar sinsuv, eiekesen ine mi vevien si ken mienagos ni sinaortsak, a terie vuruvan te ken sar sinsuv kokouk ian ta oit nia tino ngan.”

*Bu totourlekier sibu ra vekvekitip  
(Mataio 24:1,2; Marko 13:1,2)*

<sup>5</sup> Bu madar tovtov mene gi nga vakokoit surie vasa mi kulou gi nga ko vosonie venengan mi Vona rengeir leong meie ngan bu banga vout matmatot ma bu tienebeir gi ta nga ko terie rakot se Raban. Eiekesen e Iesu a nga pevien, <sup>6</sup> “Egie kokouk ine bu vout nga ta pare gie, sien va mi ra ta beit, kap ka vout kes ta so muturungie ka turan vout. Egie kokouk gi ta vatsarerie vuturungie gie i keim.”

<sup>7</sup> Gi nga vosuoreie, “Vavvasengei, venenges ine bu kepineits gi ta tsorubeit? Ma mi sana ta muna tsorubeit nia vasangan va mi ra a te nemei vatavatat?”

<sup>8</sup> E Iesu a nga pevien, “Nga nenei kalei. Gi ta masi me bitie nga. Mi kulou palan gi ta nemei ngan mi asoung nge vakokoit ven ne, ‘Arie eou te ine,’ ma ‘Mi ra a te vatavatat.’ Eiekesen kian va nga ta vemusurie gie.” <sup>9</sup> Sien va nga ta rongomie bu vinevineken ma bu tseng, kian va nga ta motou. Ian bu kepineits gi ta ngas muna beit, eiekesen mi rangi kinitip ta kap ngas beit lalapus.

<sup>10</sup> Ma a nga pevien segie, “Bu vuna enamon mene gi ta matakoroit meie bu vuna enamon mene, ma bu mangmagoso nguts gi ta matakoroit

meie bu mangmagoso nguts mene. <sup>11</sup> Ma bu oen leong ta beit simi kaber, ma si kavo korot mene mi se leong ta tsorubeit ma mi mienarouk buer ta vevaka. Ma bu kepineits nia vamatuo nga ma kavo suasuada totourlekier, gi ta beit kuvu simi rangit.

<sup>12</sup> “I muan va ine bu kepineits gi ta beit, gi ta rakopie nga nge vikikinie nga ma gi ta vuortie nga i aron bu vona renger sibu Iuda ma gi ta terie nga sibu vona vinatoreis ma gi ta por terie nga i matan bu kovakova ka leong ma bu kovakova ka simi gavaman. Io, gi ta tsana ine bu kepineits simi vunan nga vodovodon tuktuk simi asoung. <sup>13</sup> Ma ine ta tsitsi vara nga nia vavatei katsep ngan mi Banga Vinavatei. <sup>14</sup> Io, nga ta ngas tsana kenga sar vienviendon va nga ta kap muna rorois ngan ka nama nia tuir kitipa nga, <sup>15</sup> simi vunan o ta terie bu nama ma mi banga vienviendon senga ian va manga sar matakorot gi ta kap oit nia rube nge suereren bu namaninga. <sup>16</sup> Misasien bu kinanga, o, bu tamanga, o, bu kasinga, o, bu patsanga, o, bu palapalanga, gi ta roev nianga. Ma kavo mei senga, gi ta terie gie simi miensei. <sup>17</sup> Egie kokouk gi ta karto nga surie mi asoung. <sup>18</sup> Eiekesen kap ka ni vurvur kes sibu kovanga ta kapangan. <sup>19</sup> Nga tuir ngeisngeis ma nga ta mang suvuon kenga tino.

*E Iesu a nga peterie va gi ta nga vatsarerie i  
Jerusalem  
(Mataio 24:15-21; Marko 13:14-19)*

<sup>20</sup> “Sien va nga tate pare mi kulou ni minakiur gi ta viririsie i Ierusalem, nga ta telekiran va mi ra nia vatsarerie a te vatavatat. <sup>21</sup> Io, egie gi ta mon i Iudea gi ta ngas vi ra kien sibu pout, ma egie gi ta mon sibu taon gi ta ngas vi rovotsour, ma egie gi ta mon sibu tau gi ta kap rubukien simi taon, <sup>22</sup> simi vunan, ian bu ra nia vavatoreis, arie bu ra bu kepineits kokouk gi ta nga vataro simi Pakpak Leong ta tsorubeit tuktuk sien. <sup>23</sup> Lavei! Mi masitinoiv leong segie mi langei gi ta tian ma mi langei vusus ian simi keipkepeide ra, simi vunan mi putu leong beitsak ta betingie mi kabere ma ken aor rarap e Raban ta kor i popon ine mi kulou. <sup>24</sup> Gi ta kenvamate gie nge sele, ma gi ta kir terie gie va gi ta tsatsang vinatoreis sibu vuna enamon kokouk. Ma bu Kibang gi ta popoporie i Ierusalem oit si kegi sar ra ta vofu.

*Ken minuer e Natuon mi Ka  
(Mataio 24:29-31; Marko 13:24-27)*

<sup>25</sup> “Kavo totourlekier ta tsorubeit simi mata-nias, simi vura ma sibu kaemkaem. Ma simi kabere, bu vuna enamon kokouk gi ta aor tsak nge motovan mi tienengen bu naov ma mi tinatakien mi barateis. <sup>26</sup> Mi kulou gi ta motou beitsak nge mesei oum surie bu sana va ta ra nemei ine simi mangmagoso enaenamon, surie man sar ngeisngeis mi mariu gi ta moruor. <sup>27</sup> Samo gi ta pare e Natuon mi Ka va ta nemei i popon mi balbal meie mi ngeisngeis ma mi banga matvinavaso. <sup>28</sup> Sien va ine bu kepineits gi tate tsorubeit, nga ta tsuok tamtuir nge tuir pidipidin,

simi vunan mi ra va e Raban ta vatoa nga sien, a te vatavatat.”

*Man vinasengei mi fik  
(Mataio 24:32-35; Marko 13:28-31)*

<sup>29</sup> Ma e Iesu a nga vokokotie segie mi nama puppuo, “Nga pare, mi fik ma bu ei kokouk.

<sup>30</sup> Sien va nga ta pare bu ei va gi ta bira, nga telekiran va man vura mi parpar a te vatavatat.

<sup>31</sup> Io, sien va nga ta pare ine bu kepineits gi tate vor ve tsotsorubeit, nga ta telekiran va mi ra e Raban ta vuor a te vatavatat.

<sup>32</sup> “O oeng tuktuk senga, mi kuoluon ine bu ra gi ta kap voto ngas tuir oit ine bu kepineits kokouk ta tsorubeit. <sup>33</sup> Mi rangit ma mi kabert so voto eiekesen kong sar nama ta kap so voto.

<sup>34</sup> “Nga nenei kalei, terengien va mi sinavei nia varese nga kesenga, ma mi da nia un nge be, ma mi vodovodon palan surie ine mi tino, ta kap vuputungie bu aronga. Ma ian mi ra ta masi beit lalapus nge vokudira nga malan mi riok ta mutur rorois. <sup>35</sup> Ian mi ra ta beit simi kulou kokouk gi ta tino i popon ine mi kabert kokouk. <sup>36</sup> Nga nenei kalei nge no sibu ra kokouk surie nga ta mang suvu ngeisngeis nia evisie ian bu putu kokouk va gi ta so tsorubeit, ma nga ta mang so oit nia tuir i matan e Natuon mi Ka.”

<sup>37</sup> Sibu ra, e Iesu a nga ko vavasengei i aron mi Vona renger leong, ma sibu roreivreiv a nga ko rovotsour nge kien simi pout i Oliv nge ra mon en sibu rokati. <sup>38</sup> Ma mi kulou kokouk gi nga ko pan tsourvovo nge rakot sien simi Vona renger leong nia ra rorong.

## 22

*E Iudas a nga sunuir nia roev terie e Iesu  
(Mataio 26:1-5; Marko 14:1,2; Ioanes 11:45-53)*

<sup>1</sup> Io, mi Nginu Pasova ma nian mi Tsoik kap ka iis sien, a te nga vatavatat. <sup>2</sup> Ma bu prist leong ma bu vavvasengei sibu vinuor se Moses gi nga vor ve nesienesie ka rosar nia kenvamate e Iesu, simi vunan gi nga motovan mi kulou. <sup>3</sup> Samo e Satan a nga tsegerie e Iudas, mi asan mene e Iskariot, eie mi meinmenien mi sinangavur kes ma luobu madar tovtov. <sup>4</sup> E Iudas a nga rakot sibu prist leong ma sibu muomuo simi kulou nennei simi Vona rengeir leong ma a nga ra vakvakokoit meie gie vasa va ta nga roev terie venengan e Iesu segie. <sup>5</sup> Gi nga res nge sunuir nia teir lakep sien. <sup>6</sup> Io, e Iudas a nga aor kes meie gie ma a nga vakaek nge dedeng ngan ka kientsep va ta nga roev terie e Iesu segie sien va ta nga kapkap.

*E Iesu a nga nganie mi Nginu Pasova  
(Mataio 26:17-25; Marko 14:12-21; Ioanes 13:21-30)*

<sup>7</sup> Samo mi ra nian mi nginou simi Tsoik kap ka iis sien, a nga beit ian va gi ta keda sien ka natu sipsip va mi tienebeir ni varam simi Nginu Pasova. <sup>8</sup> Io, e Iesu a nga oeng se Petro ma e Ioanes, “Ngado veis nge ra rorois ngan magiet Nginu Pasova va giet ta mang so nganie.”

<sup>9</sup> Guor nga vosuoreie, “Ivie e lalaron va gor ta ra rorois ngan en ine mi nginou?”

<sup>10</sup> A nga kuil nama, “Ngado rorong! Sien va ngado ta so beit simi taon, ngado ta so vesuei meie mi ka ta sorokie ken utut mi da a mon

sien. Ngado ta vemusurie rakot simi vonuo va ta rubukien en. <sup>11</sup> Ma ngado ta vosuoreie e taman mi vonuo ven ne, ‘Mi vavvasengei a virei; Iva ngan mi roruom ken bu vasier va o ta nganie en mi Nginu Pasova meie kong sar madar tovtov?’ <sup>12</sup> Eie ta vasangan sengado mi roruom leong i kur, bu mogomogos ma mi tsur ngongou a mon en. Ngado ta tsang rorois ngan mi nginonginou ian en.”

<sup>13</sup> Io, guor nga veis nge vorotan bu kepineits malan mo e Iesu ta nga vokokotie seguor. Ma guor nga tsang rorois ngan mi Nginu Pasova en.

*Ken nginou mi Nguts*

*(Mataio 26:26-30; Marko 14:22-26; 1 Korinto 11:23-25)*

<sup>14</sup> Sien mi keipkepeide ra tate nga beit, e Iesu ma bu aposol gi nga mogos viririsie mi tsur ngongou.

<sup>15</sup> Ma a nga oeng segie, “O nga masoron va o ta nganie ine mi Nginu Pasova meie nga i muan va o ta suvuon mi vinekikin. <sup>16</sup> O oeng senga, o ta kap ba buer ngou ine simi Nginu Pasova tuir oit va man vuevue ta tsorubeit tuktuk i aron ken mangmagoso Nguts e Raban.”

<sup>17</sup> Samo e Iesu a nga poro mi koi unun nge vuot kalei se Raban ma a nga pevien, “Nga poro ine, nge veun ngan i kotubunga. <sup>18</sup> O oeng senga, o ta kap ba buer unumie mi dangi vuavua vain oit va mi ra va e Raban ta vuor va ta beit.”

<sup>19</sup> Ma a nga poro mi tsoik nge vuot kalei se Raban ma a nga potakie nge terie segie nge pevien, “Ine arie mi piripiriung o te terie surie nga. Nga nganie ine mi tsoik nia barabaramata iou.”

<sup>20</sup> Simi rosar kes mo, i murien gi tate nga ngou voto, a nga poro mi koi unun nge pevien, “Ine mi koi eie mi kinubuits vour simi daroung, ivie a tamasoei surie nga. <sup>21</sup> Eiekesen, nga pare, mi ka ese va ta roev terie iou, a te mogos meie iou ine simi tsur. <sup>22</sup> E Natuon mi Ka ta mesei vemusurie ngas te ken lalaron e Raban, eiekesen mi tsienakor leong ian simi ka ese va ta roev terie iou simi matakorot.” <sup>23</sup> Gi nga vakaek nge vevirei nge gie ngan ese segie va ta nga tsana ine.

<sup>24</sup> Ma buer gi nga vakaek nge vetei nge nama i kotubugie surie ese segie va ta leongleong. <sup>25</sup> E Iesu a nga oeng segie, “Bu kovakova ka leong sibu Kibang gi vuortie bu kulugie. Ma egie ese gi ta suvu duis nia vuortie gie, gi vuotongie gie kesegie va egie ‘Bu palapalan mi kulou.’ <sup>26</sup> Eiekesen kenga mienagos ta kap malan ine. Mi leongleong i kotubunga ta ngas malan va eie mi lili, ma mi muomuo ta ngas malan mi mei ese ta petspets. <sup>27</sup> Ese a leongleong? Mi mei ese ta mogos i gegen mi tsur nia ngou o, mi mei ese ta petspets? A tuktuk, mi mei ese ta mogos i gegen mi tsur nia ngou arie eie a leongleong, va gerek? Eiekesen eou o mon i kotubunga mala petspets. <sup>28</sup> Arie enga, nga nga tuir i babareung sien o ta nga suvu konokonon. <sup>29</sup> Ma o terie senga mi duis nia vuor malan e Tamoung ta nga terie seou mi duis nia vuor, <sup>30</sup> terengien nga ta mang ngou nge un si kong tsur ngongou i aron kong mangmagoso Nguts ma nga ta so mogos sibu mogomogos nia vuor nge vuortie mi sinangavur kes ma luo bu matabu sibu Israel.”



*E Iesu a nga peterie va e Petro ta nga vamoie  
(Mataio 26:31-35; Marko 14:27-31; Ioanes  
13:36-38)*

<sup>31</sup> “Simon, Simon, rorong! E Satan a nga vereie e Raban nia sunurie va ta kono nga malan gi ta tsamaran mi kiev niu. <sup>32</sup> Eiekesen o nongie e Raban va ta kulie no, Simon, va ke vodovodon tuktuk ta kap kor. Ma sien va e ta muer nemei seou, e ta ngas vakotsie bu kasi.”

<sup>33</sup> Eiekesen a nga oeng ngeisngeis, “Mi Nguts, o rorois nia nomeie no rakot simi vona vinatoreis ma simi miensei.”

<sup>34</sup> E Iesu a nga oeng sien, “O oeng sevoi Petro. E ta so vamoie iou votour i muan va mi to ta kurkuku nevere.”

<sup>35</sup> Ma e Iesu a nga vosuoreie gie, “Sien o ta nga ture tuvuon nge nga, kap ka vovvoi, ka lapa o, ka poppop, vasa, nga nga pinat si ka kepineits?”  
Gi nga kuil nama, “A kap.”

<sup>36</sup> A nga oeng segie, “Eiekesen ine, sien va nga suvu vovvoi, poro, ma buer ka lapa. Ma sien va nga kap suvu sele, verikuil ngan manga sar kuirkuir nge vorie ngan kenga kavovo sele. <sup>37</sup> Mi Pakpak Leong apevien, ‘Ma gi nga aes meie ngan mi kulou kenken.’ Ma o oeng senga, ine mi vinavataor arie surie iou ma ta ngas tsorubeit tuktuk si kong tino. Io, misa mi Pakpak Leong ta vokokotie surie iou, ta tsorubeit tuktuk.”

<sup>38</sup> Bu madar tovtov gi nga pevien, “Pare, mi Nguts. Ba sele luo ine.”

E Iesu a nga kuil nama, “A te oit.”

*E Iesu a nga no simi pout i Oliv  
(Mataio 26:36-46; Marko 14:32-42)*

<sup>39</sup> Io, e Iesu a nga rovotsour nge kien simi pout i Oliv malan ta nga ko rarakot en, ma ken sar madar tovtov gi nga nomeie. <sup>40</sup> Sien gi ta nga beit ian simi korot, a nga oeng segie, “Nga no, terengien nga ta kap mang kor simi konokonon.”

<sup>41</sup> A nga veis sorvekena gie rakot i pek malan ka mei va ta oit nia toem ngan ka vunavout ma a nga sege pukupukukaek en nge no. <sup>42</sup> “Tama, sien va e ta sunuir, por tsana seou ine mi koi simi vinekikin, eiekesen, vemusurie ke lalaron ma a kap va kong lalaron.” <sup>43</sup> Mi angelo kovuni die i kur simi rangit a nga beit sien ma a nga vangasie. <sup>44</sup> Meie ngan mi aor tsak leong, a nga no ngeisngeis ma mi bieneroik ta nga tsour i kurikurien peuk simi kabera a nga malan mi dar.

<sup>45</sup> Sien tate nga no voto, a nga tamtuir nge muerengei rakot si ken sar madar tovtov. Ma a nga me vorota gie sien gi ta nga vor ve mumuang simi vunan mi aor tsak a nga vamare bu kurikurigie. <sup>46</sup> E Iesu a nga oeng segie, “Surie misa nga ta vor ve mumuang? Nga pan nge no terengien nga ta kap mang kor simi konokonon.”

*Gi nga rakopie e Iesu  
(Mataio 26:47-56; Marko 14:43-50; Ioanes 18:3-11)*

<sup>47</sup> Sien ta ngas nga vor ve vakvakokoit, mi bineit gi nga nemei sien. Ma mi ka mi asan e Iudas, mi meinmenien mi sinangavur kes ma luo, a nga muonge gie. Ma a nga rakot se Iesu va ta nga ngungurie. <sup>48</sup> Eiekesen e Iesu a nga

vosuoreie, “Iudas, vasa, e ta roev terie e Natuon mi Ka ngan mi nginunguir?”

<sup>49</sup> Sien ken sar madar tovtov e Iesu gi ta nga pare misa ta nga lalaro tsorubeit, gi nga pevien, “Mi Nguts, gei ta veveken ngan kegei sar sele?”

<sup>50</sup> Ma mi mei segie a nga tseir rivie mi tateringan suv ken petspets mi kovan bu prist.

<sup>51</sup> Eiekesen e Iesu a nga pevien, “Kian ba buer ine mi sinavei!” Ma a nga soburo mi tateringan mi ka ma a nga som.

<sup>52</sup> Samo e Iesu a nga pevien sibu prist leong, bu muomuo simi kulou nennei simi Vona rengeir leong, ma bu muomuo ese gi ta nga nemei, “Vasa, nga nemei meie bu sele ma bu bam malan nga ta tsana simi ka kenken? <sup>53</sup> Bu ra palan o nga mon meie nga simi Vona rengeir leong, ma nga kap nga rakopie iou. Eiekesen ine arie nangba kenga keipkepide ra ivie va mi ngesengesien mi ngingi ta vuortie nga sien.”

*E Petro a nga vamoie e Iesu*

*(Mataio 26:57,58,69-75; Marko 14:53,54,66-72; Ioanes 18:12-18,25-27)*

<sup>54</sup> Io, gi nga rakopie e Iesu, ma gi nga kerie rakot ngan si ken vonuo mi kovan bu prist. E Petro a nga vor vevemuir kinetagie. <sup>55</sup> Sien mi kulou gi tate nga tsinga mi leing i kotubuon mi korot nia vuor nge mogos viririsie, e Petro a nga me mogos meie gie buer. <sup>56</sup> Samo mi vevien petspets a nga pare ta nga mogos simi rararan mi berber simi leing ma a nga aan vangvangasie nge pevien, “Ine mi ka, eie buer a nga ko mon meie e Iesu.”

<sup>57</sup> Eiekesen a nga vamoie nge pevien, “Vevien, o kap telekiran ian mi ka.”

<sup>58</sup> I muir lili mo, mi mei mene a nga pare nge pevien, “Evoi buer mi meinmenigie.”

E Petro a nga pevien, “Madar, eou kap!”

<sup>59</sup> I murien mi aua kes ta nga rov riu, mi ka mene a nga tsue nge pevien, “A tuktuk ine mi ka a nga ko mon meie simi vunan eie mi kangi Galili buer.”

<sup>60</sup> E Petro a nga kuil nama, “Madar, o kap telekiran misa e ta vokokotie!”

Duis sien ta ngas nga vakokoit, mi to a nga kurkuku. <sup>61</sup> Mi Nguts a nga vuvuris nge dengarie e Petro. Samo e Petro a nga vodonomie ken nama mi Nguts ta nga vokokotie sien malan ne, “I muan va mi to ta kurkuku nevere, e ta so vamoie iou votour.” <sup>62</sup> Ma a nga veis rovotsour nge ta beitsak.

*Mi kulou nennei gi nga vavangiets ngan e Iesu  
(Mataio 26:67,68; Marko 14:65)*

<sup>63</sup> Io, mi kulou ese gi ta nga naneie e Iesu gi nga vavangiets ngan nge tutuo. <sup>64</sup> Ma buer gi nga pokutsie ba matan ma gi nga vosuoreie, “Pengan! Ese a tutuo no?” <sup>65</sup> Ma gi nga vokokotie palan bu namani oeng balapoik veie.

*E Iesu a nga tuir i matan e Pilato ma e Erot  
(Mataio 26:59-66; Marko 14:55-64; Ioanes  
18:19-24)*

<sup>66</sup> Sien tate nga vo ra, bu muomuo leong simi kulou meie bu prist leong ma bu vavvasengei sibu vinuor se Moses gi nga beit kouk ma gi nga

kerie e Iesu rakot simi Sanedrin. <sup>67</sup> Ma gi nga pevien, “Sien va evoi mi Messia, pangan segei.”

Eiekesen a nga kuil nama, “Miasien va o ta pangan senga, nga ta kap vodovodon tuktuk seou. <sup>68</sup> Ma sien va o ta vosuoreie nga, nga ta kap kuil nama seou. <sup>69</sup> Eiekesen vakaek ine ngas te, e Natuon mi Ka ta mogos simi bienengeiv suv se Raban ngeisngeis rovoriu.”

<sup>70</sup> Ma egie kokouk gi nga pevien, “Arie evoi nieng e Natuon e Raban, nge?”

A nga kuil nama, “Io, arie eou mo.”

<sup>71</sup> Samo gi nga pevien, “Surie misa giet tate buer nesie kavo nama mene nia patsal meie. Egiet kesegiet giet te rorong simi ngutsuon kesen.”

## 23

<sup>1</sup> Samo bu muomuo kokouk simi kulou gi nga tamtuir ma gi nga kir rakot ngan e Iesu se Pilato.

<sup>2</sup> Ma gi nga vakaek nge vepitsie ngan bu nama nge pevien, “Gei te vorotan va ine mi ka a nga oengoeng ka i aron mi kulou va gi ta kap vemusurie mi vinuor, ma a nga vangenge gie va gi ta kap voir takis rakot se Kaesar ma a nga pevien va eie mi Messia, mi kovakova ka leong.”

<sup>3</sup> Io, e Pilato a nga vosuoreie e Iesu, “Arie evoi mi kovakova ka leong sibu Iuda?”

E Iesu a nga kuil nama, “A malan mo e tate vuotongie.”

<sup>4</sup> Ma e Pilato a nga oeng sibu prist leong ma mi bineit, “O kap vorotan ken ka bienebeir ine mi ka.”

<sup>5</sup> Eiekesen gi nga tsue nge pevien, “Eie a tsana mi tsongetsonge i kotubuon mi kulou ngan ken sar vinasengei simi enamon kokouk i Iudea. A nga vakaek i Galili ma a te me beit en ne buer.”

<sup>6</sup> Sien e Pilato ta nga rongomie ine, a nga virei va ine mi ka eie mi kangi Galili. <sup>7</sup> Sien ta nga rongomie va eie a nga kovuni si ken mangmagoso nguts e Erot, a nga ture varakoto se Erot ese ta nga mon i Ierusalem ian simi ra.

<sup>8</sup> Sien e Erot ta nga pare e Iesu, a nga res beitsak simi vunan a nga ko pilang te nia pare. A nga rongovan bu kepineits palan surie, io, a nga lalaron beitsak nia pare va ta nga tsana kavu kepineits ni vovokudier. <sup>9</sup> A nga vosuoreie ngan bu vinirei palan, eiekesen e Iesu a kap nga kulie ken ka virevirei. <sup>10</sup> Bu prist leong ma bu vavvasengei simi vinuor gi nga tuir ian ma gi kap nga maes nia vepitsie nge nama. <sup>11</sup> Ma i murien e Erot ma ken sar kulou ni minakiur gi tate nga purusie nge vavangiets ngan, gi nga vavatsekie ngan mi banga kuirkuir matkalei nge ture muerngan rakot se Pilato. <sup>12</sup> Ian simi ra nangba e Erot ma e Pilato guor nangba nga baser palapalan. I muo sien ine, guor nga ko matakorot.

*Gi nga vuor terie e Iesu simi miensei*

*(Mataio 27:15-26; Marko 15:6-15; Ioanes 18:39-19:16)*

<sup>13</sup> E Pilato a nga kuk kakuon bu prist leong, bu muomuo ni vuor ma mi kulou. <sup>14</sup> Ma a nga oeng segie, “Nga kerie ine mi ka nemei seou, nge kia va a nga oeng ka i aron mi kulou va gi ta rong tsak. O te me ververeie i matanga eiekesen o kap

vorotan ka vunan bu nama nga ta vepitsie ngan. <sup>15</sup> E Erot buer a kap vorotan ka vunan. Arie mi vunan a te ture muerngan nemei segiet. Pare! Eie a kap nga tsana ka kepineits ian ta oit nia masen. <sup>16</sup> Io, o ta votorosie ma o ta ruom rivie.” <sup>17</sup> [Sibu Nginu Pasova kokouk, e Pilato ta ngas nga ruom rivie ka ka tsatsang vinatoreis vunie gie.]

<sup>18</sup> Eiekesen mi bineit kokouk gi nga koupkoup, “Kenvamate! Ruom rivie e Barabas nemei segei!” <sup>19</sup> (Gi nga terie e Barabas simi vona vinatoreis surie ta nga tsuok vakake mi tseng i aron mi taon ma surie mi kiden.)

<sup>20</sup> E Pilato a nga lalaro ruom rivie e Iesu, io, a nga vakokoit te buer simi bineit. <sup>21</sup> Eiekesen gi nga koupkoup, “Vetekiuo simi koitskoits! Vetekiuo simi koitskoits!”

<sup>22</sup> Mi keipkepe ra a tourngan a te buer nga vakokoit segie, “Surie misa? Mi sana tsienakor ine mi ka a nga tsana? O kap vorotan sien ka tsienakor ian ta otien mi miensei. Io, o ta votorosie ma samo o ta ruom rivie.”

<sup>23</sup> Eiekesen gi nga tsue nge oeng ngeisngeis ngan mi kinokinoup leong va ta ngas nga vetekiuo simi koitskoits ma kegi kinokinoup a nga tseiptseiprio ken lalaron e Pilato. <sup>24</sup> Io, e Pilato a nga sunuir vemusurie kegi lalaron. <sup>25</sup> A nga ruom rivie mi ka gi tate nga terie simi vona vinatoreis surie mi tseng ta nga vakake ma surie mi kiden, ese gi ta nga nongie ngan. Eiekesen a nga terie e Iesu i naparimagie vemusurie kegi lalaron.

*Gi nga vetekiuo e Iesu simi koitskoits  
(Mataio 27:32-44; Marko 15:21-32; Ioanes  
19:17-27)*

<sup>26</sup> Sien gi tate nga vor ve vavvasie e Iesu, gi nga rakopie e Simon mi kangi Kurene ese ta nga kovuni si ken enamon nge visi rubukien simi taon. Ma gi nga tsuok terie mi koitskoits i karakaran nge votsuoke va ta nga sorokie mi koitskoits vemusurie e Iesu.

<sup>27</sup> Io, mi bineit leong beitsak gi nga veis vemusurie, pats meie mi langei ese gi ta nga tengisie nge ta koupkoup surie. <sup>28</sup> Eiekesen e Iesu a nga vuvuris matan veie gie nge pevien, “Mi langi Ierusalem, kian va nga ta tengisie iou. Nga ta tengisie nga kesenga ma bu natunga, <sup>29</sup> simi vunan mi ra ta ba beit va nga ta pevien malan ine, ‘Mi nires leong simi langei gi ta kap nga suvu madar nge kakkav nge vusus!’ <sup>30</sup> Samo

‘gi ta oeng sibu pout, “Kor i popogei!”

ma gi ta oeng sibu kuitskuits, “Puonongie gei!”’

<sup>31</sup> Sien va mi kulou gi tsana ine bu kepineits sien mi ei ta ngas to, misa ta tsorubeit sien va ta maraong?”

<sup>32</sup> Ba ka luo mene, eguor ba ka kenken, gi nga vavvasie guor buer nia ra vetekiuo guor meie e Iesu. <sup>33</sup> Sien gi tate nga beit simi korot gi ta vuotongie ngan i Paptikov, gi nga vetekiuo e Iesu simi koitskoits meie ian ba ka kenken, mi mei kes si ken bieng suv ma mi mei mene si ken



bieng kieir. <sup>34</sup> Ma e Iesu a nga pevien, “Tama, vodon rivie kegi sar sinavei tsokor, surie gi kap telekiran misa gi ta tsana.” Samo gi nga por vepats ngan man sar tsetstseik sien gi tate nga paluo satu ngan.

<sup>35</sup> Ma mi kulou gi nga tuir nge vor ve dedeng, ma bu muomu ni vuor gi nga vavangiets nge pevien, “A nga vatoa bu mei mene. Maga, giet ta pare va ta vatoa eie kesen sien va eie ian mi Messia ese e Raban ta nga vile!”

<sup>36</sup> Mi kulou ni minakiur gi nga vavangiets ngan buer ma gi nga me terie sien mi dangi vain monour. <sup>37</sup> Ma gi nga pevien, “Sien va evoi mi kovakova ka leong sibu Iuda, vatoa no kese.”

<sup>38</sup> Mi vinavataor a nga mon i kovan mi koit-skoits ian ta nga pevien, “Ine magi Kovakova ka leong bu Iuda.”

<sup>39</sup> Mi meinmenien ian ba ka kenken a nga oeng balapoik ngan buer, “Vasa, a kap va evoi mi Messia? Vatoa no kese ma egor!”

<sup>40</sup> Eiekesen mi mei ka ie a nga patsarie nge pevien, “E kap motovan e Raban? Evoi e mon i pakien mi suada vinatoreis kes mo. <sup>41</sup> Kenata vinatoreis a duis rovoriu, simi vunan nata suvuon misa mi sinavinatau ta nga vabatie. Eiekesen ine mi ka a kap nga tsana ka tsaka sinavei.”

<sup>42</sup> Samo a nga pevien, “Iesu, vodonomie iou simi ra e ta rubukien si ke mangmagoso Nguts.”

<sup>43</sup> E Iesu a nga kuil nama, “O oeng tuktuk sevoi, nevere e ta so mon meie iou simi enamon ni resres.”

*Ken miensei e Iesu*  
(*Mataio 27:45-56; Marko 15:33-41; Ioanes 19:28-30*)

<sup>44</sup> A te nga sisiat potaram eiekesen mi matanias a kap nga rar te ma mi ngingi leong a nga kuva mi enamon kokouk tuir oit simi 3 kilok sireivreiv. <sup>45</sup> Ma mi baba gi ta nga tsana ngan mi lavlav leong nge bangie kitipan mi Korot Tamat Rovoriu i aron mi Vona renger leong a nga kedeur napaluo. <sup>46</sup> Io, e Iesu a nga koup leong nge pevien, “Tama, simi naparima, o terie mi morumoruong!” Ma sien ta nga koup ven ne a nga maes rivie ken tino.

<sup>47</sup> Mi muomuo simi kulou ni minakiur ta nga pare misa ta nga tsorubeit, a nga puongan e Raban nge pevien, “A tuktuk te, ine mi ka a duis rovoriu.” <sup>48</sup> Mi bineit gi ta nga beit nia orumie ine mi kepineits, sien gi ta nga pare ine bu kepineits ta nga tsorubeit, egie kokouk gi nga tamvie bu bongabongagie nia vasangan kegi ni mesirik, ma gi nga veis. <sup>49</sup> Eiekesen egie kokouk ian gi ta nga telekiran e Iesu, meie mi langei gi ta nga kovumurie kovuni i Galili, gi nga tuir i pek lili nge pare ine bu kepineits.

*Gi nga terie e Iesu simi monmon*  
(*Mataio 27:57-61; Marko 15:42-47; Ioanes 19:38-42*)

<sup>50</sup> Mi ka, mi asan e Iosep, eie mi meinmenien bu muomuo simi Sanedrin. Ma eie mi banga ka ma ken tino a nga duis. <sup>51</sup> A kap nga aor kes meie kegi sinusunuir ma misa gi ta nga tsana. Eie a kovuni i Arimatea mi taon i Iudea ma a nga mon rorrois simi ra va e Raban ta vuor

simi mangmagoso enaenamom. <sup>52</sup> A nga rakot se Pilato ma a nga vosuoreie ngan mi piripirien e Iesu. <sup>53</sup> Samo a nga por terie i keim nge ovutie ngan man banga lavlav ma a nga ra vuturungie i aron mi monmon gi ta nga kole simi vunavout ivie gi kap ngas nga vuturungie ka tonuo en. <sup>54</sup> Ine mi ra nia rorois nian mi Rangi Minaes, ma mi Rangi Minaes puk lili tate nga vakaek.

<sup>55</sup> Mi langei ese gi ta nga ko nomeie e Iesu kovuni i Galili, gi nga vemusurie ma gi nga ra pare ian mi monmon ma vasa e Iosep a nga vuturungie venengan mi piripirien e Iesu. <sup>56</sup> Samo gi nga muerengei nge ra rorois ngan bu da saien sosong ma bu turou sosong. Ma gi nga ra maes simi Rangi Minaes vemusurie mi vuna vinuor.

## 24

*E Iesu a nga to muerengei simi miensei  
(Mataio 28:1-10; Marko 16:1-8; Ioanes 20:1-10)*

<sup>1</sup> Tsourvovo mokuopkuop simi ra vourvour simi wik, mi langei gi nga vo poro kegi sar da saien sosong gi ta nga rorois ngan ma gi nga veis rakot ian simi monmon. <sup>2</sup> Gi si nga so vorotan mi vout gi te nga vuvuil rivie i matan mi monmon. <sup>3</sup> Io, gi nga rubukien, eiekesen gi kap nga vorotan mi piripirien mi Nguts e Iesu. <sup>4</sup> Ma sien gi ta ngas nga vor ve tsotsorvo surie ine mi kepineits, puk kam lalapus, ba ka luo ian maguor sar tsetstseik ta nga ber malan mi kutsukutsuleip, guor nga tuir i bingagie. <sup>5</sup> Mi langei gi nga vous ngan mi mientou ma gi nga

vagotuo bu kovagie nge matan i keim ma ba ka guor nga pevien segie, “Surie misa nga ta nesie mi ka ta tino i kinorotuo bu miensei? <sup>6</sup> Eie a kap mon en ne. A te to muerengei! Nga vodonomie misa ta nga pengan senga sien ta ngas nga mon meie nga i Galili. <sup>7</sup> A nga pevien, ‘E Natuon mi Ka gi ta ngas terie i napariman mi kulou tsokor, ma gi ta vetekiuo simi koitskoits ma simi ra ta tour ngan ta to muerengei te buer.’” <sup>8</sup> Samo gi nangba nga vodonomie ken sar nama.

<sup>9</sup> Ma gi nga sorvekenan mi monmon nge muerengei, ma gi nga me vavatei ngan ine bu kepineits kokouk simi sinangavur kes ma kes ma sibu mei ka ie buer. <sup>10</sup> Ine mi langei arie e Maria kovuni i Magadala, e Ioana, e Maria e kinan e Iakobo ma bu vevien mene buer ese gi ta nga nomeie gituo, gi nga vateie bu aposol. <sup>11</sup> Eiekesen gi kap nga vodovodon tuktuk ine simi langei, simi vunan gi si nga vodon va mi nama sasavoir mo. <sup>12</sup> Eiekesen e Petro a nga tamtuir nge soer rakot ian simi monmon. A nga so papangiot, ma a nga pare bu poko lavlav puneits gi tate nga mutur kesegie, ma a nga kudier tsak surie misa tate nga tsorubeit, ma a nga veis muerengei.

*Mi rosar rakot i Emaos*  
(Marko 16:12,13)

<sup>13</sup> Ine simi ra, ba madar tovtov luo segie guor nga rakot simi enamon gi vuotongie va i Emaos, a malan va mi napaririem potsu luo bu kilomita kovuni i Ierusalem. <sup>14</sup> Ma guor nga veis vakvakokoit surie bu kepineits kokouk ian tate nga tsorubeit. <sup>15</sup> Sien guor ta nga vor

ve vakvakokoit nge pedoran ine bu kepineits i kotubuguor, e Iesu kesen a nga veis beit nge nomeie guor, <sup>16</sup> eiekesen guor kap nga oit nia deng kielala.

<sup>17</sup> Ma a nga vereie guor, “Misa ngado veis vokovokokotie?”

Guor nga tuir vedidir, ma bu mataguor a nga vuris. <sup>18</sup> Mi mei kes seguor, mi asan e Kleopas, a nga vereie, “E ba beit vour mo ine i Ierusalem ma e kap telekiran bu kepineits ta nga tsorubeit die siba ra?”

<sup>19</sup> A nga virei, “Bu sana kepineits?”

Guor nga kuil nama, “Bu kepineits surie e Iesu kovuni i Nasaret. Eie mi propet, ma mi namanien ma mi tsinatsangan a nga suvu ngeisngeis i matan e Raban ma mi kulou kokouk, <sup>20</sup> ma bu prist leong ma kegei muomuo ni vuor gi nga vuor terie va gi ta nga kenvamate nge vetekiuo simi koitskoits. <sup>21</sup> Eiekesen gei si nga vodovodon tuktuk va arie eie mi ka nia vara ketseketseng ngan i Israel. Io, ma buer, ine a te ra tour ngan ian mi kepineits ta nga tsorubeit. <sup>22</sup> I popon ine, bu mei mene si kegei sar langei gi vo me vatolala gei. Gi vo rakot ian simi monmon ine tsourvovo, <sup>23</sup> eiekesen gi kap vo ra vorotan mi piripirien. Gi vo nemei nge me pengan va gi vo deng vakalaie te ba angelo, ese guor ta pevien va a te to muerengei. <sup>24</sup> Bu mei mene segei gi te vo rakot ian simi monmon nge ra vorotan malan mo mi langei gi ta pengan, eiekesen, e Iesu, gi kap pare.”

<sup>25</sup> Ma a nga oeng seguor, “Ngado be. Ma bu arongado a kap lalapus nia vodovodon tuk-

tuk simi sana bu propet gi ta nga vokokotie!  
<sup>26</sup> Vasa, a kap duis va mi Messia ta ngas muna  
suvu vinekikin ma samo ta ba suvuon man  
matvinavaso?” <sup>27</sup> Io, a nga teresan bu nama  
kokouk simi Pakpak Leong seguor surie eie  
kesen, vakaek se Moses ma bu propet kokouk.

<sup>28</sup> Ma sien gituo tate nga so beit simi enamon  
ivie guor ta nga lalaro rakot en, e Iesu a te nga  
visi veis rov riu. <sup>29</sup> Eiekesen guor nga tsue sien,  
“Mon meie gor, simi vunan a te reivreiv seserigo  
ma a te vatavatat mi ngingi.” Io, a nga rubukien  
nge mon meie guor.

<sup>30</sup> Sien tate nga so mogos meie guor i bingan mi  
tsur ngongou, a nga poro mi tsoik nge vatamase,  
ma a nga potakie nge terie seguor. <sup>31</sup> Samo bu  
katsomataguor a nangba nga katsep ma guor  
nga kielala, eiekesen a nga kapangan i mataguor.  
<sup>32</sup> Guor nga vevirei nge guor, “Bu aronatau a  
tamtuir sien ta vakokoit meie natau i sar ma ta  
vakatsepa mi Pakpak Leong senatau, va gerek?”

<sup>33</sup> Io, ian ngas te, guor nga tamtuir nge  
muerengei rakot i Ierusalem. Ian en, guor nga so  
vorotan mi sinangavur kes ma kes meie bu mei  
mene gi ta nga mon kouk, <sup>34</sup> ma guor nga pengan  
segie, “A tuktuk! Mi Nguts a te to muerengei ma  
a te vasvas se Simon.”

<sup>35</sup> Samo guor nga vakaek nge vokokotie segie  
misa ta nga tsorubeit i sar, ma vasa guor ba nga  
kielala venengan e Iesu sien tate nga potakie mi  
tsoik.

*E Iesu a nga tsorubeit vasvas si ken sar madar  
tovtov*

*(Mataio 28:16-20; Marko 16:14-18; Ioanes*

*20:19-23; Aposol 1:6-8)*

<sup>36</sup> Ma sien gi ta ngas nga vor ve vakvakokoit surie ine, e Iesu ngas te a nga me tuir i kotubugie nge oeng segie, “Mi molu ta mon meie nga.”

<sup>37</sup> Gi nga kudier nge motou, ma gi nga vodon va gi te nga dengarie ka tonuo. <sup>38</sup> Eiekesen a nga oeng segie, “Surie misa nga ta aor tsak, ma surie misa kenga sar vienviendon ta basbaslieng? <sup>39</sup> Nga dengarie ba rimoung ma ba kameung. Arie eou be mo! Nga tobelie iou nge pare. Mi tonuo a kap suvu pineits ma tsir malan nga tate pare o ta suvuon.”

<sup>40</sup> I murien ta nga pevien ne, a nga vasangan segie ba riman ma ba kamen. <sup>41</sup> Eiekesen gi kap ngas nga oit nia vodovodon tuktuk simi vunan gi nga vous ngan mi nires ma mi nikudier tsak. Io, a nga vereie gie, “Nga suvuon ka puk nginonginou?” <sup>42</sup> Gi nga terie sien mi kato ie tutto. <sup>43</sup> Ma a nga poro nge nganie i matagie.

<sup>44</sup> Ma a nga oeng segie, “Sien o ta ngas nga mon meie nga, o nga pangan senga va bu kepineits kokouk ian gi tate nga vataro surie iou i aron mi Vinuor se Moses, bu vinavataor sibu propet ma bu Pak, ta ngas tsorubeit tuktuk.”

<sup>45</sup> Samo a nga tsitsingie bu vinavinadodogie, terengien va gi ta mang nga katsep simi Pakpak Leong. <sup>46</sup> Ma a nga oeng segie, “Ine arie misa gi ta nga vataro simi Pakpak Leong, ‘Mi Messia ta suvu vinekikin ma ta so to muerengei simi ra ta tourngan. <sup>47</sup> Ma simi asan, gi ta vateie ngan mi kuoluon bu vuna enamon kokouk terengien gi ta mang vodon vuris ma e Raban ta vodon

rivie kegi sar sinavei tsokor. Ine ta tsuok vakaek i Ierusalem.’ <sup>48</sup> Enga arie mi kulou nia vavatei katsep ngan ine bu kepineits. <sup>49</sup> O ta so ture nemei ngan senga misa e Tamoung tate nga kubutsie nia terie, eiekesen nga ta mon simi taon tuir oit nga ta vavaso ngan mi ngeisngeis kovuni die i kur.”

*E Raban a nga kir kien ngan e Iesu i kur simi rangit*

*(Marko 16:19,20; Aposol 1:9-11)*

<sup>50</sup> Io, e Iesu a nga vavasie gie rovotsour rakot simi enamon i Betani, ma a nga tsuok terie i kur ba riman nge vatamase gie. <sup>51</sup> Sien eie ta ngas nga vatamase gie, a nga sorvekena gie ma e Raban a nga kir kien ngan i kur simi rangit. <sup>52</sup> Samo gi nga rangarie ma gi nga muer rakot i Ierusalem ngan mi nires leong. <sup>53</sup> Ma gi nga ko mon sibu ra simi Vona rengeir leong nge puongan e Raban.



**Mi Namani Tino**  
**The New Testament in the Mandara language of New**  
**Ireland Province of Papua New Guinea**  
**Nupela Testamen long tokples Mandara long Niugini**  
Copyright © 2008 Mandara Bible Translators

Language: Mandara

Translation by: Mandara Bible Translators

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures. Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2021-02-09

---

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 11 Nov 2022 from source files dated 9 Feb 2021

1ad42eca-167e-5607-b13a-e01c001050d9